

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2011–2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Klára Koubová

Národnostní menšiny v ČR a jejich obraz ve vysílání ČT

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2011–2013

DIPLOMA THESIS

Klára Koubová

**National minorities in Czech Republic and their
reflection in Czech Television**

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora

Poděkování

Mé vřelé poděkování patří panu RNDr. Jaroslavu Hukovi, CSc., za jeho odborné vedení, cenné rady a čas, který mi poskytl při zpracovávání mé diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům za možnost uskutečnění hloubkových rozhovorů.

Anotace

Diplomová práce v teoretické části rozebírá čtyři vybrané národnostní menšiny v ČR – ruskou, ukrajinskou, vietnamskou (která zatím není národnostní menšinou, ale usiluje o to) a polskou, z hlediska historického vývoje po 2. světové válce a jejich obrazu a programové skladby ve veřejnoprávní České televizi. V praktické části bylo využito výzkumné metody hloubkových rozhovorů, kde byly stanoveny hypotézy, které by měly být potvrzeny nebo vyvráceny.

Klíčové pojmy

Cizinec, Česká televize, integrace, migrace, migrant, národnostní menšina, pořad, respondent, veřejnoprávní vysílání.

Annotation

Diploma thesis deals with four selected national minorities in the Czech Republic – Russian, Ukrainian, Vietnamese and Polish. The paper describes the historical development after the 2nd World War II. It is finding out the reflection of the national minorities in the public Czech Television and the TV schedule for them. Depth interviews were used as a research method to confirm or disprove the defined hypotheses.

Key words

Czech television, foreigner, integration, migrant, migration, national minority, program, public broadcast, respondent.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TERMINOLOGIE	11
1.1 Národnostní menšiny	11
1.2 Pojem migrace a její typologie.....	12
2 HISTORIE MIGRACE RUSKÝCH, UKRAJINSKÝCH, VIETNAMSKÝCH A POLSKÝCH MENŠIN PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE NA NAŠEM ÚZEMÍ	14
2.1 Ruská menšina na našem území	14
2.2 Ukrajinská menšina na našem území	16
2.3 Vietnamci na našem území	18
2.4 Polská menšina na našem území	20
3 STATISTIKY MENŠIN ŽIJÍCÍCH V ČR, JEJICH VZRŮST/POKLES PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE.....	23
4 SOUČASNÉ POSTAVENÍ MENŠIN A ZAPOJENÍ DO ŽIVOTA	26
4.1 Rusové u nás	26
4.1.1 Ruská národnostní menšina a organizace.....	27
4.1.2 Průběh přizpůsobování Rusů v ČR.....	27
4.1.3 Jak jsou vnímáni Rusové v Karlových Varech.....	28
4.2 Ukrajinci u nás.....	30
4.2.1 Ukrajinská sdružení a spolky v ČR	31
4.2.2 Pracovní migrace a s tím spojený „klientský systém“	32
4.3 Vietnamská komunita u nás.....	34
4.3.1 Rozdíly mezi Vietnamci a Čechy z hlediska rodinného života a chování ve společnosti	35
4.3.2 Mladá generace Vietnamců u nás.....	36
4.3.3 Vietnamská komunita v našich očích	37
4.4 Polská národnostní menšina u nás.....	37
4.4.1 Kulturní život a významné organizace	38
4.4.2 Integrace polské národnostní menšiny v Praze	39

5 ČESKÁ TELEVIZE A JEJÍ VEŘEJNOPRÁVNÍ POSLÁNÍ TÝKAJÍCÍ SE MENŠIN	41
5.1 Vývoj České televize	43
5.2 Kodex České televize.....	45
5.3 Zaměření na menšiny ve vysílání	46
6 POŘADY ZAMĚŘENÉ NA MENŠINY A JEJICH OBRAZ V MÉDIÍCH	48
6.1 Obraz menšin v médiích.....	48
6.1.1 Informovanost o vybraných národnostech v ČR v roce 2008	49
6.1.2 Multikulturní centrum a jeho činnost vůči menšinám	52
6.2 Pořady zaměřené na menšiny.....	54
6.2.1 Svět bez hranic.....	54
6.2.2 Rozhovory	55
6.2.3 Velký vůz	55
6.2.4 Kosmopolis.....	57
6.2.5 Babylon	58
6.2.6 Hranice dokořán	60
6.2.7 Zprávy v polském jazyce	61
PRAKTICKÁ ČÁST	62
7 CÍLE A METODIKA	62
8 HLOUBKOVÉ ROZHOVORY	64
9 DISKUZE	72
ZÁVĚR.....	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	76
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK.....	81
SEZNAM PŘÍLOH	82

ÚVOD

Česká republika, tehdy bývalé Československo, bylo dlouhou dobu izolováno od okolního světa a jen malý počet lidí, znalo pojem cestovat. Právě proto se není čemu divit, že i další výrazy jako je multikultura, migrace a integrace v nové zemi byly něčím neznámým a nezažitým. S těmito fenomény se lidé začali více seznamovat až po roce 1989, kdy se do ČR začali stahovat lidé z jiných zemí nejčastěji za prací a vzděláním. Pochopit jinou kulturu, naučit se cizí jazyk, zvyknout si na jiné svátky a zvyky a snažit se o úspěšnou integraci, to je klíčové pro nově příchozí do cizí země. Naopak pro stávající obyvatele je důležité naučit se vnímat nově příchozí, nebát se té jinakosti, snažit se o co nejlepší vzájemné soužití a nedělit společnost na my a oni.

Jeden z velmi důležitých vlivů na integraci cizinců a menšin mají média, která nám pomáhají lépe se orientovat v okolním světě, utvářet si názory na daná společenská témata a podílejí se na utváření veřejného mínění. Podílejí se na zařazení menšin do české společnosti a utváří o nich určitý obraz. V současné době se média zaměřují spíše na negativní zprávy, hledají senzace a to nepřispívá dobré pověsti některých menšin. Dále dochází k vytváření etnických stereotypů a předsudků, které ještě více pošpiní pověst určité menšiny.

Tato diplomová práce se zabývá čtyřmi vybranými národnostními menšinami na území České republiky, a to ruskou, ukrajinskou, vietnamskou a polskou a jejich obrazem a programovou skladbou ve veřejnoprávním televizním vysílání. V teoretické části se snaží o zmapování historického vývoje na našem území po 2. světové válce, jaké byly příčiny migrace do ČR a jejich současné zapojení do života. Následující kapitoly jsou věnované České televizi jako veřejnoprávnímu médiu, které má stanovené cíle a poslání, které by mělo naplňovat. Tyto cíle budou popsány v obecné rovině a ve vztahu k národnostním menšinám. Česká televize by měla být pro všechny obyvatele ČR, rozvíjet kulturní identitu a měl by být brát zřetel na etnický a národnostní původ, svobodu náboženského vyznání, věk, pohlaví aj., a tak bude popsána programová skladba, která je určena menšinám nebo pojednává o menšinách. Bude zjišťováno, zdali je programová skladba pro menšiny vyhovující a jak jsou menšiny v ČR spokojené s Českou televizí. Jako další cíl si tato práce klade zjistit obraz národnostních menšin v České televizi a českých médiích obecně.

Ke zjištění cílů a potvrzení nebo vyvrácení domněnek bude využito výzkumné metody hloubkových rozhovorů. V praktické části budou ověřovány tři hypotézy, které budou na základě teoretické části a hloubkových rozhovorů potvrzeny nebo vyvráceny.

Jde o hypotézy zkoumající vztah české společnosti k menšinám, naplňování cílů veřejnoprávní televize ke vztahu k národnostním menšinám, kde je zahrnuta i programová tvorba pro ně a jaký obraz je utvářen o cizincích a menšinách v českých médiích. Respondenti budou vybíráni pečlivě, aby byla práce vyvážená a úhel pohledu na danou problematiku byl zevnitř i zvenku. Rozhovory budou proto provedeny se zástupci menšin žijících v ČR, se zaměstnanci České televize a zástupcem z neziskové organizace.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TERMINOLOGIE

První kapitola je zaměřena na ujasnění základních pojmů vyskytujících se v této práci zabývající se národnostními menšinami v České republice, jejich migrací, integrací u nás a jejich obrazem ve veřejnoprávním vysílání České televize. Rozebereme si pojem národnostní menšina, pojem migrace a s tím související typologie.

1.1 Národnostní menšiny

Pojem národnostní menšina se pojí s 19. stoletím, kdy vznikal při utváření národnostních států. Na webových stránkách Vlády ČR jsou uvedeny definice pojmů národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny dle zákona takto:

„Vymezení pojmu národnostní menšina a příslušník národnostní menšiny stanoví zákon 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně § 2 zní:

- 1. Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.*
- 2. Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.“¹*

V České republice evidujeme podle Rady vlády ČR pro národnostní menšiny² 12 uznaných národnostních menšin. Jsou to: bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská a ukrajinská. Tyto národnostní menšiny mají v ČR svůj historický původ a zakládají spolky, na jejichž činnost jim přispívá i stát. Specifické postavení v ČR zaujímá vietnamská komunita,

¹Vláda České republiky. *Národnostní menšiny*. [online]. ©2009-2013 [cit. 2013-01-2]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>

² Dále jen Rada

která u nás ještě není uznávanou národnostní menšinou. Požadavek o zapsání Vietnamců jako národnostní menšiny je zatím v jednání Rady.³

1.2 Pojem migrace a její typologie

V této podkapitole bude vysvětlen pojem migrace a její dělení. Dále zmíníme důvody a příčiny migrace, její průběh, následky s ní spojené a přehled přístupů neboli migračních teorií. Migrace je neodmyslitelně spjata se vznikem moderních společností a stává se běžnou součástí života. V této diplomové práci bude migrace vysvětlena na pozadí historie národnostních menšin u nás, a to ruské, ukrajinské, vietnamské a polské.

Jak již bylo zmíněno, migrace je součástí dnešních moderních společností, které vznikly přeměnou sociální a ekonomické struktury. Tato struktura zapříčinila vlny migrací z venkova do měst a později z evropského kontinentu za oceán. Pojem migrace pochází z latinského slova *migratio*, což znamená stěhování nebo přestěhování se, také vyjadřuje v sociálně vědním diskursu studium pohybu. Tento pohyb může znamenat stěhování či přesídlování lidí a může být permanentní či dočasný, dobrovolný či nedobrovolný.⁴

Rozlišujeme dva typy migrantů, a to migranty kosmopolity, kteří jsou velice úspěšní, rádi cestují, mluví mnoha řečmi, dovolují si luxusní hotely, a druhý typ migrantů, kteří byli vysídleni díky válečným konfliktům, etnickým čistkám a z důvodu životního prostředí. Z hlediska typologie lze migraci rozlišit podle Henigena⁵ dle následujících kritérií:

1. Podle kritéria lokalizace, a to na mezinárodní a interní. O mezinárodní migraci hovoříme, pokud dochází k migraci mezi státy a kontinenty, naopak interní migrace probíhá uvnitř státu.
2. Podle kritéria příčiny na dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolná migrace je například pracovní, vzdělávací nebo z důvodu sjednocení rodin. Nedobrovolná migrace může nastat z důvodů náboženských, politických nebo díky životnímu prostředí, kdy nečekaně dochází k živelním katastrofám, povodním, epidemiím apod.
3. Podle kritéria časovosti na migraci permanentní a dočasnou.

³Vláda České republiky. *Rada vlády pro národnostní menšiny*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-01-2]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/historie-asoucasnost-rady-15074/>

⁴Henig, D. *Migrace*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-2]. Dostupné z: <http://www.antropologie.org/publikace/prehledove-studie/44-prehledove-studie/149-migrace>

⁵ tamtéž

Integrační proces migrantů lze analyzovat podle migračních teorií následným způsobem:

1. Neoclassical economic approach – způsob vyrovnávání rozdílů mezi zeměmi. Imigrační státy mají vyspělou ekonomiku, vysoké platy, ale nedostatek pracovních míst. Emigrační státy mají naopak ekonomiku ne až tak vyspělou, nízké platy, zato vysoký počet volných pracovních míst.
2. World systém theory – hlavním motorem migračních pohybů je nerovnoměrné rozložení bohatství a příležitostí.
3. Duallabour market theory – orientuje se na poptávku v cílových zemích a na nábor pracovních sil z rozvojových zemí. Řeší se nedostatek pracovních sil v určitých sektorech v cílových zemích migrace.
4. Network theory – zaměřena především na mezilidské vazby. Migranti vytváří své sociální vazby na základě národnostních, kamarádských, rodinných a jiných sociálních vazeb.
5. Institutional theory – hlavní vliv vládních a nevládních subjektů, které formují vzorce migračního chování lidí.⁶

Na webových stránkách migraceonline.cz⁷ se setkáváme s Migračním manifestem a jeho deseti zásadami pro migrační politiku České republiky. Zde cituji deset bodů uvedených ve zmíněném manifestu:

1. Mezinárodní migrace je přirozený proces.
2. Migrace musí být ve veřejné diskusi prezentována vyváženě.
3. Zachovejme právo na azyl a respekt k integraci žadatelů o mezinárodní ochranu.
4. Některým cizincům nelze upřít možnost žít v České republice.
5. Je třeba podporovat návrat migrantů do legality.
6. Migranti musí mít pobytový status nezávislý na své rodině.
7. Každý cizinec musí mít možnost naplňovat své základní lidské potřeby.
8. Zabráňme vykořisťování pracujících migrantů a porušování jejich sociálních práv.
9. S narůstající délkou pobytu narůstají i práva cizinců.
10. Integrace migrantů je obousměrný proces.

⁶Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. s. 74. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

⁷Čaněk, M., P. Čižinský, M. Jelínková, A. Szczepaniková a P. Uhl. *Migrační manifest*. [online]. ©2003 [cit. 2013-01-4]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/migracnimanifest/#dole>

2 HISTORIE MIGRACE RUSKÝCH, UKRAJINSKÝCH, VIETNAMSKÝCH A POLSKÝCH MENŠIN PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE NA NAŠEM ÚZEMÍ

2.1 Ruská menšina na našem území

Migrace Rusů na naše území vychází z dělení, které jsme uvedli v první kapitole, a to z nucené a dobrovolné migrace. Nucená migrace byla v letech právě vzniklého Československa v roce 1918 zapříčiněna bolševickým pučem, občanskou válkou a ideologickým nepřátelstvím. Naopak dobrovolná neboli inovační migrace byla zaznamenána v době hospodářské krize ve 30. letech. Ruští migranti migrovali za účelem lepšího finančního zabezpečení a zlepšení podmínek pro jejich život. Československá vláda se snažila o uplatnění ruských prvorepublikových intelektuálů, avšak jejich kariérní růst byl velice těžký, skoro až neuskutečnitelný, a tak se děti ruských emigrantů rozhodovaly pro jiné země. Uplatnění hledaly ve Francii, Anglii a Spojených státech.⁸

Další dvě vlny ruské migrace nastaly mezi lety 1948-1989 a po roce 1989. Imigrace mezi lety 1948-1989 byla z hlediska svobodného migrování téměř nemožná. Jednalo se především o migraci pracovní, jež měla ideologický podtext. Pokud se jednalo o migraci dobrovolnou, bylo to především kvůli uzavření sňatku s československým občanem nebo občankou. Tyto sňatky byly bez postranních pohnutek, jak uvádí kniha *Ruská diaspora v České republice*⁹, která obsahuje zkoumání pomocí hloubkových rozhovorů. Většinou se jednalo o takové páry, kdy se žena v Rusku provdala za muže z Československa a pak se přestěhovali zpět do jeho rodné vlasti. Tito lidé bývají většinou plně integrováni, avšak mají mezi sebou rozdílné názory v pohledu na minulý režim.

Možnost svobodně migrovat přinesla až Jelcinova¹⁰ vláda. Ruská porevoluční migrace má mnoho důvodů, například pracovní, ekonomické či politické důvody, osobní bezpečnost, vzdělání, etnické a psychologické důvody nebo migraci bez vlastní volby. Tyto důvody jsou roztříděné na nucenou migraci a dobrovolnou migraci. K nucené migraci se řadí důvody politické, i když je to minoritní záležitost, přesto se vyskytuje. Podle Karla Sládka dva respondenti uvedli důvody jako nekompatibilita

⁸ Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. s. 27-28. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

⁹ Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. s. 29. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

¹⁰ První prezident Ruské federace od roku 1991-1999

politického směřování Ruska a s tím související problém realizace ve vlastní profesi, kdy jeden respondent pracoval v televizi a tisku a při zpracování informací, které byly natočeny v reportáži, se tyto informace třídily a zaměřoval se jejich smysl. Druhý respondent pocházel ze země bývalého Sovětského svazu a cítil se utlačován právě vzniklým národnostním státem. Oba respondenti se rozhodli migrovat do bývalého Československa.¹¹

Dalším důvodem nucené migrace byla etnická diskriminace. Příčinou migrace z bývalého Sovětského svazu bylo například to, že člověk byl původem Žid. Jeden respondent našel ve své schránce dopis, ve kterém stálo, kdy budou bít Židy, a tak neváhal a i s rodinou se přestěhoval do Československa.

Posledním typem nucené migrace byla migrace z důvodu bezpečnosti. Ta je podobná jako etnická diskriminace, vše je dohromady provázané. Rodiny se bály o své děti a o jejich bezpečí na ulicích, a tak se rozhodly migrovat do Československa. Tito lidé dnes studují a mluví česky bez přízvuku, v České republice se rozhodli zůstat.

Druhým typem migrační vlny po roce 1989 z Ruska do Československa a v roce 1993 již do České republiky byla migrace dobrovolná. Pod dobrovolnou migraci řadíme dalších pět podskupin, a to: ekonomickou migraci, migraci kvůli vzdělání, migraci jako vytváření alternativního života a migraci bez vlastní volby.

Ekonomická migrace byla zapříčiněna ekonomickou nestabilitou v Rusku v 90. letech. Rusové nově příchozí na naše území byli většinou středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří nemohli najít v Rusku uplatnění anebo chtěli své úspory investovat v „jistější“ zemi. Vzdělaní Rusové na našem území dostávali zpočátku spíše dělnické profese a teprve až po několika letech, když se sžili s jazykem a zvykli si na naši kulturu, se mohli ucházet o vyšší pozice. Po roce 2000 se situace mírně změnila a část inteligence se z České republiky buď vrátila zpět do Ruska, to především díky zlepšení ruské ekonomické situace, nebo jim Česká republika sloužila jako odrazový můstek pro další migraci na západ.¹²

Na druhou stranu s těmito Rusy dorazili do České republiky imigranti společensky, kulturně a ekonomicky silní, kteří měli mnohdy i lepší pracovní postavení než v Rusku. Tito lidé přicházejí většinou z Moskvy nebo větších městských center a pomýšlejí zůstat na našem území dlouhodobě. Stěhují se do exkluzivnějších

¹¹ Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. s. 30-31. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

¹² Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. s. 32-36. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

městských částí a jejich uzavření se před českou komunitou plyne z jejich sociální sebejistoty a kulturního sebedocenění.¹³

Plno mladých Rusů přijíždí do Čech za vzděláním. Existují tři skupiny studentů a jejich náhled na pobyt na našem území. První skupina vnímá své vycestování a studium zde jako zahraniční zkušenost a po ukončení studia se vrací zpět do Ruska. Druhá skupina využívá Českou republiku jako tranzitivní zemi a dále pokračuje na Západ. Třetí skupina si po dostudování v Čechách hledá pracovní pozice a naše země se pro ně stává tou zaslíbenou pro vlastní život. Dochází k řetězové reakci, kdy rodiny studentů přijíždějí a chtějí sloučit svou rodinu na jednom území, tedy v České republice.

Migrace jako vytváření alternativního života podle výpovědi respondentů v knize Ruská diaspora v ČR znamená, že Rusové používají Čechy jako „náhradní letiště“. Tohoto přístupu využívají především majetní Rusové, kteří žijí v Rusku, ale v ČR mají své podniky s hmotným zázemím.

Poslední typ dobrovolné migrace je migrace bez vlastní volby. Jedná se o migraci, kdy se rodina s malými dětmi rozhodne odstěhovat ze země. Jejich děti nesou tuto změnu bolestně a v období dospívání se samy rozhodují, zdali v České republice zůstanou, vrátí se do Ruska nebo migrují do západních zemí.¹⁴

2.2 Ukrajinská menšina na našem území

Ukrajinská menšina se na našem území vyskytuje již od 16. a 17. století a její příslušníci byli po mnoho staletí označováni jako Rusíni nebo Malorusové. Rusíny byli nazýváni obyvatelé Podkarpatské Rusi. Teprve až na přelomu 19. a 20. století se ukrajinské etnikum přihlásilo ke svému dnes používanému jménu jako celek. V první polovině dvacátých let poskytoval československý stát velkou podporu ukrajinským uprchlíkům. Začalo se budovat několik vysokých škol, v Praze působil pedagogický institut, ukrajinská univerzita a další. Československu tenkrát tyto iniciativy přinesly své plody, čerstvě dostudovaní cizinci působili v různých vědeckých institucích. Situace se zhoršila v březnu roku 1939, kdy byly české země ovládnuty nacistickým Německem. Němci nepodporovali dosavadní formy ukrajinského života na našem území.¹⁵

¹³ Bittnerová, D., M. Moravcová a kol. *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. s. 55-56. 1. vyd. Praha: SOFIS, 2005. ISBN 80-902785-8-2.

¹⁴ Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiozní variabilita ruských migrantů*. s. 36-38. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

¹⁵ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. s. 81-82. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

Situace po druhé světové válce nebyla pro Ukrajince vůbec lehká. Desítky Ukrajinců byly po květnu 1945 zadrženy nebo deportovány na území SSSR¹⁶ do trestních táborů, kde mnoho z nich zahynulo. Zhoršily se i životní podmínky Ukrajinců, kteří zůstali po 2. světové válce v Československu. Po ukončení válečného konfliktu přišli do ČSR příslušníci čs. armádního sboru ze Sovětského svazu, kteří pocházeli z Podkarpatské Rusi. Podkarpatská Rus neboli Zakarpatská Ukrajina byla po konci války připojena k SSSR a mnoho československých vojáků a důstojníků zůstalo v ČSR. Tito lidé se hlásili buď k ukrajinské, nebo ruské národnosti a stěhovali se do českých pohraničních oblastí, odkud bylo odsunuto německé obyvatelstvo. Avšak ti noví Ukrajinci neměli takovou státní podporu a možnosti studia jako ti, kteří k nám přišli o čtvrt století dříve. V důsledku těchto migračních pohybů se zásadně změnily jejich životní podmínky k horšímu. Měli omezené možnosti udržovat normální kontakty se svou rodnou vlastí a také kleslo udržování jejich národních tradic a kultury.¹⁷

Od května roku 1945 do roku 1948 byly zlikvidovány ukrajinské školy, spolky, instituce a také ukrajinské organizace. Zničeno bylo také Muzeum osvobozovacího boje Ukrajiny v Praze, které bylo vybudováno z ukrajinských finančních zdrojů. Nacházelo se na Pankráci a mělo bohaté sbírky písemností a muzeálií. Negativní přístup československého státu vůči Ukrajincům se nezměnil ani v roce destalinizace (1956), kdy žádali o dovolení založit si svou kulturní organizaci, ani v době pražského jara roku 1968.

Teprve až v roce 1990 došlo ke vzniku Sdružení Ukrajinců v České republice, kdy se opět pokoušeli obnovit kulturní a spolkové aktivity. Toto sdružení vzniklo v Praze a později i v Ostravě a následně se z něj oddělila Ukrajinská iniciativa v České republice, která převzala všechny podněty pro její funkci, dokonce vznikl i spolek ukrajinských žen.

V současnosti můžeme rozdělit Ukrajince žijící v ČR na dvě skupiny. První skupina je nazývána „tradiční“, do níž patří lidé především vyššího věku, kteří jsou plně asimilováni. Díky zrušení ukrajinských škol a kroužků ukrajinského jazyka jim nezbývalo nic jiného než se plně přizpůsobit, naučit se český jazyk a zvyknout si na naši kulturu.¹⁸

Druhá, „nová“ skupina přišla do Čech po roce 1989 za prací, tvoří ji převážně ekonomičtí migranti. Mladí muži v produktivním věku, kteří mají na Ukrajině rodiny

¹⁶ Svaz sovětských socialistických republik byl socialistický stát v letech 1922-1991.

¹⁷ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. s. 84-85. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

¹⁸ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. s. 85. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

s dětmi, jedou do Čech za výdělkem a po určité době se vrací zpět do své vlasti. Převážná část je ze Zakarpatské Ukrajiny, tato oblast totiž trpí špatnou hospodářskou situací, vysokou mírou nezaměstnanosti a nerovnoměrným vyplácením mezd. Ukrajinci jsou nejvíce koncentrováni v Praze a dalších větších městech, kde se snaží sehnat nejlevnější ubytování blízko své práce. Nejde tedy o snahu vytváření ukrajinských ghett, ale o snahu ušetřit peníze za ubytování a vrátit se zpět na Ukrajinu. Jejich kulturní život v ČR je poměrně chudý, což je zapříčiněno většinou tím, že díky přesčasům a práci o víkendech nemají volný čas. Jazyková znalost českého jazyka je nízká – to vysvětluje jejich nízkou úspěšnost při samostatném hledání práce a při získávání pracovního povolení. Ukrajinci u nás žijí především na základě povolení k přechodnému pobytu, ovšem počet povolení k trvalému pobytu v dnešní době pomalu stoupá. Problémem v ČR je rozsáhlá nelegální pracovní migrace, přičemž podle odhadů počtu ilegálních migrantů z Ukrajiny je tento počet stejný jako těch legálních. V současné době se hovoří o možných regularizačních opatřeních a také o zjednodušení průběhu zaměstnávání cizinců v ČR.¹⁹

2.3 Vietnamci na našem území

Rok 1950 lze považovat za oficiální počátek vietnamské migrace do ČSR. Dne 2. února 1950 byly navázány vztahy mezi tehdejší Československem a Vietnamskou demokratickou republikou. Vietnam usiloval o vzdělání a zlepšení kvalifikace svých lidí, prožíval období válečné a hospodářské krize a ČSR potřebovala více pracovní síly. To byly vhodné podmínky pro podepsání vzájemných dohod. Roku 1956 ČSR pomáhá a přijímá děti z Vietnamu, které byly postiženy válkou. Děti a sirotci u nás získávali základní vzdělání, mnozí také vzdělání odborné. V tomtéž roce byla podepsána další dohoda mezi oběma státy, a to Dohoda o vědecko-technické spolupráci, která měla podpořit rozvoj hospodářských styků. Znamenalo to příjezd vietnamských učňů, praktikantů a dále lidí, kteří se vzdělávali hlavně v oboru strojírenství a lehkého průmyslu (textilní, potravinářský a obuvnický průmysl). Počátkem šedesátých let se vietnamští studenti přihlásili na československé vysoké školy, převážně na ekonomické a technické obory. Roku 1966 požádala VDR²⁰ o zvýšení počtu kvalifikovaných dělníků

¹⁹ Leontiyeva, Y. (ed.), P. E. Lukšíková, T. Hirt, M. Jakoubek, J. Kocourek a L. Pažejová. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 34-35. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-098-2.

²⁰ Vietnamská demokratická republika 1945-1976

a technických odborníků na vyškolení do škol s oborem strojírenství, kovoprůmysl, sklářství a chemický průmysl.²¹

Spolupráce s Vietnamem v šedesátých a sedmdesátých letech byla stvrzena dalšími dohodami. Vietnamci u nás byli přijímáni velice kladně, a to především díky jejich výborným studijním výsledkům a pílí. V letech 1967–1970 byli do naší země přijímáni vietnamští praktikanti jako technická pomoc Československa Vietnamské demokratické republiky. Počet praktikantů byl okolo 2146 a byli zaměřeni především na strojírenský, chemický, dřevařský, kožedělný, textilní, papírenský a stavební průmysl.²²

Dohoda o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých školách byla podepsána dne 8. dubna 1974. Do ČSR přijelo okolo 5060 studentů z Vietnamu, ti byli učeni v systému československého učňovského školství a dále absolvovali odborné praxe v hospodářských organizacích. Studenti u nás pobývali šest let a jejich pobyt se skládal z šestiměsíční jazykové přípravy, odborné výuky v učňovských zařízeních a poslední částí byla praxe.²³

Po revoluci v roce 1989 naše země vyrovnává finanční závazky vůči Vietnamu a po řadě ekonomických změn odjíždí mnoho vietnamských pracovníků ze země, čímž se pro nás uzavírá cesta na nově se rozvíjející vietnamský trh. V devadesátých letech se podmínky opět mění a Vietnamci k nám přicházejí, již ne tak často za vzděláním a odbornou praxí, ale za prací, především v oblasti obchodu. Na našem území se zdržují okolo pěti let a více, většinou přicházejí se svými rodinami, dětmi a příbuznými.²⁴ Vietnamské etnikum u nás tedy můžeme v devadesátých letech rozdělit na několik skupin:

1. Vietnamci pracující zde na základě dohody z roku 1994 – Dohoda mezi vládou ČR a vládou VSR o odborné přípravě vietnamských občanů ve středních odborných učilištích v ČR.
2. Pracující u nás na základě živnostenského listu.
3. Studující vietnamští uční.
4. Vysokoškolští studenti a uchazeči.
5. Vietnamci žijící ve smíšených manželstvích.
6. Ilegálně přítomní Vietnamci.²⁵

²¹ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. s. 83. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8

²² Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. s. 84. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8

²³ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. s. 84-85. 1. vyd. Praha: Portál, 1998.

ISBN 80-7178-285-8

²⁴ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. s. 104. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

²⁵ Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. s. 85. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8

Vietnamská komunita v České republice ještě nemá uznaný statut národnostní menšiny. „Dne 6. listopadu 2012 proběhlo jednání Rady vlády pro národnostní menšiny. Jednání vedl místopředseda této Rady, generální sekretář ministerstva zahraničních věcí Ing. Jaromír Plíšek, Mgr. Šimůnková se zúčastnila jako členka, pod jejíž gesci spadá sekretariát této Rady. Stěžejním bodem jednání byla pokračující debata o běloruské a vietnamské komunitě a jejich žádosti o začlenění do Rady vlády pro národnostní menšiny. Sekretariát Rady nechal zpracovat Analýzu menšinového zákona a statutu Rady z hlediska přijetí zástupců nových národnostních menšin. Na závěr diskuse se Rada shodla na tom, že má být připraven návrh změny statutu a jmenování nových členů Rady vlády pro národnostní menšiny, který bude předsedovi Rady – ministři zahraničních věcí - předložen ke zvážení dalšího postupu.“²⁶

Vietnamci v ČR jsou tedy vedeni jako cizinci. Z toho vyplývá, že nedostávají tolik finančních prostředků od integrační politiky státu jako uznané národnostní menšiny v ČR. Mají některé mezní hodnoty, především v oblasti informací ve svém jazyce, kulturní a školské oblasti.²⁷

2.4 Polská menšina na našem území

Z hlediska problematiky polské menšiny se budeme zabývat historií Poláků v českém Těšínsku. Polská menšina na Těšínsku vznikla po rozpadu rakousko-uherské monarchie v důsledku rozdělení dřívějšího knížectví Těšínského Slezska mezi bývalou Československou republiku a Polskou republiku. V roce 1920 byla určena konečná podoba česko-polské hranice a tím začal vývoj polské národnostní menšiny u nás. Za druhé světové války bylo čs. Těšínsko díky svému složení obyvatelstva jednou z oblastí nejsilnějšího dopadu nacistické perzekuce u nás. V začátcích okupace docházelo k popravám, zejména významných politických činitelů nebo známých vlastenců.²⁸

V poválečném období se zdálo, že Těšínsko připadne právě Polsku, protože polští obyvatelé působili v odboji. Na základě vyšší demokratické úrovně bylo

²⁶Vláda České republiky. Dne 16. 11. 2012 proběhlo jednání Rady vlády o národnostní menšiny. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-01-4]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/dne-6--listopadu-2012-probehlo-jednani-rady-vlady-pro-narodnostni-mensiny-100647/>

²⁷Pechová, E. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. [online]. © 2007 [cit. 2013-01-10]. Dostupné z: http://www.ekscr.cz/content/files/Zprava_migrace_Vietnam.pdf, s.17

²⁸ZAHRADNIK, S. T. Siwek a J. Szymeczek. *Polská národní menšina v Československu 1945-1954*. s. 31-32. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001. ISBN 80-7285-009-1.

rozhodnuto, že Těšínsko připadne opět ČSR. Tento počín vyvolal spory, které byly v roce 1947 ukončeny. Vznikla Dohoda o vzájemné pomoci a přátelství, která byla zaměřena na práva polské menšiny na našem území. K této dohodě vznikl zápis, který umožňoval činnost Polského kulturně-osvětového svazu (zkratka PZKO) a Sdružení polské mládeže (SMP).²⁹

V padesátých a šedesátých letech se v těšínském regionu rozvíjela především těžba uhlí a rozvoj průmyslu. Díky nedostatku pracovních sil došlo v tomto období k migraci z vnitrozemí ČR a také ze Slovenska. V šedesátých letech došlo k uvolnění politické situace a polská menšina v čele s PZKO se zapojovala do demokratizace společnosti. PZKO vznesl své požadavky, ve kterých byla například podmínka spoluúčasti na politických rozhodnutích. Mezi Čechy to vyvolalo rozruch. Chtěli, aby Poláci byli uspokojeni zákonem o národnostních menšinách, který ovšem nezpůsobil žádnou změnu.

V sedmdesátých letech, v roce 1976, bylo směrnicí ustanoveno, které obce mají mít dvojjazyčné nápisy na veřejných budovách. V osmdesátých letech dochází k asimilaci, která se projevuje zavíráním polských škol. Důvody jsou například smíšená manželství a migrace.³⁰

*„V nové demokratické éře se znovu otevřela otázka národnostních menšin. Záležitost se výrazně posunula k většímu uspokojení členů polské menšiny přijetím řady mezinárodních i bilaterálních – s Polskem – úmluv a dohod (např. Smlouva o dobrém sousedství, solidaritě a přátelské spolupráci mezi Polskem a Česko-Slovenskou Federativní republikou z října r. 1991) na ochranu a plnou svobodu těchto skupin. K celkové satisfakci však zdaleka nedošlo a dlouho očekávaný zákon o menšinách byl schválen teprve v r. 2001. V tomto zákoně polská menšina nejvíce reflektuje problematiku samosprávy, kde však s nelibostí přijímá stále velkou roli státní byrokracie. V otázce užívání rodného jazyka jako úředního (včetně dvojjazyčných nápisů) je zas obava z xenofobní reakce českého okolí.“*³¹

V českém Těšínsku jsou Poláci nejviditelnější díky svým kulturním a zábavním akcím, které upevňují jejich společenskou vazbu. Tyto akce nejsou pořádány jen nějakou centrální organizací, ale z iniciativy občanů. Z těchto novodobých akcí mizí udržování polského národního vědomí, jelikož nejsou jako dřívější tradiční plesy

²⁹ Bittnerová, D., M. Moravcová a kol. *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. s. 83. 1. vyd. Praha: SOFIS, 2005. ISBN 80-902785-8-2.

³⁰ ZAHRAĐNIK, S. T. Siwek a J. Szymeczek. *Polská národní menšina v Československu 1945-1954*. s. 31-32. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001. ISBN 80-7285-009-1.

³¹ Bittnerová, D., M. Moravcová a kol. *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. s. 96. 1. vyd. Praha: SOFIS, 2005. ISBN 80-902785-8-2.

pořádány PZKO a jsou pro všechny věkové kategorie. U Čechů vzbuzují tyto akce závist nebo negativní reakce, považují to za polskou rozpínavost. Na druhou stranu Češi tyto kulturní akce a zábavy hojně využívají. Pro Poláky je přirozené pořádat kulturní a zábavní akce, je to výraz polské identity na jiném území a tato prezentace utužuje jejich vztahy.³²

³² Bittnerová, D., M. Moravcová a kol. *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. s. 93-94. 1. vyd. Praha: SOFIS, 2005. ISBN 80-902785-8-2.

3 STATISTIKY MENŠIN ŽIJÍCÍCH V ČR, JEJICH VZRŮST/POKLES PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE

K prvnímu sčítání lidu po 2. světové válce došlo 1. března 1950, nebylo to však nazýváno přímo sčítáním lidu, ale „národním sčítáním 1950“. Při tomto sčítání se zjišťovalo i náboženské vyznání, které z něho ovšem posléze vymizelo a opět se objevilo až v roce 1991. Národní sčítání lidu bylo vůbec prvním, v němž se objevila otázka týkající se národnosti. Tím se rozuměla příslušnost k národu, k němuž se daný člověk hlásí. Jeho prvenství bylo také v zahrnutí sčítání domů a bytů, avšak zjištěná data se nepodařilo vzájemně propojit s obyvatelstvem.³³

Výsledky tohoto sčítání však byly publikovány jako neveřejné, s omezenými počty výtisků a data byla zveřejněna až v roce 1962. Byly odhaleny určité nedostatky, ale i přesto jsou tato data cenná, jelikož zachycují především změny počtů ve složení obyvatelstva v důsledku válečných a poválečných událostí. Zaznamenán byl odsun Němců a přesídlení mnoha lidí do pohraničních oblastí.³⁴

„V České republice v devadesátých letech počet legálně usazených cizinců postupně vzrůstal. Mezi lety 1994 až 1999 se více než zdvojnásobil ze zhruba 100 tisíc na počty kolem 200 tisíc pobývajících cizinců. V roce 2000 počet cizinců v ČR poklesl o 30.000 osob, přičemž tento vývoj se všeobecně přičítá změnám legislativy. 1. 1. 2000 vstoupil v platnost zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, v původní podobě, který podstatně zpřísnil vstupní a pobytový režim většiny cizinců v ČR. Některá ustanovení tohoto zákona byla zmírněna až novelou platnou od 1. července 2001, která měla za následek opětovný mírný nárůst počtu usazených cizinců.“³⁵

V roce 2004, po vstoupení České republiky do Evropské unie, vstoupily kromě trvalých pobytů a víz nad 90 dnů v platnost také dlouhodobé a přechodné pobyty pro občany EU a rodinné příslušníky.

Od roku 2001 do roku 2008 stoupal počet legálně usazených cizinců u nás. Rok 2001 je spojen s kontinuálním růstem cizinců, kteří v České republice získali trvalý pobyt. V době hospodářské krize, mezi lety 2009–2010, bylo na území ČR zaznamenáno 188 952 cizinců s trvalým pobytem, což znamená o 119 136 osob více

³³ Český statistický úřad. *Historie sčítání lidu na území České republiky II.* [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_ii

³⁴ Český statistický úřad. *Historie sčítání lidu na území České republiky II.* [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_ii

³⁵ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje.* [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

než v roce 2001. Ostatní typy pobytů cizinců, víza nad 90 dní, přechodné a dlouhodobé pobyty dodržují víceméně celkový vývojový trend cizinců.³⁶

Od roku 1996 se prvních pět pozic cizinců z různých zemí z hlediska státního občanství nemění, pouze se zaměňují místa s počtem lidí. Prvních pět pozic je ze zemí: Ukrajina, Slovensko, Vietnam, Polsko a Rusko. Do tabulek byly uvedeny pouze počty obyvatel ze čtyř zemí, jelikož právě těm se tato práce věnuje. Tabulka 1 uvádí počty obyvatel z roku 2006, kde jsou nejvíce zastoupeni občané Ukrajiny, druhé místo zaujímá Slovensko, třetí Vietnam, čtvrté místo Rusko a s nejmenším počtem zde figuruje Polsko.

„K 31. 12. 2006 bylo v ČR evidováno 321 456 cizinců, z toho 139 185 cizinců s trvalým pobytem, 155 164 cizinců s pobytem dlouhodobým či přechodným (občanů EU a jejich rodinných příslušníků), 27 107 cizinců s vízem nad 90 dnů - a dále - 1 887 cizinců s platným azylem. Celkový počet cizinců tedy - včetně cizinců s aktuálně platným azylem - činil 323 343 osob.“³⁷

Tabulka 1: Složení cizinců z hlediska státního občanství v letech 2006-2011

Země	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rusko	18 564	23 303	27 086	30 297	31 807	32 377
Ukrajina	102 594	126 526	131 921	131 932	134 281	118 932
Vietnam	40 779	50 955	60 255	61 115	60 289	58 205
Polsko	18 894	20 607	21 710	19 273	18 242	19 058

Zdroj: Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

V roce 2007 si podle tabulky 1 první pozici v počtu státního občanství udržela Ukrajina, dále Slovensko, Vietnam, Rusko a Polsko. Počet obyvatel Ruska se zvedl téměř o pět tisíc. Celkové počty cizinců byly uvedeny následovně: *„K 31. 12. 2007 Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR v České republice evidovalo 392 087 cizinců, z toho 158 018 cizinců s trvalým pobytem, 234 069 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.“³⁸*

Co se týče počtu státních občanství k roku 2008, zůstaly pozice dle zemí neměnné, ovšem s rostoucím trendem v celkových počtech cizinců na našem území.

³⁶ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

³⁷ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

³⁸ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

„K 31. 12. 2008 Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR v České republice evidovalo 437 565 cizinců, z toho 172.191 cizinců s trvalým pobytem a 265.374 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.“³⁹

V roce 2009 vyšly podobné počty jako v předešlých letech s nejvyšším počtem státních občanství z Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Ruska a Polska. „V roce 2009 počty cizinců žijících v ČR po delší době meziročně poklesly. K 31. 12. 2009 Ředitelství služby cizinecké policie a Ministerstvo vnitra ČR evidovalo v České republice 432 503 cizinců, z toho 180.359 cizinců s trvalým pobytem a 252 144 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.“⁴⁰

V zaznamenaném vývoji v roce 2010 dominovaly počty státních občanství z Ukrajiny. „K 31. 12. 2010 bylo Ředitelstvím služby cizinecké policie a Ministerstvem vnitra ČR na území České republiky evidováno celkem 427 291 cizinců, z toho 188 952 cizinců s trvalým pobytem a 238 339 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.“⁴¹

Tabulka č. 1 ukazuje počet cizinců za rok 2011. Nejpočetnější skupinou za tento rok je opět ta s ukrajinským státním občanstvím.

Podle sčítání lidu v roce 2011 byly zjištěny nejnovější trendy za posledních deset let. V České republice výrazně přibývá obyvatel, a to především díky imigraci z cizích zemí. Bylo zjištěno, že se v ČR vyskytují lidé ze 182 zemí světa. Počet obyvatel České republiky byl v roce 2011 10 562 214, což je o 332 154 lidí více než k roku 2001. Sčítání zjistilo, že přibývá cizinců, kteří u nás začínají žít dlouhodobě, roste počet vysokoškoláků, klesá počet sňatků, přibývá rozvodů a lidé si více začínají chránit své soukromí. Cizinci se zdržují především v hlavním městě Praha, dále pak v Karlovarském, Plzeňském a Středočeském kraji.⁴²

³⁹ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

⁴⁰ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

⁴¹ Český statistický úřad. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

⁴² Sčítání lidu, domů a bytů. Předběžné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011

4 SOUČASNÉ POSTAVENÍ MENŠIN A ZAPOJENÍ DO ŽIVOTA

4.1 Rusové u nás⁴³

U ruské národnostní menšiny, jak jsme již uvedli v podkapitole 2.1 – Ruská menšina na našem území, nebyly k migraci do Čech hlavní důvody ekonomické, i když se přirozeně objevují, ale byly to především důvody spjaté s politickou nestabilitou a strachem o vlastní bezpečí. Imigrační skupina Rusů v České republice je uzavřená vůči majoritní společnosti. Rusové jsou na našem území s pobytem spokojeni, avšak mají problémy s českým jazykem. Podle Šiškové se 60 procent dotázaných Rusů zpět do Ruska nemíní vrátit. Na druhou stranu například u Rusů v Karlových Varech⁴⁴ probíhá výrazná separace od majoritní společnosti, a to jak v ekonomické, tak sociální sféře a rovněž v prostorovém rozmístění obydlí.

U ruské národnostní menšiny se dá říct, že integrace mezi českou společností neprobíhá plnou měrou. Proces asimilace by mohl vzniknout v případě izolovaných nebo místně rozmístěných jednotek migrantů a také u nepodnikatelských vrstev, které se musí ucházet o práci ve smíšeném kolektivu. Ty jsou pak nuceny naučit se český jazyk. Český jazyk je pro Rusy stěžejní bod adaptace u nás. Je zajímavé, že většina Rusů v Karlových Varech nemá problém hovořit česky, na rozdíl od Rusů žijících v Praze. I přes všechny uvedené body neúplné adaptace jsou patrné určité známky integračních projevů.

Integrační úroveň lze posuzovat horizontálně a vertikálně. Umístění škol, firem, bydliště apod. lze zařadit do úrovně horizontální a vzdělání s výší příjmů do vertikální. Z hlediska sociální integrace se úroveň posuzuje podle zaměstnanosti, jejich postavení ve sféře ekonomické a sociální. Míra nezaměstnanosti Rusů v ČR je 11 procent, což je srovnatelné s majoritní společností. Hodně Rusů u nás vede své vlastní podniky a hodnotí kladně své současné postavení a vyhlídky do budoucnosti. V těchto podnicích ale mají pracovní místa obsazená většinou pouze svými krajany. Na Českou republiku a způsob života tady si již zvykli. Je totiž zřejmé, že si před příchodem do Čech zjistili informace o současném ekonomickém a sociálním stavu a že bylo plno z nich v Čechách již předtím na návštěvě.

Jak již bylo uvedeno, většina příslušníků ruské národnostní menšiny má nízkou znalost českého jazyka. Spoléhají na to, že Češi stále ovládají ruštinu. Rusové

⁴³ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. s. 76-79. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

⁴⁴ Viz kapitola 4.1.2 Jak jsou vnímání Rusové v Karlových Varech

navštěvují ruské společenské akce nebo hraná ruská představení. Imigrace a s tím časem spojená integrace Rusů v České republice se bude nadále vyvíjet.

4.1.1 Ruská národnostní menšina a organizace⁴⁵

Ruská národnostní menšina se setkává při příležitostech tradičních svátků, různých kulturních akcí, jako jsou večery poezie, koncerty, návštěvy galerií aj. V Čechách mají také svá občanská sdružení, jako je např. Ruský institut, Ruská tradice, Ruská obecina, Očag a mládežnické sdružení ARTEK. Každá organizace má jiné priority, ale určitá poslání jsou stejná. Organizace se snaží o dobré vztahy, o lepší poznání majoritní společnosti, lepší poznání skupin různých imigračních vln z Ruska navzájem migrace každé skupiny se lišila jak životní zkušenostmi, tak kulturou a také usilují o vzájemně výhodné vztahy České republiky a Ruska.

Organizace Ruská tradice se zabývá vydáváním knih, které se zabývají ruskou migrací, nebo například pořádáním koncertů vážné hudby. Tyto koncerty se jmenují „Prolínání a vzájemné obohacování české a ruské hudební kultury v 19. a 20. století“. Organizují různé společenské večerní akce propojené s koncertními vystoupeními a také se věnují knižním prezentacím ruskojazyčných autorů. Vydává časopis s názvem „Ruské slovo“, který je sjednocujícím a informačním prvkem všech organizací i ruské menšiny.

Organizace Ruský institut v současné době neprovádí žádnou činnost. V roce 2002 vydával časopis Vesti, jehož činnost byl nucen přerušit koncem téhož roku pro nedodržení podmínek z hlediska poskytování dotace ze státního rozpočtu.

Ruská národnostní menšina spolupracuje s Radou a od roku 2001 v ní má jednoho zástupce. Tato spolupráce zahrnuje poskytování podpory na vydávání periodik a dotace pro národnostní občanská sdružení.

4.1.2 Průběh přizpůsobování Rusů v ČR⁴⁶

Na celkové psychologické zátěži migranta se podílí celý průběh migrace. Jedná-li se o migraci nucenou, může u migranta dojít k určitým typům neuróz a psychologickému stresu z příčin neznalosti kultury, nedostatku finančních prostředků a cizí řeči. Dobrovolná migrace je menší psychická zátěž, jelikož má migrant své kroky

⁴⁵ Vláda České republiky. Rada vlády pro národnostní menšiny. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/nm-rusove-6645/>

⁴⁶ Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiozní variabilita ruských migrantů*. s. 52. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

k vycestování předem promyšlené, je připraven na nové podmínky a má nashromážděné finanční prostředky.

Výpověď migranta, který zpětně hodnotí vývoj integrace: *„Život, kterým začal svoji existenci v této zemi, když sotva přijel a ještě neuměl jazyk, neznal mentalitu ústních obyvatel. Pak se to mění a člověk postupně buď vrůstá do toho společenství, nebo se mu to vůbec nepodaří a vyrůstá zeď, která se nedá překlenout a kterou mohou překročit až jeho děti, tedy druhá generace těchto emigrantů. Z pohledu tohoto dělení se můj život v České republice dělí na dvě části. První část – přizpůsobování, poznávání mentality Čechů a Slováků, místních tradic a tak dál. První část je neuvěřitelně těžká. To byla samá muka a sám jsem si říkal, že tady žiji jako v pekle, protože mentalita zde je naprosto jiná.“*⁴⁷ Tento migrant nevidí spojitosti mezi ruskou a českou mentalitou a dnes, ve své „druhé fázi“, bere Čechy jako druhý domov a druhou vlast.

Někteří Rusové žijí v Čechách v izolovanosti svou vlastní subkulturou. V dnešní době mohou díky moderním technologiím, informační propojenosti, sociálním sítím a internetu žít stále v „Rusku“. Sledují pouze ruské programy, čtou ruské noviny a ve svých firmách zaměstnávají pouze Rusy. Jsou lhostejní vůči majoritní společnosti, jelikož mají svou ekonomickou stabilitu. Tento proces jistě ruské skupiny samozřejmě nejde generalizovat.

Děti migrantů procházejí různými fázemi adaptace v cizí zemi. Ze začátku si jen těžce připouštějí existenciální změnu. Je to pro ně emočně náročné. Volají zpět kamarádům do své rodné země a vyvolávají konflikty s rodiči. Postupem času si zvykají, začnou přijímat změnu a hledají si svou novou identitu. Tyto děti se velice rychle učí cizí jazyk a adaptují se v kolektivu. Po středních školách si podávají přihlášky na vysoké školy a dokáží se rychle prosadit.

4.1.3 Jak jsou vnímání Rusové v Karlových Varech⁴⁸

Karlovy Vary prošly za posledních 150 let bouřlivými změnami. S návratem kapitalismu do naší země je silně spojen právě příchod Rusů do Karlových Varů. Vliv Rusů na Karlovy Vary je zjevný, působí jak na obraz města navenek, tak i zevnitř na místní obyvatele. Rok 1945 způsobil v tomto městě značnou změnu, došlo k obměně

⁴⁷ Sládek, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. s. 51. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

⁴⁸ Čepelák, V. *Rusové v Karlových Varech očima místních obyvatel*. [online]. © 2010 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/assets/files/Cepelak.pdf>

obyvatelstva způsobenou vysídlením Němců, ale i ke změně lázeňského chodu. Od 17. století se v lázních scházely elity z Evropy a Karlovy Vary byly luxusní adresou. Například na počátku 18. století je poctil svou návštěvou car Petr I. V dnešní době mají tyto lázně pro „obyčejné lidi“ spíše rezidenční funkci.

Od roku 2000 do roku 2006 zažily Karlovy Vary snížení počtu obyvatel díky vstupu ČR do Evropské unie. Mnoho obyvatel odešlo, ale naopak značný počet lidí, především Rusů a Ukrajinců, se do Karlových Varů nastěhoval. Čeští lidé prodávají své domy v centru města bohatým Rusům, jelikož jim dobře zaplatí a mohou si postavit dům v okolí města. Město se začalo mezi roky 2001 až 2005 rozšiřovat, docházelo k výstavbám v centru města, ale i v okolí. Avšak i přesto zaznamenávají Karlovy Vary stále úbytek obyvatel. Rusové své domy využívají jako letní sídla, místa pro dovolenou a pro uložení kapitálu. Vysoké ceny bytů v centru a nízký plat obyvatel Karlových Varů způsobují, že Rusové kupují domy v centru města a okolí, a centrum je naopak prázdné, skoro bez života.

Rusové se dělí na jednotlivé skupiny, v Karlových Varech je nejviditelnější a nejvnímanější skupina těch bohatých, tzv. nových Rusů. Ruská menšina v ČR je velice pestrá, ať už z hlediska délky jejich pobytu v Čechách, příčin migrace, jejich životních hodnot nebo cílů působení v naší zemi.

V roce 2010 žilo v Karlových Varech 53 907 obyvatel, z toho bylo 2 194 Rusů, 999 Ukrajinců a 400 občanů ze zemí bývalého Sovětského svazu. Město Karlovy Vary se v současnosti potýká s problémem chybějícího centra. Čeští obyvatelé se sestěhovali na okraj města a pro turisty se Karlovy Vary staly téměř ruským městem. Nejvíce Rusů bydlí právě v částech města, která jsou turisticky nejzajímavější.

Rusové jsou zde velmi etablovaní, díky tomuto jevu je vytvářen pocit, že je město ruské. Rusové mají silnou vazbu k místu, ale jejich identifikace se sociálním prostředím je nízká. Ruská etablovanost má podobu institucionální, od roku 1898 mají Karlovy Vary postaven pravoslavný chrám sv. Petra a Pavla a také zde dnes najdeme ruský konzulát. Dalo by se říci, že v tomto městě vzniká dvojí sociální svět, a to český a ruský. Rusové nejsou díky svému kapitálu závislí na českém obyvatelstvu, a tak jsou oba tyto světy odděleny a každý si žije ten svůj. Dochází k odcizení projevu, např. v obchodech, kde prodávající mluví od začátku rusky, a tak zákazníkům nepřímou naznačuje, že tento obchod není pro ně. Rusové jsou silnou ekonomickou skupinou a dominují kulturnímu kapitálu, který však mají nižší, a to je to, co Čechy rozčiluje. Sbližující prvek do budoucna a etablování Rusů do české společnosti může pozitivně ovlivnit mladá generace Rusů, jelikož se ve městě nenajde ruská škola a ruské děti

navštěvují školy české. Jako pozitivum je Rusům připisováno, že zrekonstruovali zchátralé domy v centru města a pro některé obyvatele jsou jakožto zaměstnavatelé zdrojem příjmů.

4.2 Ukrajinci u nás

Zejména v důsledku špatné ekonomické situace na Ukrajině k nám přichází ukrajinští ekonomičtí migranti.⁴⁹ V uplynulých letech byli jednou z nejpočetnějších skupin, které migrovaly na naše území. Pro Ukrajince jsou Čechy výhodným státem k migraci, a to díky geografické vzdálenosti, podobné kultuře a poměrně malým jazykovým rozdílům. Proto by měla být jejich integrace rychlejší a jednodušší než pro jiné státy. Podle výpovědi jednoho ukrajinského migranta: *„Je nutné učit se aktivně češtinu, být co nejvíce v kontaktu s nositeli kultury, snažit se získat co možná nejvíce informací o zvycích, historii, kultuře a způsobu života. Zpočátku se musíte zbavit mnoha iluzí, nic nepřichází samo o sobě! Dosáhnout vytčeného cíle vyžaduje úsilí. Do určité míry úspěch cizince v nové zemi záleží právě na cíli, který si vytyčil. Ze své zkušenosti mohu říct, že nejhoršího výsledku dosahují ti, u kterých na prvním místě stojí vydělané peníze.“*⁵⁰

Od roku 1993 do roku 1996 se počet oficiálně pracujících Ukrajinců v Čechách zvýšil o 50 tisíc zhruba na 53 tisíc. Hovoříme-li o těch, kteří zde pracovali nelegálně, odhaduje se počet na 100–200 tisíc dělníků. Ukrajinští dělníci se ucházeli o práci nejen v Praze, ale i např. v Západočeském kraji a ve všech ostatních. V letech 1996–1998 klesl počet legálně pracujících Ukrajinců u nás téměř o polovinu. Lze si to vysvětlovat zhoršenou ekonomickou situací České republiky a také zpřísněním podmínek ze strany českých orgánů. Snížení počtu pracujících z Ukrajiny však neznamená, že tito lidé odešli napořád. Buď se přesunuli do nelegální sféry, anebo si zřídili živnostenský list. Živnostníci a podnikatelé totiž v Čechách pracovní povolení nepotřebují.⁵¹

Ukrajinci u nás pracují v potravinářském, lesnickém nebo stavebním odvětví. Pouze třetina z nich pracuje ve stejném odvětví jako na Ukrajině. Většinou jde o muže v produktivním věku, kteří mají rodiny na Ukrajině, do Čech přijedou pouze za

⁴⁹ Viz kapitola 2.2. Ukrajinská národnostní menšina u nás.

⁵⁰ Krchová, A., H. Víznerová. Deník migranta migrantky. s. 61. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010. ISBN 978-80-904452-1-5.

⁵¹ Šišková, T. (ed.). Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století. s. 86. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

výdělkem a po určité době se vrací zpět. Jen někteří se rozhodnou zůstat v ČR.⁵² V roce 2001, kdy proběhlo sčítání lidu v Č, se k ukrajinské národnosti přihlásilo okolo 22 tisíc českých obyvatel. V červnu roku 2005 bylo zaznamenáno, že povolení k trvalému pobytu získalo 13,7 tisíc Ukrajinců a k dlouhodobému pobytu 65,5 tisíc.⁵³

Ukrajinci v naší zemi nevykazují zásadní kulturní a hodnotové rozdíly. Jsou jen více nábožensky založení a mají svou národní hrdost, která je reprezentována známými osobnostmi, ukrajinskými politiky a literáty. Ukrajinské tradice a svátky jsou spojeny s církevními svátky východního obřadu a také s osobnostmi z národní minulosti. Integrace mezi Čechy nebyla díky podobným kulturám nijak zvlášť složitá, ačkoliv si ukrajinští migranti stěžují na nedostatečné pochopení ukrajinských dějin a ukrajinsko–ruských vztahů. Avšak ani samotným Ukrajincům se to v minulosti nepodařilo vylepšit.⁵⁴

4.2.1 Ukrajinská sdružení a spolky v ČR

Za posledních devatenáct let u nás došlo k významnému pokroku v rozvoji ukrajinské menšiny, byly založeny nové organizace a spolky, které mají zájem o šíření ukrajinské kultury v Čechách. Menšiny mají zastoupení v Radě vlády ČR pro národnostní menšiny, vždy s jedním vybraným hlavním členem, který je zvolen organizací. V dnešní době najdeme na našem území čtyři základní organizace – občanská sdružení. Ukrajinskou iniciativu v ČR (UIČR), Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny (SUPU), která vznikla již v roce 1990 po sametové revoluci a byla první organizací českých občanů ukrajinského původu, další organizací je RUTA a jako poslední Sdružení Ukrajinek v České republice (SU ČR).⁵⁵

Tyto organizace se snaží o udržení a rozvoj ukrajinské kultury, o dobré česko–ukrajinské vztahy, potlačování xenofobie, o informování společnosti v Čechách a na Ukrajině. Aktivita organizací jsou závislé na grantech od českých státních orgánů, a jelikož jejich výše není v posledních letech dostatečná, žádají o finanční podporu na Ukrajině. Jak bude podrobněji zmíněno v praktické části této diplomové práce, velmi přínosným v tomto ohledu byl rozhovor s panem Bohdanem Rajčincem, který zmínil

⁵² Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. s. 87. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

⁵³ „Čeští“ Ukrajinci mají zájem o věci veřejné. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-25]. Dostupné na: <http://www.ukrajinci.cz/cs/diaspora-cr/detail/acestia-ukrajinci-maji-zajem-o-aveci-verejne/>

⁵⁴ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. s. 88. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

⁵⁵ „Čeští“ Ukrajinci mají zájem o věci veřejné. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-25]. Dostupné na: <http://www.ukrajinci.cz/cs/diaspora-cr/detail/acestia-ukrajinci-maji-zajem-o-aveci-verejne/>

velikou škálu kulturních akcí, zájmových kroužků a přednášek, pořádaných právě zmíněnými organizacemi. Tyto ukrajinské menšinové organizace vzájemně diskutují, dávají dohromady programy, spolupracují s majoritou a dalšími menšinovými národnostními spolky a působí celorepublikově. Příkladem toho jsou např. níže uvedené organizace⁵⁶

Ukrajinská iniciativa v ČR je nezisková organizace pracující dle národnostně-občanského principu a čítá zhruba okolo 900 osob. Její činnost se zaměřuje na aktuální akce, dění v ČR a na Ukrajině, informace o diaspoře u nás a ve světě a na různé programy pro děti. Vydává také kulturně-politický čtvrtletník Porohy, který je veřejně dostupný a poskytuje informace o životě Ukrajinců v Čechách, jejich aktivity a společenské akce. Pořádá např. novoroční ples „Malanka“, spolu s dalšími ukrajinskými organizacemi tzv. „Dny Tarase Ševčenko“, svátek „Nezávislost Ukrajiny“ a spolu s ostatními národnostními menšinami pořádá festivaly na území hl. města Prahy „Praha – srdce národů“ a „Setkání kultur“⁵⁸

Organizace Fórum Ukrajinců je nejstarší vedená organizace v Čechách. Věnuje se sportovním aktivitám, pěveckým a tanečním sborům, z příkladů uvádíme Pěvecký sbor sv. Vladimíra, kapelu Ignis či taneční soubor Dzherelo.⁵⁹

4.2.2 Pracovní migrace a s tím spojený „klientský systém“

Pracovní migrace z Ukrajiny do Čech trvá zhruba 15 let. Existuje několik strategií, které umožňují vstup na český pracovní trh. Dominantní roli zaujímá tzv. „klientský systém“. *„Stejně jako mnoho dalších migrantů má za sebou Sergej zkušenost s nelegálním pobytem a prací a s klientským systémem. V rámci něho působí „klienti“ (zprostředkovatelé), jsou to Češi, ale často sami cizinci, krajané – jednotlivci nebo skupiny, také pololegální zprostředkovatelské agentury či firmy. Zprostředkovatelé působí buď přímo v zemi původu (zejména v zemích bývalého SSSR), nebo na území České republiky a za úplatu nabízí různé služby (nábor, zajištění dopravy a ubytování, vyřízení potřebných dokumentů).“*⁶⁰

⁵⁶ „Čeští“ Ukrajinci mají zájem o věci veřejné. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-25]. Dostupné na: <http://www.ukrajinci.cz/cs/diaspora-cr/detail/acestia-ukrajinci-maji-zajem-o-veci-verejne/>

⁵⁷ Ukrajinský básník a umělec, pro lidi symbolem ukrajinské kultury a země.

⁵⁸ O nás, kontakty organizace a externí odkazy. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-25]. Dostupné na: <http://www.ukrajinci.cz/cs/uicr-kontakt/>, <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/ukrajinska-narodnostni-mensina-16159/>

⁵⁹ „Čeští“ Ukrajinci mají zájem o věci veřejné. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-25]. Dostupné na: http://www.ukrajinci.cz/cs/aktuality/detail/acestia-ukrajinci-maji-zajem-o-veci-verejne-_1/

⁶⁰ Krchová, A., H. Víznerová. *Deník migranta migrantky*. s. 42. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010. ISBN 978-80-904452-1-5.

Jelikož nově přichozí migranti z Ukrajiny neznají český jazyk, neumějí vyplnit potřebné formuláře v českém jazyce a nemají v ČR žádné kontakty, využívají často „klientského systému.“ Tento systém je z hlediska mocenských vztahů a příjmů klasifikován do tří stupňů. Na vrcholu pomyslné pyramidy je organizovaný zločin, uprostřed jsou tzv. „klienti“ neboli zprostředkovatelé a na spodním místě stojí ukrajinští pracovníci.

Označení klient je běžně používáno médii, policisty a zaměstnavateli, avšak je tak trochu zavádějící, ne-li spíš matoucí. Slovo klient v ukrajinské migraci vyjadřuje zprostředkovatele, který nabízí, hledá a zařizuje dokumenty ukrajinským dělníkům za účelem vlastního výdělku. Klient neboli zprostředkovatel vykonává činnosti víc. Někdy provází ukrajinského pracovníka po celou dobu pobytu, někdy je však přímo na Ukrajině a zařizuje legální zaměstnání v ČR, avšak už nevidí průběh pobytu dělníků u nás.⁶¹

Role klienta vznikla po roce 1991, byli to většinou předáci part nebo normální dělníci, kteří se rychle adaptovali v novém prostředí a znali jazyk. Tento systém byl jednostupňový a ukrajinská mafie s tím nijak nesouvisela, ta se zapojila až později. Postupem času se role zprostředkovatele profesionalizovala a přidávaly se legálně provozované firmy. Zapojení ukrajinských pracovníků do klientského systému můžeme pouze odhadovat, zkušenost se zapojením do systému má zhruba čtyřicet až padesát procent ukrajinských migrantů.

Česká republika a jiné národnostní státy se snaží rozčlenit obyvatele podle státního občanství. Překážky a různá opatření můžeme chápat jako prevenci proti trvalému usazení cizinců v ČR. Vstup do České republiky je regulován pomocí víz, povolení k pobytu a povolení k zaměstnání. O každém typu povolení rozhoduje jiná státní instituce, udělení víz má na starosti diplomatická mise v zahraničí, povolení k pobytu cizinecká policie a úřad práce rozhoduje o povolení k zaměstnání. V ČR existuje diferenciací cizinců ze dvou hlavních úhlů pohledu, a to cizinec podle země původu a podle účelu pobytu. Se zemí původu souvisí udělování víz – záleží na tom, kdo potřebuje nebo nepotřebuje vstupní víza. Některá víza jsou udělována bez větších problémů, jelikož jde o země politicky stabilní a ekonomicky rozvinuté, např. o Kanadu nebo USA. Pro země ekonomicky slabší, s režimem a s politickou nestabilitou je získání víz obtížnější, např. pro migranty z Ukrajiny, Vietnamu, Ruska a Číny. Z hlediska účelu pobytu je pro cizince důležité, že zákony mají jiná pravidla pro

⁶¹ Nekorjak, M. *Klientský systém a ukrajinská pracovní migrace do České republiky*. [online]. © 2003 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2197596>

živnostníky a podnikatele a jiná pro zaměstnance. Je mnohem obtížnější získat povolení k zaměstnání než živnostenský list. Poslední slovo v udělování má úřad práce, který posuzuje aktuální situaci na českém pracovním trhu a při udělování volných pracovních míst předně umisťuje české občany.⁶²

Ukrajinský pracovník často nemůže bez využití klientského systému sehnat práci, Češi raději zaměstnají člověka doporučeného ze zprostředkovatelské agentury než jednotlivce žádajícího o práci. Klientský systém je v ČR prorostlý do českého pracovního trhu a v tomto systému vydělávají nejvíce klienti, mafie, někteří čeští podnikatelé a také úplatní úředníci. Migrantova mzda se dělí mezi hlavní aktéry, avšak přesto je pro něj za takových podmínek výhodné pracovat.⁶³

4.3 Vietnamská komunita u nás

Vietnamci přijíždějící do České republiky se snaží přizpůsobit našim tradicím a zvykům a zároveň s tím dodržují i své vietnamské svátky a rituály. Vietnamské rodiny velice lpějí na svých tradicích a tradičním fungování rodiny. Žijí v komunitách a rodina se považuje za to nejdůležitější. Mezi Vietnamci v České republice jsou rozdíly, jde o rozdíly generačního typu a podle doby, kdy do ČR přišli. Generační rozdíly si vysvětlíme v níže uvedené kapitole – Mladá generace Vietnamců v ČR. Výrazné je dělení z hlediska časového, tedy v jaké době Vietnamci do ČR přišli. Nejvyšší postavení mají tzv. starousedlíci, kteří disponují zkušenostmi z předrevolučního období. Na středních pozicích jsou Vietnamci, kteří přišli do ČR po revoluci v devadesátých letech a měli velké zisky z podnikání z tržnic. Na posledním místě jsou noví a nezkušení jedinci, kteří moc dobře neovládají český jazyk, a právě proto jsou velice výdělečným byznysem pro zprostředkovatelské služby. Na tomto systému je u nás závislý vysoký počet Vietnamců. Jelikož jsou pracovně vytížení, neznají naše prostředí a nemají dostatek času na sebevzdělávání, tak využívají těchto služeb, jako jsou např. služby překladatelské, tlumočnické, ekonomické a právní.⁶⁴

V polovině 90. let se Vietnamci v ČR do jisté míry etablovali a postupem času se zvýšila vlna příchozích rodinných příslušníků za nimi do Čech. Základním elementem fungování vietnamského etnika u nás byla tržnice a ústředními postavami

⁶²Nekorjak, M. *Klientský systém a ukrajinská pracovní migrace do České republiky*. [online]. © 2003 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2197596>

⁶³Leontiyeva, Y. (ed.), P. E. Lukšíková, T. Hirt, M. Jakoubek, J. Kocourek a L. Pažejová. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 35. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-098-2.

⁶⁴*Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online]. [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: http://www.cerme.cz/ukazka_stud_mat/04/04_04t.html

byli dovozci zboží a majitelé tržnic. To se postupem času mění a tržnice nahrazují kamenné obchody. Mnoho Vietnamců nachází uplatnění i jako počítačové experti, zpěváci, profesionální fotografové a další.

Současnou „Mekkou“ se Vietnamcům stala pražská tržnice na Libuši Sapa. Je to jejich obchodní, správní a mediální centrum. Najdeme zde mnoho restaurací, kaváren, kasin, cestovních agentur, kadeřnictví, svatebních salónů, půjčoven filmů a hudby, ale i výuková centra, zprostředkovatelské či poradenské firmy. Je to místo, které poskytuje všechny služby, nabízí veškeré zboží, ale také zde najdeme významná krajanská sdružení, která připomínají důležité vietnamské svátky a pořádají sjezdy. Dále zde sídlí redakce, která produkuje vietnamské časopisy a týdeníky, např. Tuan Tin Moi – Novinky týdne a Suc Song – Síla k životu.⁶⁵

4.3.1 Rozdíly mezi Vietnamci a Čechy z hlediska rodinného života a chování ve společnosti⁶⁶

Vietnamci kladou velice silný důraz na rodinu a vzdálené rodinné příbuzenstvo. Rodina je pro ně silnou životní hodnotou, důvodem k tomu je především dlouhodobé působení konfuciánství⁶⁷, které rodinu vyzdvihovalo. V rodině měl hlavní a reprezentativní postavení muž a žena byla obdivována. V dnešní době to tak zdaleka není a ženy jsou zaměstnávány na vysokých pozicích.

Co se týče slušného chování, Vietnamci se v určitých situacích chovají zcela jinak než my. Pro ně platí: *„Pravidla slušného chování učí neztěžovat situaci svým blízkým a ostatním známým stálými stížnostmi na vlastní problémy. Na veřejnosti se každý má chovat tak, aby nevyšel najevo konflikt. Není slušné dát najevo druhému, že se zmylil. Vždy se najde vhodná chvíle a příležitost, aby chybu napravil. Chybující by neměl být před ostatními zostuzen. Neměl by být přinucen „ztratit tvář“. Tvář může ztratit i ten, kdo hrubě a přímo někomu něco na veřejnosti vytkne. Přímé veřejné upozornění na nedostatky druhého není považováno za upřímnost, ale za neslušnost.“*⁶⁸

⁶⁵ Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití. [online]. [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: http://www.cerme.cz/ukazka_stud_mat/04/04_04t.html

⁶⁶ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. s. 100-103. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

⁶⁷ Čínský filosofický směr, který má ucelený systém morálky, sociálních, náboženských a politických myšlenek. Konfuciánství má obrovský vliv ještě na vývoj čínské civilizace do 21. století.

⁶⁸ Šišková, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. s. 101. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

V ČR je tomu naopak. Většina lidí si ráda na své problémy postěžuje a konflikty mezi lidmi jsou na denním pořádku. Když se někdo zmýlí, vítězí u nás upřímnost nebo spíše rejpas nad slušným chováním.

Mezi další důležité hodnoty se řadí vzdělání. Rodina je za vzdělání svého dítěte schopna utratit všechny své úspory. Ve Vietnamu je zcela normální být ve škole od rána do večera a mnohdy se studenti učí i v sobotu. Žáci nemají v podstatě žádný volný čas na mimoškolní aktivity a jiné zájmy. Proto jsou rodiny, které se přistěhují do Čech, překvapeny délkou výuky na českých školách a vietnamské děti jsou povinny plnit veškeré domácí úkoly a ještě docházet na kurzy českého jazyka.⁶⁹

V mnoha případech se stává, že mezi Čechem a Vietnamcem dochází v komunikaci k nedorozumění. Důležitým aspektem ve vzájemném porozumění je pochopení příčin jejich jiného chování. Velice dobrým příkladem je úsměv. V Asii totiž neznamená pouze radost a veselí, ale má i mnoho jiných významů. Evropané to mnohdy neumí pochopit a myslí si, že jsou Vietnamci krutí, ti mají totiž úsměv na tváři, i když vyplácí dítě. Není to pro ně přitom o nic příjemnější než pro nás. Úsměv pro ně dále znamená zmírnění nepříjemné situace a vyjadřuje omluvu v případě nedorozumění.

Dotek a pohlazení po vlasech je často projev rodičů, je to výraz sebedůvěry. Pohostinnost je pro ně základní ctností slušného chování. Mlaskání a říhání není neslušné, ale projevem spokojenosti. Širší úlohu než u nás hraje citové vnímání. Ve Vietnamu je nepřijatelné, aby se lidé na ulicích líbali, jako je tomu u nás v Čechách. Z jejich pohledu jde o velmi intimní záležitost.

4.3.2 Mladá generace Vietnamců u nás⁷⁰

Školní úspěchy, aktivita v hodinách, účast na různých olympiádách, to vše jsou pozitivní stránky dnešní mladé generace Vietnamců. Navštěvují české školy, od malinka vyrůstají v Čechách, v naší kultuře. Vietnamští studenti jsou velice pilní a svědomití žáci, a jak již bylo uvedeno v předešlé kapitole, pro rodiče je velice důležité vzdělání svých potomků. Studenti se ve svém volném čase účastní doučovacích kurzů češtiny, vietnamštiny nebo skládají přípravné kurzy na střední a vysoké školy. Díky konfuciánskému přístupu ke vzdělání rodiče chovají velkou úctu k učitelům na školách.

⁶⁹Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití. [online]. [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: http://www.cerme.cz/ukazka_stud_mat/04/04_04t.html

⁷⁰Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití. [online]. [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: http://www.cerme.cz/ukazka_stud_mat/04/04_04t.html

Mladí Vietnamci vyrůstající v České republice jsou plně integrovaní jedinci, kteří se od narození učí češtině a vyrůstají v českých podmínkách. Ze strany rodičů je na ně vyvíjen velký tlak, aby jejich děti uspěly v majoritní společnosti, přitom oni samotní na ně díky práci nemají čas. Tímto nastává ve vietnamských rodinách problém. Děti zapomínají nebo se nikdy neučily vietnamštinu. Sourozenci mezi sebou mluví česky a jejich rodiče většinou češtinu neovládají na takové úrovni.

V roce 2004 byl proveden výzkum a zajímavý moment nastal ve chvíli, když došlo takřka ke shodě dvou výpovědí Vietnamců, jednoho z Čech a druhého z Polska. Oba dva použili stejnou metaforu, když označili vietnamské studenty za „banánové děti“. Bylo to myšleno v tom smyslu, že zvenku jsou žlutí a uvnitř bílí. Tento pojem byl pak šířen v roce 2008 na blogu vietnamských studentek a studentů. Část z dospívající generace s tímto pojmenováním nesouhlasila, ale s otázkou, do jaké společnosti patří, se potýká většina z nich. Mají české kamarády, mluví plynule česky, uctívají české hodnoty, avšak doma jsou nuceni dodržovat chování dle vietnamské tradice.

4.3.3 Vietnamská komunita v našich očích⁷¹

Jak vietnamskou komunitu vnímáme a jak na nás působí, je dané našimi stereotypními představami. Převážnou část tvoří média, která nám utváří daný obraz v hlavě. Negativní obrazy bývají většinou spojené s raziemi na tržnicích, pěstováním marihuany, padělaným zbožím a dalšími. Pozitivní stereotypy bývají spojené s výbornými studijními výsledky studentů a vietnamskou pracovitostí. Avšak většinou převažují negativní zprávy,⁷² média informují pouze o tom, co je pro nás atraktivní, a tak se převážná část zpráv o vietnamské komunitě týká kriminality.

4.4 Polská národnostní menšina u nás

K polské národnosti, jak již bylo zmíněno, se v České republice hlásí 52 095 osob. Z toho přibližně 80 procent žije na území Těšínského Slezska a velký počet také v Praze. Polská národnostní menšina u nás žije poměrně bohatým kulturním životem. Najdeme mnoho polských občanských sdružení, z nichž dvě nejdůležitější jsou

⁷¹ *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online]. [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: http://www.cerme.cz/ukazka_stud_mat/04/04_04t.html

⁷² Viz Rozhovor s TranVanem

Kongres Poláků v České republice a PZKO neboli Polský kulturně osvětový svaz v ČR.⁷³

V roce 1990 byl vydán zákon o státní správě a samosprávě ve školství,⁷⁴ a tak vznikla v Karvině pobočka školského úřadu pro menšinové školství. V roce 1995 došlo ke vzniku Pedagogického centra pro polské národnostní školství v ČR. Dnes má národnostní školství v oblasti Těšínského Slezska síť škol s polským vyučovacím jazykem. Jedná se o okresy Frýdek–Místek a Karviná. Tyto školy jsou součástí státního školství. Nalezneme zde školky, základní školy, polské gymnázium či polské třídy ve třech českých středních školách. V polských třídách se vyskytuje problém s nedostatkem pomůcek, odborné pomoci a s plány učení.⁷⁵

Polská národnostní menšina spolupracuje s Radou vlády, kde má tři zástupce. Řeší se hlavně otázky vzdělávání a v jaké řeči bude probíhat výuka v hodinách, dotace na vydávané časopisy a dotační politika Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstva kultury ČR vůči občanským sdružením.⁷⁶

4.4.1 Kulturní život a významné organizace

Jak již bylo zmíněno, polská národnostní menšina u nás žije bohatým kulturním životem. Vydávají časopisy, knihy, sdružují se v různých pěveckých a hudebních souborech, věnují se sportovní činnosti a také jsou aktivní v umělecké sféře, jako je např. divadlo.

Vydavatelská činnost je pro Poláky důležitá díky národnímu sebevědomí. V letech 1925–1995 bylo vydáno na 1500 publikací, na trh se dostalo okolo 150 polských časopisů. Některé časopisy skončily po prvním roce, jiné publikují dodnes. Kongres Poláků vydává třikrát týdně časopis *GłosLudu*, PZKO vydává kulturní měsíčník *Zwrot* a skautský časopis *NaszaGazetka* a v roce 1992 vznikl časopis *Pražský kurýr* (*Kurier Praski*), který psal pod heslem „o Polonii dla Polonii“ (o polských krajanech pro polské krajany).⁷⁷

V roce 1950 začalo polské vysílání v rozhlasu Ostrava, který vysílá pro polskou menšinu i dnes. Má bohatý program zabývající se tradicemi, folklorem, společenskými

⁷³ Vláda České republiky. *Polská národnostní menšina*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

⁷⁴ Č.564/1990 Sb.

⁷⁵ Kurzok, A. *Polská menšina na Těšínsku*. [online]. © 2000 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://polskamensina.3nec.cz/3.htm#2>

⁷⁶ Vláda České republiky. *Polská národnostní menšina*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

⁷⁷ Kurzok, A. *Polská menšina na Těšínsku*. [online]. © 2000 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://polskamensina.3nec.cz/3.htm#2>

a kulturními událostmi a organizacemi. Z divadelní scény na Těšínsku má hlavní význam Polská scéna Těšínského divadla (Scena Polska Teatru Cieszyńskiego), které funguje od roku 1951 a je to jediné menšinové národnostní profesionální divadlo na světě. Další významné divadlo se jmenuje Teatr Lalek Bajka, které se soustředí především na mladé publikum.⁷⁸

Nejdůležitější organizací pro polskou menšinu je Kongres Poláků v ČR. „Zastupuje polskou národnostní menšinu ve vztahu k majoritní společnosti, orgánům státní správy a samosprávy, sdělovacím prostředkům; koordinuje činnost polských spolků působících v ČR, jež se v něm sdružují.“⁷⁹ Tento Kongres sdružuje více než dvacet organizací a pořádá řady kulturních akcí, především se věnuje pořádání diskusních setkání, školení, besed a seminářů pro dobrovolníky.

Polský kulturně-osvětový svaz (PZKO) je organizace založená v roce 1947 sdružená pod Kongresem Poláků. Tato organizace má největší zásluhy v pořádání kulturních akcí. Pod hlavní výbor organizace spadá historická, literárně-umělecká, taneční a divadelní činnost. V PZKO je 87 skupin, které se zabývají pořádáním kulturních akcí po celém Těšínsku. Jedna z nejpopulárnějších akcí polské národnostní menšiny se pořádá každý rok v Jablunkově, jmenuje se „GorolskiŚwięto“.⁸⁰

Polský klub je ústřední menšinová organizace, která se zabývá exkurzemi do Polska a na Těšínsko, věnuje se přednáškám, výstavám a také se účastní již zmíněného festivalu „Praha – srdce národů“, na kterém se společně podílí menšiny z ČR. Aktivitami klubu jsou např. akce jako setkání u táboráku, kdy se členové schází u někoho, kdo na to má vhodné podmínky, a dále např. předvánoční setkání na polském velvyslanectví, kde se zpívají koledy, jedí tradiční polská jídla a provádí se tradiční polský zvyk – dělení oplatkou (hostií).⁸¹

4.4.2 Integrace polské národnostní menšiny v Praze⁸²

Příslušník uznané národnostní menšiny v ČR musí mít české občanství. V Praze je vysoký počet cizích státních příslušníků z Polska, což zpochybňuje její statut národnostní menšiny v Praze. Na druhou stranu má polská komunita splněné

⁷⁸Kurzok, A. *Polská menšina na Těšínsku*. [online]. © 2000 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://polskamensina.3nec.cz/3.htm#2>

⁷⁹Vláda České republiky. *Polská národnostní menšina*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

⁸⁰Vláda České republiky. *Polská národnostní menšina*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

⁸¹Klípa, O. *Polská národnostní menšina v Praze a problém mladé generace*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/index.php?id=353>

⁸²Klípa, O. *Polská národnostní menšina v Praze a problém mladé generace*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/index.php?id=353>

všechny podmínky a rozpoznávací znamení, co se týče hlediska národnostní menšiny. V Praze žijící Poláci jsou zde již po generace, a tak jsou příslušníky sdílejícími stejný osud dané lokality v ČR. V Praze tak polská národnostní menšina zakouší smíšený přístup k menšině a k cizincům zároveň. Velká část pražské komunity Poláků mající statut cizince s dlouhodobým nebo trvalým pobytem se potýká s mnoha problémy, i když je plně integrovaná do české společnosti. Problémem se mnohdy stává např. manželství s českým partnerem, jelikož pak dochází k neshodám kvůli dědickému řízení.

Poláci v Praze se ve velké míře považují za integrované do české společnosti, i když tomu tak občas není a nemají zájem o plné přizpůsobení se. Příčiny toho mohou být v jejich spjatosti s rodnou vlastí nebo vztah většinové společnosti k nim. Vztah majority k Polákům je většinou uspokojivý, pouze na výjimky, kdy je na ně jako na cizince vztahován zvýšený nárůst kriminality a zabírání volných pracovních míst.

Pražští Poláci a polská národnost vůbec má velice silné vazby na svou vlast. Právě proto si v Čechách nechtějí změnit polské občanství, nechávají si tvar polského jména atd.. Znamenalo by to pro ně zradu národa. Mají tedy identitu dvojí vlasti. *„Identita „dvou vlastí“ nebo pocit „národního vyslance“ jsou též dalšími vyjádřeními specifické existence mezi dvěma póly, z právního hlediska mezi statutem národnostní menšiny v ČR a cizincem. Na rozdíl od jiných cizinců splňují všechna kritéria národnostní menšiny, o kterých se zmiňuje zákon. Na rozdíl od ostatních tradičních menšin z velké části nemají české občanství.“*⁸³

Pražská komunita a Poláci na Těšínsku se liší svým postojem k Polsku. Poláci, kteří se přistěhovali do Prahy, jsou „emigranti z vlastní vůle“ a mají silné vazby k Polsku. Je to pro ně něco jako záruka, že se do Polska mohou kdykoliv vrátit. Na rozdíl od nich Poláci na Těšínsku tento pocit identity nesdílejí, odolávají asimilačnímu tlaku skoro jedno století.

Za nejvyšší hodnoty v Polsku se považuje rodina s příbuzenstvem a přáteli a národ. Zvýšená důležitost rodiny plyne ze silné katolické tradice. Rodina v Polsku dříve zastávala plno funkcí, jak ekonomickou, tak názorotvornou, výchovnou a azylovou. Jelikož český stát přikládá rodině význam menší, hlavně v prostředí velkoměsta, jsou pro pražské Poláky formy seskupování narušeny. Právě proto navštěvují různé vlastní organizace nebo Polský klub.

⁸³ Klípa, O. *Polská národnostní menšina v Praze a problém mladé generace*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/index.php?id=353>

5 ČESKÁ TELEVIZE A JEJÍ VEŘEJNOPRÁVNÍ POSLÁNÍ TÝKAJÍCÍ SE MENŠIN

Mediální produkt je ovlivněn médiem, ve kterém byl vytvořen, tudíž je důležité si stanovit, v jakém kontextu dané médium funguje, zdali v politickém, ekonomickém nebo kulturním. V této práci se zabýváme médiem veřejné služby a tím je Česká televize. Od komerčních médií se veřejnoprávní televize liší v legislativním rámci, ve vlastnictví a způsobu financování. Vzájemné soužití veřejnoprávního a soukromého sektoru ve vysílání, tzv. duálního systému, mělo za následek dynamický rozvoj v mediální oblasti. Vznik duálního systému umožnil zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Česká televize a Český rozhlas jsou nezávislé na státu, přičemž je jejich činnost hrazena z koncesionářských poplatků a z jejich vlastní podnikatelské činnosti. Oba dva jsou provozovateli vysílání se specifickými úkoly veřejné služby.⁸⁴

Česká televize má hlavní sídlo v Praze a další součástí televize je Televizní studio Brno) a Televizní studio Ostrava. Svou službu veřejnosti prokazuje Česká televize na základě tvorby a šíření televizních programů, jiných doplňkových služeb a multimediálního obsahu na území celé České republiky. Účelem je zachování mediální plurality a naplňování určitých potřeb společnosti, jako jsou demokratické, kulturní a sociální potřeby. Ve veřejnoprávním vysílání je mezi hlavní úkoly řazeno poskytovat objektivní, ověřené a vyvážené informace, podle kterých si divák utvoří svůj vlastní názor. Dále je kladen důraz na vytváření a šíření programů s vyvážeností programových nabídek, které budou dostupné pro všechny obyvatele ČR.⁸⁵ Programy jsou brány „se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti, rozvíjení kulturní identity obyvatel České republiky včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin, výroba a vysílání zejména zpravodajských, publicistických,

⁸⁴ Ministerstvo kultury. Rozhlasové a televizní vysílání v ČR. [online]. © 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=357>

⁸⁵ Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z <http://img8.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-03-11-14:08:43>

*dokumentárních, uměleckých, dramatických, sportovních, zábavných a vzdělávacích pořadů a pořadů pro děti a mládež.*⁸⁶

Česká televize je celoplošné televizní vysílání, čímž se rozumí, že televizní program a s ním spojené povinné doplňkové vysílání může přijímat 95 procent obyvatel České republiky. Šíření rozhlasových a televizních programů v multiplexu veřejné služby musí obsahovat alespoň 80 procent datového toku a zbývající procenta lze využít k šíření doplňkových služeb.⁸⁷ „*Souhrnný datový tok multiplexu veřejné služby sestavuje ČT společně s Českým rozhlasem. V jeho rámci jsou vysílány čtyři programy České televize – ČT1, ČT2, ČT24 a ČT4, teletext a související služby, a sedm stanic Českého rozhlasu – ČRo 1 – Radiožurnál, ČRo 2 – Praha, ČRo 3 – Vltava, ČRo D-dur, ČRo Leonardo, ČRo Radio Wave a ČRo Rádio Česko.*“⁸⁸ Ke dni 1. března 2013 začíná vysílat stanice ČRo Plus, která vznikla sloučením ČRo Leonardo a ČRo Rádio Česko.⁸⁹

Orgán kontrolující činnost České televize se nazývá Rada České televize. Rada má 15 členů, které může odvolat a zvolit Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Členové jsou voleni na funkční období šesti let. Rada má ve své působnosti jmenování a odvolání generálního ředitele, schvaluje rozpočet, předkládá Poslanecké sněmovně Kodex České televize k jejímu schválení a další.⁹⁰

Rok 2011 byl pro mediální prostředí České republiky důležitý především končícím procesem digitalizace a nástupem nových technologií v televizním vysílání, jak uvedl současný generální ředitel České televize Petr Dvořák. Dále dodal, že technologie jsou prostředím, v němž se odehrává největší změna televizního trhu od počátku vysílání. Budeme svědky vývoje nových modelů placených služeb. Určité programové obsahy budou dostupné pouze na placených platformách a cena bude vysoká.⁹¹ Takto generální ředitel komentuje adaptaci komerčních televizí na nové podmínky: „*Komerční televize vždy půjdou až na hranici nejnížší možné, diváky*

⁸⁶ Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10] Dostupné z <http://img8.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-03-11-14:08:43>

⁸⁷ Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10] Dostupné z <http://img8.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-03-11-14:08:43>

⁸⁸ Media Tenor, spol. s.r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2011.* s. 59. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2011.pdf

⁸⁹ ČRo 6, Rádio Česko a Leonardo končí, startuje ČRo Plus. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.parabola.cz/clanky/4938/cro-6-radio-cesko-a-leonardo-konci-startuje-cro-plus/>

⁹⁰ Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z <http://img8.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-03-11-14:08:43>

⁹¹ Media Tenor, spol. s.r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2011.* s. 9. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2011.pdf

akceptovatelné kvality, protože s ní jsou spojené i náklady. Vždy se budou snažit tuto hranici snižovat s cílem optimalizovat vzájemnou relaci nákladů, kvality a sledovanosti.“⁹²

Dále zhodnotil adaptační strategii pro veřejnoprávní televizi, kde se zmínil i o menšinách: *„Pro veřejnoprávní televizi bude adaptace na nové podmínky nesrovnatelně složitější. Jsou to národní kulturní instituce. Jejich produkce musí být v maximální možné míře kvalitní, musí reflektovat místní specifika, nezanedbávat menšiny a poskytovat rozsáhlé a kvalitní zpravodajství. Veřejnoprávní televize mají sice za úkol snižovat náklady, ale přitom zvyšovat kvalitu.“⁹³*

5.1 Vývoj České televize

Dne 1. ledna 1992 došlo podle zákona o České televizi (zákon č. 483/1991 Sb.) ke vzniku České televize jako televizní služby veřejnosti ČR. Na začátku nebyly vyřešené některé otázky týkající se financování a její činnosti. Dnes již otázky vysílacích okruhů vyřešené jsou, avšak financování se řeší dodnes. V lednu 1992 se odehrála většina důležitých věcí, na okruhu ČTV bylo vysíláno vlastní zpravodajství. Od 1. dubna 1992 měla Česká televize svého generálního ředitele, který byl zvolen na základě výběrového řízení, jmenoval se Ivo Mathé. Na jeho návrh byl Radou České televize dne 15. dubna 1992 schválen Statut České televize.⁹⁴

Roku 1993 došlo k přejmenování programů České televize a také k realizaci nově navrženého pojetí. Z ČTV se stala ČT1, z dosavadní F1 se stala ČT2 a OK3 bylo přejmenováno na ČT3. O rok později skončilo vysílání stanice ČT3 a na její síti vysílačů začalo zároveň probíhající vysílání ČT2, které bylo zaměřeno na menšinové divácké zájmy a fungovalo jako doplňující nabídka programu ČT1. V roce 1995 byla podle zákona o rozhlasových a televizních poplatcích stanovena částka padesát korun osobám, které vlastní televizní přijímač nebo jsou jeho uživateli. Byly zavedeny čtyřiařacetihodinové programové servisy, v roce 1997 na kanále ČT1 a v roce 1999 na kanále ČT2.⁹⁵

⁹² Media Tenor, spol. s r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televise v roce 2011*. s. 9. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2011.pdf

⁹³ Media Tenor, spol. s r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televise v roce 2011*. s. 9. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2011.pdf

⁹⁴ *Vznik a první kroky. Česká televize od roku 1993*. [online]. ©1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/vznik-a-prvni-kroky/>

⁹⁵ *1992-1999. Česká televize od roku 1993*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/ct-v-datech/1992-1999/>

V roce 2000 se odehrálo mnoho událostí. Došlo ke zprovoznění zpravodajských pořadů v živém vysílání na internetu. Bylo vedeno výběrové řízení pro distribuci a kontribuci signálu ČT, které vyhrál Český Telecom, a. s. Přes satelit, bez kódování byl umožněn volný příjem vysílání zpravodajských a publicistických pořadů v zahraničí. V roce 2001 byla Vládou ČR schválena novela zákona o ČT.⁹⁶ Česká televize prošla na konci roku 2000 krizí, která byla rozpoutána dne 12. prosince odvoláním generálního ředitele ČT Dušana Chmelíčka Radou. Bylo vyhlášeno výběrové řízení na nového generálního ředitele, kam se přihlásilo 33 uchazečů. Dne 20. prosince byl jmenován nový generální ředitel Jiří Hodač. Den poté vyzval nově vzniklý krizový výbor zaměstnanců České televize Jiřího Hodače k nepřevzetí funkce z právních důvodů. Ten však odmítl a funkci převzal. Jiří Vondráček, šéf zpravodajství České televize, rezignoval na svou funkci. Dne 22. prosince bylo Radou pro rozhlasové a televizní vysílání zahájeno správní řízení týkající se jmenování generálního ředitele Hodače. Jmenování Rada shledala nevyváženým a neobjektivním a České televizi hrozila pokuta dvou miliónů. Toho dne byl ředitelem odvolán tiskový mluvčí ČT Jiří Tráva. O den později jmenoval Janu Bobošíkovou jako ředitelku zpravodajství. Krizový výbor zaměstnanců ČT se domáhal rezignace generálního ředitele a Rady ČT. Za zaměstnance ČT se postavila řada známých osobností a politici Čtyřkoalice.⁹⁷ Došlo k vysílání dvou verzí Událostí, jedny pod vedením Hodačova týmu a druhé v čele s rebelujícími redaktory ČT. Ředitel Hodač byl opětovně vyzván k odstoupení z funkce. Dvojí zpravodajství bylo vysíláno až do konce roku 2000.⁹⁸ Jiří Hodač dne 4. ledna 2001 utrpěl celkový kolaps a již se do funkce nevrátil, oznámil svou rezignaci ze zdravotních důvodů. Rada ČT byla odvolána Poslaneckou sněmovnou na nočním jednání z 12. na 13. ledna a došlo ke schválení změn v zákoně o ČT. Dne 23. ledna bylo opět projednáno znění zákona, potvrzeno a podepsáno prezidentem ČR. O dva dny později vstoupil v platnost. Díky novelizovanému zákonu byl nově zvolen prozatímní ředitel.⁹⁹

Mediální prostředí ČR v roce 2011 bylo charakteristické především končícím procesem digitalizace. Digitalizace byla dokončena v listopadu 2011 a Česká televize plně přešla na digitální vysílání. Pokračoval vývoj nových technologií a v české

⁹⁶ 2000. *Česká televize od roku 1993*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/ct-v-datech/2000/>

⁹⁷ Členy Čtyřkoalice byly strany KDU-ČSL, Unie svobody, Demokratická unie a Občanská demokratická aliance.

⁹⁸ BBC *Česká redakce. Krize v České televizi*. [online]. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/czech/lupa/ct_chrono.shtml

⁹⁹ *Televizní krize (2000)*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/krize/>

společnosti se zvyšovala vybavenost domácností televizní a doplňkovou technikou. Po dokončení digitalizace došlo k předčasnému ukončení vysílání teleshoppingu a reklamy v ČT. Dle novelizovaného zákona o ČT, zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, bylo na všech programech ČT ukončeno vysílání teleshoppingu a reklamy na programech ČT1 a ČT24. V roce 2011 byla Česká televize stále na pozici média s nejvyšší pozorností obyvatel ČR. V listopadu 2011 bylo v České televizi ukončeno analogové vysílání.¹⁰⁰

Rok 2012 přinesl dokončení digitalizačního procesu v ČR i v komerčních subjektech. Tato skutečnost nemá žádný dopad na mediální prostředí u nás ani na veřejnoprávní vysílání ČT. Díky poklesu reklamního trhu můžeme očekávat vznik placených služeb. Jejich úspěch vyplývá z programového obsahu. Pokud k tomuto dojde, postupně vymizí zajímavé pořady, atraktivní filmy a jiné. Díky placeným službám hrozí problém nazývaný „digital divide“. Jedná se o digitální propast, která rozdělí obyvatele ČR na ty, kteří přístup mají, a na ty, kteří přístup nemají. Česká televize však musí dodržovat své poslání programové tvorby v maximální kvalitě a snažit se toto rozdělení zmírňovat. V současné době je těžké udržet sledovanost veřejnoprávního média v porovnání s komerčními televizemi, a to zejména u mladších televizních diváků. Tento jev se neděje pouze u nás, ale v celé Evropě, např. u německých stanic Das Erste a ZDF. Česká televize nesmí snižovat kvalitu vysílání, i když má oproti evropským televizím jen zanedbatelné příjmy. Rozpočet České televize má v porovnání se ZDF pouze 14 % jeho rozpočtu. Proto se snaží nabídnout to nejlepší a významnou roli by měly hrát nově vznikající tvůrčí producentské skupiny.¹⁰¹

5.2 Kodex České televize

Kodex České televize byl dne 2. července 2003 schválen Poslaneckou sněmovnou. „*Zákon o České televizi předjímá přijetí Kodexu, který má stanovit zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její pracovníky.*“¹⁰² Kodex je důležitý při rozhodování a při řešení problémů televizního

¹⁰⁰ Media Tenor, spol. s r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2011*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2011.pdf

¹⁰¹ Media Tenor, spol. s r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2011*. s. 15-16. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/zprava2011.pdf

¹⁰² *Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. s. 3. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

vysílání a napomáhá řešit vzniklé otázky. Je to závazek kvality pro diváky a veřejnost.¹⁰³

„Kodex vychází z pojetí veřejné služby zajišťující přístup k informacím, kultuře, vzdělání a zábavě pro všechny občany. Česká televize v tomto smyslu představuje otevřený veřejný prostor pro setkávání zkušeností, postojů a prožitků vlastních různým lidem a skupinám žijícím na území České republiky. Tím mimo jiné napomáhá informační a kulturní seberealizaci rozmanitých menšin, jež se ocitají mimo hlavní proud názorů, kultury a zábavy, při současném poznání těchto menšin většinou.“¹⁰⁴

V programu Rady Evropy pro veřejné vysílání je uvedeno několik bodů, které musí být dodržovány. Body E a F vytyčují menšinové skupiny a multikulturní společnost, právě proto zde budou uvedeny. Bod E uvádí, že Česká televize *„vytváří a strukturuje programová schémata a programy, které mohou zaujmout širokou veřejnost a přitom zůstávají vnímavými vůči potřebám menšinových skupin.“¹⁰⁵* Bod F konstatuje, že Česká televize *„odráží rozmanitost filozofických koncepcí a náboženských vyznání ve společnosti s cílem napomáhat vzájemnému porozumění a toleranci a podporovat soudržnost mnohonárodní a multikulturní společnosti.“¹⁰⁶*

Česká televize jakožto veřejnoprávní médium musí být nestranná, vyvážená, otevřená a nezávislá. Její zaměstnanci musí splňovat kromě odborných požadavků také požadavky mravní. Česká televize musí stát vždy na straně lidské důstojnosti, dodržovat lidská práva a svobodu a mít úctu ke kulturnímu dědictví a přírodě. *„Pro Kodex je nejvyšším a neopominutelným kritériem, k němuž zavazuje humanistická tradice v tomto nejširším slova smyslu, respekt k lidské důstojnosti založený na úctě k veškerým projevům existence.“¹⁰⁷*

5.3 Zaměření na menšiny ve vysílání

V Etickém kodexu České televize je uveden čl. 12 o sportovním vysílání, který obsahuje informaci o tom, že Česká televize přibližuje jak špičkové domácí, tak i zahraniční sportovní akce. Dále věnuje pozornost mladším kategoriím,

¹⁰³ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. s. 3. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

¹⁰⁴ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. s. 3. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

¹⁰⁵ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. s. 4. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

¹⁰⁶ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. s. 4. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

¹⁰⁷ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. s. 5. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

výkonnostnímu a rekreačnímu sportu a také novým sportovním odvětvím. Česká televize však nezanedbává ani dění v tzv. menšinových sportech.¹⁰⁸

Zpráva o návrzích priorit Rady ČT pro rok 2013 uvádí v kapitole č. 2 – Monitoring vysílání mimo obchodní sdělení v odstavci č. 4 – Stereotypizace menšin následovně:

„Rada již dlouhodobě vnímá jako významný problém necitlivý přístup některých médií ke specifickým menšin, a to jak menšin vymezených etnicky, rasově, zdravotním postižením či například nábožensky.

Sklony zejména komerčních médií ke zjednodušenému informování o problémech některých menšin a uchylování se ke tvorbě předsudečných stereotypů o příslušnících těchto menšin je nešvarem, který nelze přehlížet. Proto Rada v průběhu roku 2013 zaměří monitoring vysílání i na výskyt mediálních obsahů, které přispívají k utvrzování předsudečných stereotypů, či dokonce k podněcování nenávisti k určitým menšinovým skupinám.“¹⁰⁹

Podle souhrnného hodnocení ve výroční zprávě ČT o plnění úkolů veřejné služby České televize se v roce 2011 regionální studia věnovala všem podstatným regionálním událostem. Z hlediska plnění cílů hrálo nezanedbatelnou úlohu také vysílání pro národnostní, etnické a jiné menšiny. Tento cíl naplňuje především Televizní studio Ostrava, pro které je jedním ze základních pilířů jeho činnosti regionální zpravodajství, jež se podílelo na regionálním zpravodajském a publicistickém vysílání ČT svými 861 premiérami a věnovalo denní výrobě 45 minut. *„Nedílnou součástí programové nabídky redakce bylo i vysílání v polském jazyce jako součást pátečních Událostí v regionech, magazín v romském a českém jazyce vyráběný z prostředků grantu MK Romaři Luma/Romský svět a cyklus podporovaný EU Hranice dokořán - Rozmówki polsko-czeskie s tématy ekonomickými, kulturními, spoluprací regionů i s tématem všedního života lidí, kteří žijí podél česko – polské hranice.“¹¹⁰* Pořady, jako je např. Hranice dokořán, se budeme zabývat v následující kapitole č. 6 – Pořady zaměřené na menšiny a jejich obraz v médiích.

¹⁰⁸ Kodex České televize: zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. s. 21. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.

¹⁰⁹ Zpráva o plnění priorit Rady za rok 2012 a návrh priorit Rady pro rok 2013. [online]. s. 8. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: http://www.rrtv.cz/files/priority/Zpr%C3%A1va_o_pln%C4%9Bn%C3%AD_priorit_rady_za_rok_2012_a_n%C3%A1vrh_priorit_rady_pro_rok_2013.pdf

¹¹⁰ Media Tenor, spol. s r.o. Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2011. S. 82. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocnizpravy/zprava2011.pdf>

6 POŘADY ZAMĚŘENÉ NA MENŠINY A JEJICH OBRAZ V MÉDIÍCH

6.1 Obraz menšin v médiích

Žijeme v době nových technologií, nejrůznějších vymožeností, knihy se zaměňují za notebooky, noviny a časopisy za internetové zprávy, dopisy za e-maily a náš životní styl se mění, všechno je zrychlené a přizpůsobuje se době. Masmédia, jak tištěná, tak internetová, televize a rozhlas, nám pomáhají lépe se vyznat v okolním světě a utvářet si názor na daná společenská témata. To způsobuje, že se masmédia podílejí na utváření veřejného mínění.

Masmédia svým obsahem sdělení „vytvářejí rámec pro vidění světa“, „definují realitu“ a „nastolují témata.“¹¹¹ Vznik zpravodajského produktu podléhá mnoha faktorům a zpravodajský produkt je umělou konstrukcí reality. Masmédia bychom měli spíše brát jako produkci a distribuci vědění. Tato kapitola se zabývá menšinami v médiích a tím, jaký obraz o nich utváří televize, hlavně veřejnoprávní vysílání, a denní tisk ve zpravodajství a publicistice.¹¹²

V naší společnosti hrají z hlediska ohledu na menšiny velkou roli etnické stereotypy a předsudky. Pojem stereotyp zavedl Walter Lipmann, který uvedl, že stereotyp je založený na našem zobecnění, zjednodušení a řídí naše očekávání. Co je důležité, je rezistentní vůči změně. Etnický stereotyp můžeme chápat jako vyjádřené přesvědčení o dané etnické skupině, které sdílí větší počet lidí.¹¹³ Předsudky „mají tuhý život, existují v povědomí společnosti a nehledí ani na racionální protiargumenty, ani na živoucí výjimky. Výjimky totiž nehrají roli, s výjimkami počítáme, jak to trefně vyjádřil teoretik členské kategorizační analýzy Harvey Sacks: všechno, co víme o kategoriích, je „chráněno proti indukci“.“¹¹⁴

Silně působícím faktorem, který má vliv na to, jaká událost se stane mediální zprávou, je negativnost. Faktor negativnosti je úzce spjatý i s faktorem jednoznačnosti.

¹¹¹ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2002*. s. 3. [online]. ©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:

http://www.cizinci.cz/files/clanky/122/Obraz_cizincu_v_mediich_Zprava_o_projektu_za_rok_2002.pdf

¹¹² Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2002*. s. 3-4. [online]. ©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:

http://www.cizinci.cz/files/clanky/122/Obraz_cizincu_v_mediich_Zprava_o_projektu_za_rok_2002.pdf

¹¹³ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2002*. s. 6. [online]. ©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:

http://www.cizinci.cz/files/clanky/122/Obraz_cizincu_v_mediich_Zprava_o_projektu_za_rok_2002.pdf

¹¹⁴ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2002*. s. 9. [online]. ©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:

http://www.cizinci.cz/files/clanky/122/Obraz_cizincu_v_mediich_Zprava_o_projektu_za_rok_2002.pdf

Čím negativnější událost, tím jednoznačnější je její hodnocení. U cizinců kritérium negativnosti zřetelně dominuje a je u diváků nebo čtenářů podporováno jejich předsudky.¹¹⁵ Další vliv působící na lidi pojmenoval jazykovědec M. Nekula (1995) – jde o tzv. „titulkovou xenofobii“. Negativní zprávy o cizincích, jako jsou kriminální činy, dopravní nehody a další, se vyznačují tímto jevem. Jde především o zprávy v regionálním tisku, ale i např. domácí zpravodajství s celostátní působností. Jedná se o titulky zpráv, kde se uvádí etnická příslušnost zločince i v těch případech, kdy to není potřebné. *„Tato skutečnost je závažná také proto, že mnozí čtenáři se spokojí jen s přečtením titulku a heslovité, někdy až dryáčnické znění titulku se vtiskne silněji do paměti. Téměř diskriminační pachuč má přitom ten fakt, že etnická příslušnost českých pachatelů se v kriminálním zpravodajství nezmiňuje.“*¹¹⁶

Musíme zdůraznit, že výše uvedené jevy se objevují dodnes, avšak v největší míře v bulvárním tisku. V seriózních médiích ustupují. *„Skutečnost, že média označující se za seriózní již nevycházejí tolik vstříc xenofobním postojům části svých čtenářů, však neznamená, že by nějakým významným způsobem působila směrem ke změně těchto postojů.“*¹¹⁷ Masová komunikace je jeden z důležitých prostředků, který vytváří určité obrazy o menšinách a skupinách cizinců, čímž je ovlivněna i jejich integrace do společnosti. Jak již bylo uvedeno, v české společnosti poté dochází k předsudkům a etnickým stereotypům.¹¹⁸

6.1.1 Informovanost o vybraných národnostech v ČR v roce 2008¹¹⁹

Tato kapitola bude zaměřena na grafické znázornění a informovanost veřejnosti o devíti národnostech v ČR, jak je představila česká média. Devět vybraných národností je z Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Ruska, Polska, Moldavska, Bulharska a Číny. Pro naši práci jsou důležité především národnosti z Ukrajiny, Vietnamu a Ruska, proto se popisy grafů budou vztahovat především k nim.

¹¹⁵ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2001*. s. 4. [online].

©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: http://www.cizinci.cz/files/clanky/121/Obraz_cizincu_v_mediich.pdf

¹¹⁶ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2002*. s. 3. [online].

©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:

http://www.cizinci.cz/files/clanky/122/Obraz_cizincu_v_mediich_Zprava_o_projektu_za_rok_2002.pdf

¹¹⁷ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2001*. s. 6. [online].

©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: http://www.cizinci.cz/files/clanky/121/Obraz_cizincu_v_mediich.pdf

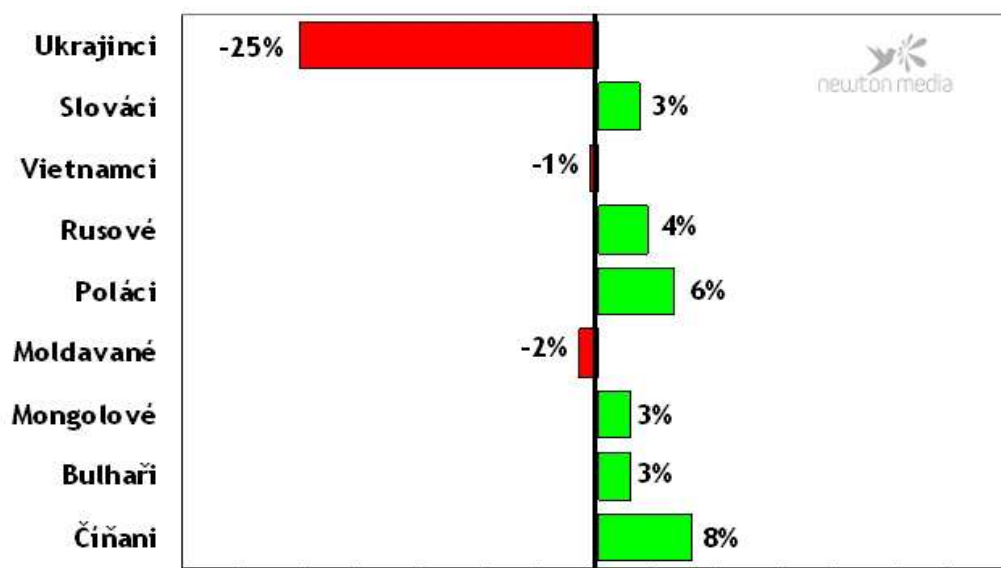
¹¹⁸ Kaderka P. a K. Karhanová. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2001*. s. 6. [online].

©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: http://www.cizinci.cz/files/clanky/121/Obraz_cizincu_v_mediich.pdf

¹¹⁹ Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18].

Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

Graf 1: Informování médií o vybraných národnostech v ČR¹²⁰

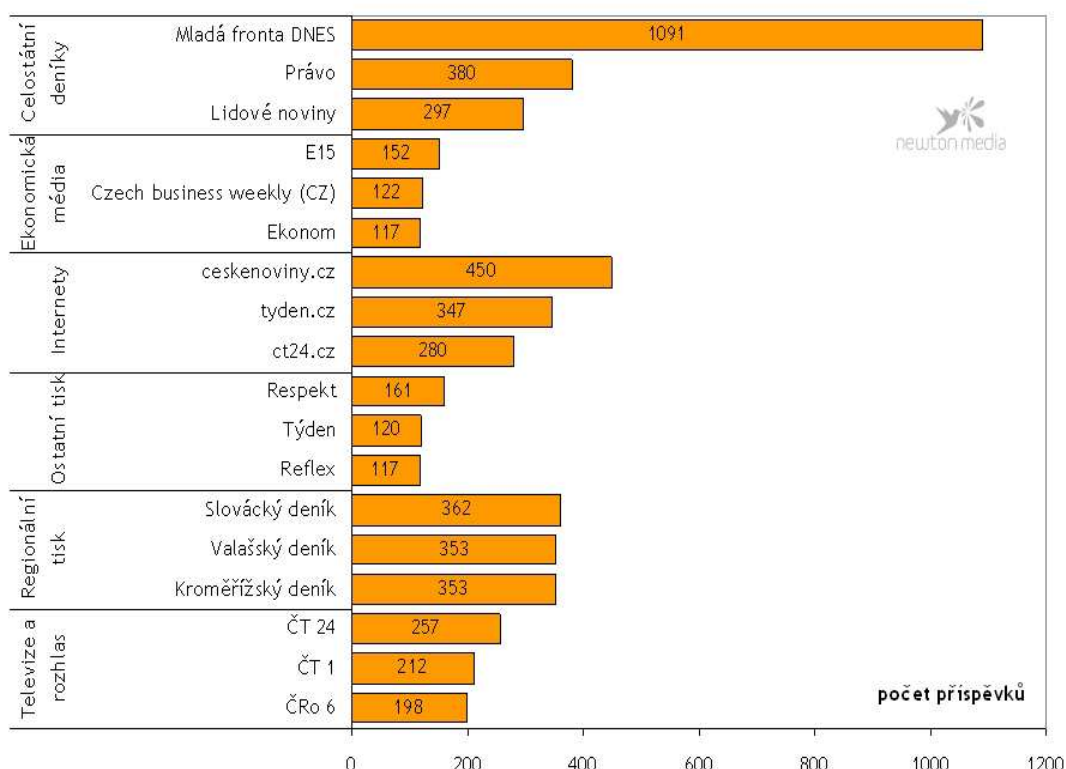
Graf 1 ukazuje, nakolik česká média informovala o daných národnostech v roce 2008 vzhledem k jejich počtu v ČR. K 31. 12. 2008, jak již bylo uvedeno v kapitole 3¹²¹, bylo na našem území podle Českého statistického úřadu nejvíce Ukrajinců, a to s počtem 131 921, počet Vietnamců byl 60 255, Rusů 27 086 a Poláků 21 710. Celkový počet cizinců devíti národností uvedených v grafu v roce 2008 byl 341 502 osob. V tomto roce bylo o zmíněných národnostech publikováno dohromady 26 262 příspěvků. Z tohoto grafu a počtu jednotlivých národností v ČR vyplývá, že největší nepoměr v oblasti mediální pozornosti k jejich počtu na našem území zaznamenávají Ukrajinci. Bylo jim věnováno o čtvrtinu méně pozornosti, než by vzhledem k jejich počtu mělo. Nižší mediální pozornost v porovnání s jejich počtem v ČR byla věnována také Moldavanům a Vietnamcům. Příspěvky a články o Polácích, Rusech, Číňanech, Slovácích, Mongolech a Bulharech byly vzhledem k zastoupení těchto menšin v ČR vyšší.¹²²

¹²⁰ Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

¹²¹ Statistiky menšin žijících v ČR, jejich vzrůst/pokles po 2. Světové válce

¹²² Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

Graf 2: Česká média a jejich informování o cizincích v ČR v roce 2008¹²³

Graf 2 uvádí šest různých kategorií, v nichž jsou znázorněna vždy tři nejaktivnější média v roce 2008 věnující se zmíněným devíti menšinám. Z celostátních deníků se tímto tématem zabývala nejvíce Mladá fronta DNES, která zveřejnila 1 091 příspěvků a předčila tím i internetový server ceskenoviny.cz, který uvedl 450 příspěvků. Tématu menšin se nevyhýbaly ani regionální deníky (Slovácký, Valašský a Kroměřížský deník), které publikovaly okolo 350 příspěvků každý. Překvapivě menší zájem byl ze strany ekonomických deníků, televize a rozhlasu. Program ČT24 měl přibližně stejný počet příspěvků jak na internetovém serveru, tak v televizi.¹²⁴

Jaké konotace jsou v médiích přiřazovány příspěvkům o Ukrajincích a Vietnamcích v roce 2008, popisujeme následovně: Ukrajinci mají v porovnání s Vietnamci mírně přívětivější obraz, 40 % jsou negativně laděné příspěvky a 5 % pozitivně laděné příspěvky. Avšak i tak se jejich mediální obraz příliš neliší od Vietnamců, kteří mají 46 % negativně pojednávajících příspěvků a 4 % kladných. V negativní konotaci těchto dvou národností to byly články psané o nelegálním pobytu,

¹²³ Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

¹²⁴ Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

nelegální práci a trestné činnosti. Celkem se jednalo o 361 negativních příspěvků. Z pozitivního hlediska se objevilo pouze 42 článků, které se týkaly pracovitosti a vzdělanosti Ukrajinců, vstřícného chování Vietnamců, úsilí naučit se český jazyk a snahy o zapojení do pracovního procesu.¹²⁵

Z reálného a mediálního pohledu na menšiny vyplynulo, že nejméně viditelnou menšinou v médiích jsou vzhledem ke svému počtu Ukrajinci, naopak viditelnou skupinou jsou Číňané. Informovanost médií byla především obecná, pouze v desetině článků bylo uváděno jméno a konkrétní příběh. U menšin, jako jsou Ukrajinci, Vietnamci, Mongolové a Bulhaři, dominoval negativní tón příspěvků, podstatně méně se média zmiňovala o menšinách kladně.¹²⁶

6.1.2 Multikulturní centrum a jeho činnost vůči menšinám

Multikulturní centrum v Praze je občanské sdružení, které bylo založeno v roce 1999. Jeho zájem je soustředěn na lidi z různých kultur, jejich soužití v České republice a v jiných částech světa. Aktivita sdružení jsou vzdělávací, informační a kulturního typu pro všechny, kteří mají zájem. Multikulturní centrum pořádá mezinárodní semináře o různých tématech.¹²⁷ Tato kapitola se zaměří na seminář konaný v roce 2010 na téma Média a menšiny a konferenci, která se uskutečnila v roce 2011 na téma Přístup médií k měnící se společnosti, možnosti tradičních a nových médií.

V Informačním centru OSN se dne 2. listopadu 2010 konaly dva semináře s názvem Obraz cizinců v médiích. Tyto semináře byly pořádány právě Multikulturním centrem, přičemž první seminář byl určen českým novinářům a ten druhý nevládním organizacím zaměřujícím se na cizince. Počet účastníků byl více než 30 lidí, zájemců z nevládních organizací, novinářů a studentů. *„Předmětem diskuse byly otázky, nakolik jsou jednotlivé příspěvky vyvážené, jaké stereotypy a paušalizace se v médiích objevují, kde novináři shánějí informace a jaká témata jsou z novinářského hlediska nejatraktivnější. K ilustraci byly používány reportáže a články jak ze zahraničních, tak českých médií.“*¹²⁸

¹²⁵ Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

¹²⁶ Agentura Newton média. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>

¹²⁷ Multikulturní centrum Praha. *O nás*. [online]. © 2005 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.mkc.cz/cz/o-nas.html>

¹²⁸ *Semináře obraz cizinců v médiích*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2268885>

Dlouholetý pracovník BBC a Českého rozhlasu David Vaughan vedl seminář pro novináře. Ukazoval a rozebíral příklady ze zahraničí, jak o cizincích informují západoevropská média. Větší pozornost vyvolala diskuze o českých příkladech. Byla rozebírána kauza v pražské Libuši v roce 2010¹²⁹, kde žije větší počet Vietnamců, a jak bylo v médiích informováno, dochází zde ke zhoršující se bezpečnostní situaci. Při podrobnějším zkoumání bylo zjištěno, že někteří novináři zkreslují fakta, což může vést k vytvoření mylného dojmu, že v této městské části vzniká vietnamské „ghetto“.

Účastníci novinářského semináře došli k sestavení desatera kvalitní novinářské práce. Bylo zdůrazněno především tyto zásady: soustředit větší pozornost na spektrum informačních zdrojů, negeneralizovat, opatrně zacházet s emotivními výrazy, úměrně používat cizí slova a nedělit společnost na my a oni.¹³⁰

Seminář pro nevládní organizace probíhal odděleně a zajímavé bylo, že se na něm objevily podobné názory. Tento seminář vedla redaktorka webového portálu migraceonline.cz Tereza Rejšková. Na programu bylo uvedení do světa médií a dále se účastníci dotazovali především na to, *„jak oslovit novináře, jak zviditelnit své téma a jak informovat o cizincích komplexně a pozitivně.“*¹³¹ Dále byly rozebírány články z regionálních deníků, kdy se rozebíraly pouze vybrané části textu. Výsledkem tohoto semináře bylo sestavení seznamu nevhodně používaných pojmů v médiích.¹³²

V závěru obou seminářů byla vedena diskuze, kdy obě strany navrhovaly, jak spolupracovat, aby docházelo k vyváženějšímu poskytování informací o cizincích v českých médiích. *„V diskusi byla zmíněna i vzájemná nedůvěra v kvalitní práci těch druhých. Právě pořádání dalších podobných setkání by v budoucnu mohlo vést ke zmírnění této nedůvěry i k prohloubení spolupráce obou stran.“*¹³³

V březnu roku 2011 byla Multikulturním centrem uspořádána konference na téma „Média a odraz multikulturní společnosti“, kde vystoupil i nynější ředitel programu ČT Milan Fridrich. Vyjádřil se k multikulturalismu v ČT a ke specializovaným pořadům pro menšiny. Ve svém vystoupení uvedl, že v ČT jsou dva pořady ryze zaměřené na jiné kultury, a to Kosmopolis a Babylon.¹³⁴ Dále uvádí: *„Mít svoji vlastní příhrádku, do*

¹²⁹ Lidovky.cz. V Praze - Libuši hrozí vznik české domobrany proti Vietnamcům. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/v-praze-libusi-hrozi-vznik-ceske-domobrany-proti-vietnamcum-prv-zpravy-domov.aspx?c=A100405_112852_In_domov_tai

¹³⁰ Semináře obraz cizinců v médiích. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2268885>

¹³¹ Semináře obraz cizinců v médiích. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2268885>

¹³² Semináře obraz cizinců v médiích. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2268885>

¹³³ Semináře obraz cizinců v médiích. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2268885>

¹³⁴ Pořad Kosmopolis se již nevysílá, plynule navázal na pořad Babylon.

kteřé prostě takhle zasunete ten svůj problém multikulturalismu, je de facto velmi jednoduché, ale je to také trochu alibistické, protože na jedné straně můžete plnit svoji roli právě tím, že vytvoříte specializované pořady, do nich to dáte a řeknete 'Mám hotovo'. Otázka je, nakolik jsou vyhledávané a nakolik skutečně tu svou roli plní. Z mého pohledu, více efektivnější je, když to médium vnímá ten problém jako celek a rozprostírá ho mnohovrstevnatě po více vysílání, než je úplně zvykem. (...) My jsme měli specializovaný pořad třeba pro Romy, Romale, ale který skončil, protože se zjistilo, a vždycky jsou to i věci trendů, že vzít takhle tu jednu skupinu a uděláte pro ni specializovaný pořad jako takový ten chlívěk, do kterého se nahnou všechny ostatní témata, tak se za prvé stane, že odevšad jinud ty témata zmizí, zůstanou v tom jednom pořadu a ten pořad působí jako jakési ghetto. Věřím tomu, že mnohem úspěšnější bude mít jednoho reportéra ve zpravodajství a třeba mít prostě to téma rozprostřené ve více pořadech, které budou tak pestré, že připoutají víc diváků.....¹³⁵

6.2 Pořady zaměřené na menšiny

V této kapitole budou uvedeny pořady, které se zabývaly a zabývají multikulturní tematikou nebo vysílají v jazyce národnostních menšin. Jde o pořady, které na sebe navazovaly od roku 1996, kdy se obyvatelé ČR s pojmem multikultura začali setkávat a vnímat ho jako realitu. Dále jsou uvedené dva pořady pro polskou národnostní menšinu. Právě pro ni je v pátečních Událostech z regionu Televizním studiem Ostrava vysíláno v polském jazyce s českými titulky. V současné době běží na obrazovkách ČT pořad, který se jediný zabývá národnostními menšinami, a to pořad Babylon.

6.2.1 Svět bez hranic

Volný cyklus dokumentů nazvaný Svět bez hranic vznikl v roce 1996 v Tvůrčí skupině Zity Drdové. Autorem koncepce a dramaturgem tohoto cyklu je Antonín Trš. Jednalo se o pravidelné multikulturní vysílání až do roku 2000. V České republice byl pojem multikultura obecně neznámým slovem a u obyvatel vzbuzoval převážně nedůvěru. Svět bez hranic se snažil o získání respektu k odlišnostem na základě poznání a ne pouze mapování etnické menšiny na našem území. Multikultura se tak

¹³⁵ Videozáznam z konference „Média a odraz multikulturní společnosti“. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2283071>

pomalu začala stávat realitou, a to nejen v ČR, ale i v České televizi. Tímto tématem se začali zajímat i autoři dokumentů.¹³⁶

Proč zrovna Svět bez hranic „Každodenně se setkáváme s nejrůznějšími vlivy (kulturními, náboženskými, etnickými...) stejně jako s alternativními způsoby života, odlišnými od naší tradiční kultury. Ty se s ní však – mnohdy nezávisle na nás – vzájemně prolínají a tím spoluvytvářejí i naše kulturní zázemí. Na vztahu k odlišnostem si můžeme nejen ověřit míru vlastní tolerance, ale tento vztah je především zrcadlem, v němž poznáváme lépe sami sebe, v němž se odráží kvalita našeho vlastního života.“¹³⁷

6.2.2 Rozhovory

Pořad České televize Rozhovory byl vysíláný od roku 2000 do roku 2002. Jednalo se o multietnickou talkshow, kam byli zváni lidé, kteří se chtěli v Čechách cítit jako doma a kteří hovořili o své národní a osobní identitě. Autorem koncepce a výraznou osobností talkshow byla Jarmila Balážová, kterou v roce 2002 vystřídali Feng-Jün Song a Vojtěch Lavička. Dramaturgové tohoto cyklu byly Dana Tučková a Irena Obermannová.¹³⁸

Do pořadu byla pozvaná např. redaktorka polských novin Głos ludu Dana Branná. Pro příklad uvádíme názvy některých témat: Jsem Ukrajinec, ne mafián, Kdo jsem, odkud pocházím, Jsem Rom a mám s tím problém, Rakouští civilkáři, Nechci žít nadarmo a další.¹³⁹

6.2.3 Velký vůz

Velký vůz byl publicistický pořad v České televizi, jehož vysílání začalo v roce 2000 na ČT2. Byl to multikulturní magazín, jehož jeden díl trval 25 minut a společně s Rozhovory volně navázal na Svět bez hranic. Ze začátku byl vysílán po čtrnácti dnech, ale v roce 2003, kdy zanikla talkshow Rozhovory, se stal týdeníkem. Jednou měsíčně byl vysílán dokument Velký vůz speciál, jenž trval 30 minut.¹⁴⁰

¹³⁶ Kosmopolis. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/209562210300034/624-co-je-velky-vuz/>

¹³⁷ Trš A. a Novák F. Centrum tvorby pro menšiny a náboženství. s.1. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/1095908415/video/Multikulturni_vysilani_CT.pdf

¹³⁸ Trš A. a Novák F. Centrum tvorby pro menšiny a náboženství. s.1. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/1095908415/video/Multikulturni_vysilani_CT.pdf

¹³⁹ Trš A. a Novák F. Centrum tvorby pro menšiny a náboženství. s.1. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/1095908415/video/Multikulturni_vysilani_CT.pdf

¹⁴⁰ Trš A. a Novák F. Centrum tvorby pro menšiny a náboženství. s.1. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/1095908415/video/Multikulturni_vysilani_CT.pdf

Autorem koncepce byl Antonín Trš a o dramaturgii se starali Olga Dabrowská a Filip Novák. Scénář vytvářeli Jan Skála a Marek Dušák. Na režii se podílelo mnoho osob, např. Filip Remunda, Martin Mareček, Pavel Marek a další. Úvodní věta tohoto pořadu zněla: „*Portréty zajímavých osobností, akce, kauzy a reportáže o etnických a národnostních menšinách, imigrantech a multikulturních tématech vůbec.*“¹⁴¹

Obrázek 1: Velký vůz¹⁴²

„*Záměrem bylo, aby to vše dohromady působilo jako pohled na svět třetím okem, (které má ovšem každý někde jinde...).*“¹⁴³

Vznik magazínu Velký vůz v roce 2000 byl známkou toho, že se již multikultura v té době stávala součástí reality. Magazín byl určen pro všechny, kteří v této realitě žili. Bylo vzneseno mnoho otázek, pro jakou cílovou skupinu je tento pořad určen, zdali pro menšinovou, nebo většinovou společnost. Pokud by byl tento pořad zaměřen na určitou menšinu, muselo by to být se zaměřením na menšinu etnickou, což by mohlo vyvolat otázku, na jakou. Dále by nastával problém hledání vyváženosti a to by zapříčinilo spory o „místu na slunci“. Díky tomuto rozdělování a třídění by se magazín dopustil vytvoření mediálního ghetta. A tak by otázka, pro jakou cílovou skupinu tento pořad je, zněla: „*Kdokoli, kdo je ochoten přemýšlet nejen o životě svém, ale i o těch druhých. Motivovaný divák nebude zklamán, protože ho přitom navíc pobavíme.*“¹⁴⁴ Žijeme v jedné společnosti, a tak by televize měla jít příkladem.¹⁴⁵

Název Velký vůz značí jistou abstrakci, pro větší přehlednost se ji pokusíme přenést do reality a vysvětlit na příkladu. Nastoupíme-li do metra, ve stejném vagonu

¹⁴¹ ČSFD. *Velký vůz (TV pořad)*. [online]. © 2001-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z:

<http://www.csfd.cz/film/116757-velky-vuz/>

¹⁴² *Velký vůz: Tekno je mý všekno*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/205562210300024-tekno-je-my-vsekno/>

¹⁴³ Trš A. a Novák F. *Centrum tvorby pro menšiny a náboženství*. s.49. [online]. [cit. 2013-02-22].

Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/1095908415/video/Multikulturni_vysilani_CT.pdf

¹⁴⁴ *Kosmopolis*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/209562210300034/624-co-je-velky-vuz/>

¹⁴⁵ *Kosmopolis*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/209562210300034/624-co-je-velky-vuz/>

jede mnoho odlišných lidí a každý je jedinečný. Pokud by se však každý měl projevit ve své originalitě, bylo by to na úkor těch druhých. „*Název magazínu Velký vůz tedy vyjadřuje jak potřebu vlastního prostoru pro každou odlišnou jedinečnost, tak nutnost tuto jedinečnost do určité míry podřídit. Ne snad přímo zájmu většiny jako spíš zájmu nezastavit vůz, v němž chtějí někam dojet všichni cestující.*“¹⁴⁶ Otázka, která by tedy měla být kladena v průběhu tohoto pořadu, zní, proč a kam v něm všichni jedeme.¹⁴⁷

Tento multikulturní magazín skončil v roce 2005 a plynule přešel v magazín Kosmopolis.

6.2.4 Kosmopolis

Publicistický pořad Kosmopolis nahradil po pěti letech multikulturní magazín Velký vůz. Scénář měl na starosti Jiří Skála. Tento pořad byl poprvé odvysílán dne 5. října 2005 na ČT2 a na obrazovky se vracel pravidelně každou středu. Doba trvání byla 26 minut.

Jak je uvedeno na stránkách České televize, Kosmopolis je průvodce světem pozoruhodných kultur a odlišného životního stylu. Jde o reportáže, portréty a aktuality z multikulturní společnosti s podtitulem pořadu „Magazín o tom, že se dá žít i jinak.“¹⁴⁸

Obrázek 2: Kosmopolis¹⁴⁹

¹⁴⁶ Kosmopolis. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/209562210300034/624-co-je-velky-vuz/>

¹⁴⁷ Kosmopolis. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/209562210300034/624-co-je-velky-vuz/>

¹⁴⁸ ČSFD. Kosmopolis (TV pořad). [online]. © 2001-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/282738-kosmopolis/>

¹⁴⁹ Kosmopolis. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.televize.cz/tv-porady/kosmopolis-3453>

Kosmopolis se multikulturní tematice nevyhýbá, avšak jak již podtitul pořadu naznačuje, zaměřuje se především na odlišnost jako na princip. Právě proto se nevěnuje pouze národnostním menšinám, ale získává reportáže i o nejrozličnějších subkulturách a minoritách. Seznamuje diváky s pohledem na netradiční způsoby života.¹⁵⁰ „Reportáže představují lidi, kteří se nechtějí nebo ani nemohou stát součástí většinové společnosti, seznamují nás s osobnostmi, které se svými postoji neváhají kráčet proti proudu, třebaže je taková cesta zpravidla obtížnější, lemovaná nepochopením a lhostejností, mnohdy i averzí okolí.“¹⁵¹

Záměrem pořadu není odlišnosti menšin zvýrazňovat na úkor většinové společnosti. Kosmopolis považuje odlišnost různých skupin za nabídku, rovnoprávnou možnost, která nemusí být špatná jen kvůli tomu, že je jiná.

Občanské sdružení Antikomplex¹⁵² se ve spolupráci s pořadem Kosmopolis a Jakubem Skalickým podílelo na 12 reportážích z pohraničí. První reportáž z oblasti Přísečnice a Měděnce v Krušných Horách byla natočena dne 13. prosince 2006 a odvysílána v lednu roku 2007. Tyto reportáže, týkající se příběhů míst, sudetských osudů a projektů na obnovu pohraničí, chtějí obohatit diváky o to nejzajímavější z dějin a proměn okolo hranic.¹⁵³

6.2.5 Babylon

Babylon je současný magazín na obrazovkách ČT2, který je vysílán již devět let, a to od roku 2004. Jeho dramaturgyní je Marta Růžicková, která pořadem i provází. Úvodní věta tohoto pořadu zní – Magazín o životě národnostních menšin a cizinců u nás a Čechů v zahraničí.¹⁵⁴ Tento pořad se nese v pozitivním duchu a negativní reakce na něj by se daly spočítat na prstech jedné ruky, jak uvedla paní Marta Růžicková v rozhovoru. Na otázku určenou přímo jí „Kde jako dramaturgyně pořadu Babylon získáváte nápady pro jeho program?“ odpověděla: „Po mnohaletém úsilí uvést tento pořad na obrazovku České televize jsem kolem sebe vytvořila skupinu lidí, kteří mi přinášejí různé tipy a náměty, ale především čerpám z permanentního styku s touto

¹⁵⁰ ČSFD. *Kosmopolis (TV pořad)*. [online]. © 2001-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/282738-kosmopolis/>

¹⁵¹ ČSFD. *Kosmopolis (TV pořad)*. [online]. © 2001-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/282738-kosmopolis/>

¹⁵² Antikomplex je občanské sdružení, které se od roku 1998 zasazuje za českou reflexi německých dějin v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

¹⁵³ Antikomplex připravuje seriál reportáží z pohraničí pro pořad ČT Kosmopolis. [online]. © 2006-2008 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.antikomplex.cz/clanek/31-antikomplex-pripravuje-serial-reportazi-z-pohranici-pro-porad-Ct-kosmopolis/>

¹⁵⁴ Babylon. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/>

*skupinou lidí, ať jako redaktorka, či režisérka velké části snímků v tomto pořadu. Přestože před téměř 10 lety – začali jsme vysílat v lednu 2004 – mi jeden z kolegů předpovídal, že za půl roku nebudu mít o čem vysílat, dosud se jeho předpověď nevyplnila a mám stále velkou zásobu námětů a tipů. Snad právě proto, že jsem chtěla, aby Babylon byl pořadem dobrých zpráv o zajímavých lidech, kteří jen žijí jinde, než se narodili.*¹⁵⁵

Na ukázkou jsem vybrala pár zajímavých dělů Babylonu, které nejsou pouze o národnostních menšinách a cizincích, ale jde také o reportáže o festivalech, zajímavých událostech a různých centrech.

V neděli 1. dubna 2012 byl odvysílán díl s názvem Víme, co chceme. Pojednával o vietnamské soutěži Miss u nás v ČR, kdy hlavním pořadatelem byl Svaz Vietnamců v ČR a jako spolupořadatelé se podílela společnost VIET MEDIA, s. r. o., a občanská sdružení Development Worlwide a INFO-DRÁČEK. Soutěž vyzdvihuje to nejlepší z obou kultur, jak české, tak vietnamské, a snaží se o zlepšení integrace vietnamských občanů do majoritní společnosti. Získané finance ze soutěže jsou zasílány na konto projektu Pomoc postiženým dioxiny ve Vietnamu.¹⁵⁶

V sobotu 21. dubna 2012 byla vysílaná reportáž z Multikulturního centra. Centrum vzniklo v roce 1999 za podpory Poradny pro integraci. Jeho úkolem je pomáhat cizincům, kteří přicházejí do ČR, i těm, kteří tu žijí již déle a snaží se najít si své místo ve společnosti. Multikulturní centrum zajišťuje různé druhy vyžití, jako je např. výuka cizích jazyků, přístup do knihovny a na internet, různá setkání, pořádá nejrůznější etnické večery, výstavy, koncerty, ochutnávky jídel a mnoho dalších aktivit. Centrum je již dvanáctým rokem pořadatelem hudebního festivalu Barevná planeta.¹⁵⁷

Reportáž s názvem Zpěvák pojednávala o polském barytonistovi jménem Klemens Słowiczek, který se narodil ve Stonavě na Těšínsku. Studoval polské gymnázium a pokračoval studiem sólového zpěvu na brněnské JAMU. Své první příležitosti využil, když dostal nabídku ve Státním divadle Ostrava, kde působil jako sólista. Byla mu udělena prestižní cena Kammersänger, což je ocenění, které se uděluje zasloužilým umělcům v Německu. V České republice začal pořádat mezinárodní pěveckou soutěž jménem Stonavská Barborka.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Z odpovědí zaslaných Martě Růžickové.

¹⁵⁶ *Babylon: Víme, co chceme-Malíř a labutě.* [online] © 1996-2013 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/412236100152008/obsah/192010-vime-co-chceme/>

¹⁵⁷ *Babylon: Multikulturní centrum-Jom Hašoa-Šarvanci.* [online] © 1996-2013 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/412236100152015/>

¹⁵⁸ *Babylon: Jedu dál-Zpěvák a stavitel.* [online] © 1996-2013 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/412236100152039/>

Školka na principu Montessori je název dílu o ruských zakladatelkách školky v Teplicích, těmi jsou Elena Gabinskaya a Irina Gogol. Elena pochází z Petrohradu, kde také vystudovala ekonomickou univerzitu. Se svým manželem se toužili přestěhovat do zahraničí a po pozvání na návštěvu do Teplic od jejich přátel se zde rozhodli zůstat. V Rusku neměli možnost pořídit si dům a podnikat, což jim v Teplicích umožněno bylo. Školka s výukou metody Montessori je zastáncem hesel - bezpečnost, spolupráce, ohleduplnost, ticho, klid a láska. Znamená to, že se pomocí konkrétního výukového materiálu a vytvořením vhodného prostředí snaží podporovat zájem dítěte a to, aby si dítě udělalo vlastní úsudek.¹⁵⁹

6.2.6 Hranice dokořán

Hranice dokořán, polsky *Rozmowki polsko-czeskie*, byl pořad o problémech, radostech a spolupráci v příhraničních oblastech podél společné česko-polské hranice.

Obrázek 3: Hranice dokořán¹⁶⁰

Na tomto seriálu pořadů se podílela dvě televizní studia, a to Česká televize – Televizní studio Ostrava a TVP Wrocław. První díl byl v televizi odvysílán dne 26. září 2010 a sérii 468 reportáží za 78 týdnů ukončil poslední díl dne 25. března 2012. Tento pořad mohli na svých kanálech sledovat jak čeští, tak polští diváci, a to celých 18 měsíců každou neděli. Moderátory byly smíšené dvojice, jeden z Polska a druhý z Čech. Natáčecími partnery se stali Natalia Lefenda s Pawłem Gołębským a Natalia Grosiak s Petrem Šiškou. Bylo vytvořeno 468 dílů o zajímavých a rozličných tématech, kdy bylo divákovi nabízeno poznání, zábava, poučení i zamyšlení. Autoři reportáží se věnovali *„školství, zdravotnictví, motorismu, závislostem, historii, módě, práci, technickým památkám, ženám, sportu, výročím, svátkům, představili hraniční hory,*

¹⁵⁹ Babylon: Pro Tibet-Školka na principu Montessori-Šivovo kolo života. [online] © 1996-2013 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/412236100152013/obsah/197156-skolka-na-principu-montessori/>

¹⁶⁰ Hranice dokořán - Rozmowki polsko-czeskie. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10307236525-hranice-dokoran-rozmowki-polsko-czeskie/>

*významné osobnosti sousedících států, zamýšleli se nad rozdíly i podobnosti obou národů.*¹⁶¹

Vzniklo 78 dílů tohoto pořadu a rozdíl byl pouze v překladu do českého a polského jazyka. Pro moderátory, jak sami vypověděli, to byla velká zkušenost jak z hlediska učení se českému a polskému jazyku, tak v poznávání své sousedící země a s tím spojené jiné kultury, chování a životního stylu. K tomuto pořadu byly vytvořeny i dvojjazyčné webové stránky, které budou dostupné ještě pět let po ukončení projektu.¹⁶²

Hranice dokořán dostala cenu Sdružení polských novinářů: *„Pořad byl oceněn cenou Jerzego Zieleńskiego za popularizaci vědy, kterou uděluje Sdružení polských novinářů (Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich). Ocenění za vynikající nápad, který představuje problematiku česko-polského příhraničí, převzala Kinga Wołoszyn-Świerk za TVP Wrocław a Šárka Bednářová za Českou televizi – Televizní studio Ostrava.*¹⁶³

6.2.7 Zprávy v polském jazyce

Televizní ostravské studio vysílá jako součást pátečních Událostí v regionech od šesti hodin zprávy v polském jazyce s českými titulky. Vysílání televizního zpravodajského pořadu Zprávy v polském jazyce – Wiadomości w języku polskim je regionálním vysíláním mapujícím nejdůležitější události v příhraničních oblastech s Polskou republikou v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Délka zpráv vysílaných v polském jazyce je 5–6 minut.¹⁶⁴

Zprávy jsou finančně podporovány Ministerstvem kultury České republiky. Česká televize jako veřejnoprávní vysílání zohledňuje a přispívá k podpoře menšinových jazyků a sděluje informace v jazyce dané menšiny.¹⁶⁵

¹⁶¹ Hranice dokořán Rozmowki polsko-czeskie tuto neděli naposledy. [online] [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/10307236525/hranice.pdf>

¹⁶² Hranice dokořán Rozmowki polsko-czeskie tuto neděli naposledy. [online] [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/10307236525/hranice.pdf>

¹⁶³ Hranice dokořán Rozmowki polsko-czeskie tuto neděli naposledy. [online] [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/10307236525/hranice.pdf>

¹⁶⁴ Wiadomości w języku polskim. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000043-wiadomosci-w-jezyku-polskim/>

¹⁶⁵ Wiadomości w języku polskim. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000043-wiadomosci-w-jezyku-polskim/>

PRAKTICKÁ ČÁST

7 CÍLE A METODIKA

Cílem praktické části je ověřit stanovené hypotézy, které vzešly z vlastních zkušeností a podnětů z blízkého okolí. K otázkám se v praktické části vyslovovali lidé „z obou břehů“, zástupci menšin žijících na našem území a tvůrci pořadů určených pro tyto skupiny obyvatel.

Tři hypotézy, které budou ověřené v praktické části diplomové práce:

Hypotéza 1: „Česká společnost a její vztah k národnostním menšinám se vyvíjí, ale i přesto je stále xenofobní.“

Hypotéza 2: „Česká televize jako veřejnoprávní médium nenaplňuje své poslání týkající se menšin a přizpůsobení programové tvorby je minimální.“

Hypotéza 3: „Obraz cizinců a národnostních menšin v českých médiích je spojen především s negativní konotací a vyskytuje se titulková xenofobie.“

V práci bylo použito výzkumné metody hloubkových rozhovorů. Kvalitativní metoda je pro naše účely vhodnější než pokus o rozsáhlé kvantitativní šetření, které by v neznámé komunitě oddělené většinou navíc jazykovou bariérou bylo obtížné i pro profesionální firmu.

Tři hloubkové rozhovory byly uskutečněny přímo, čtvrtý respondent odpověděl elektronicky. Osobně provedené hloubkové rozhovory byly se souhlasem respondenta nahrávány na mobilní zařízení a následně přepsány. Přepisy rozhovorů jsou přiloženy v Příloze C - F. Počet otázek kladených respondentům byl deset až dvanáct. Tyto otázky jsou uvedeny v Přílohách A a B.

Diplomová práce se zabývá obrazem tří národnostních menšin a to: ruské, ukrajinské a polské, a vietnamskou komunitou, která usiluje o status národnostní menšiny v ČR, a tak bylo nejvhodnější provést hloubkové rozhovory alespoň se dvěma zástupci menšin a dvěma pracovníky České televize, aby práce byla vyvážená a ke slovu přišli zástupci obou stran. Avšak z České televize byla získána pouze jediná odpověď na stanovené otázky, od paní Marty Růžičkové z Televizního studia Ostrava. Z České televize v Praze nebylo možné získat odpovědi, bylo rozesláno šest e-mailů, na každý e-mail byla ochotně zasána odpověď nazpět, avšak bez vypracování otázek. Byl zaslán i e-mail tiskové mluvčí ČT, která odpověděla

s nabídkou vyjádření se ke třem otázkám z deseti, ale ani na ty tři otázky nebyla poskytnuta odpověď.

Poslední, čtvrtý respondent, byl vybrán z neziskové organizace Multikulturní centrum, která se integrací menšin zabývá. Tento kontakt byl získán na doporučení pana Davida Jungmanna z České televize.

Prvním zástupcem pro hloubkový rozhovor z řad menšin byl Tran Van Sang, který žije v ČR již osmnáct let. Tran Van se do České republiky přistěhoval se svou rodinou, která se do Čech vydala za prací. Kontakt na něho byl sehnán přes pražský Klub Hanoi a následné setkání proběhlo dne 15. ledna 2013. Tran Van je absolventem Vysoké školy finančně-právní v Praze a v současné době se podílí na nejrůznějších integračních projektech. Je zaměstnán ve dvou neziskových organizacích a to v Klubu Hanoi a v mezinárodní organizaci pro migraci. V jeho volném čase se dále věnuje tlumočení a podnikání.

Druhý respondent byl Bohdan Rajčinec. Pan Rajčinec se narodil v Čechách, ale oba dva jeho rodiče pochází z Ukrajiny. V ukrajinském prostředí se pohybuje od mala, protože vazby jeho rodičů na Ukrajinu zůstaly zachovány. Vystudoval filosofickou fakultu Karlovy Univerzity v Praze a v současné době pracuje na Ministerstvu financí. Dále se aktivně angažuje v Ukrajinské Iniciativě v ČR, která je základnou pro ukrajinskou diasporu a snaží se udržovat tradice a propojovat generace.

Třetí rozhovor byl zaslán vyplněný elektronicky od zaměstnankyně České televize, Marty Růžičkové, působící v Televizním studiu Ostrava. Paní Marta Růžičková byla jediným vstřícným respondentem, který byl schopen, alespoň písemně, odpovědět na uvedené otázky. Pracuje jako dramaturgyně a moderátorka multikulturního pořadu Babylon.

Čtvrtým respondentem byla Tereza Blahoutová. Vystudovala Masarykovu univerzitu v Brně obor sociologie a veřejná ekonomie. Do loňského roku působila jako projektová koordinátorka v neziskové organizaci Multikulturní centrum Praha. Rok a půl se věnovala projektu Media for us, který letos v únoru skončil. Jeho cílem bylo zapojit migranty do mediálního světa v ČR. Tento projekt dával migrantům šanci přinášet vlastní téma a nabízel jim určitou kvalifikaci a rozvíjel jejich mediální kontakty. Na specializovaném webu Multikulturního centra Praha – migraceonline.cz si je možné přečíst její příspěvky týkající se např. dopadů migrace na pracovní trh, multikulturalismu atd.

8 HLOUBKOVÉ ROZHOVORY

Vztah české společnosti k menšinám

Čerstvý absolvent vysoké školy Trav van Sang se jako zástupce Vietnamské komunity vyjádřil ke vztahu české společnosti k menšinám následovně: *„Česká republika neboli majoritní společnost můžu rozdělit do generací. A to do generací starší a mladší. Mně se zdá, že starší generace jsou méně tolerantnější, ale dokáže se přizpůsobit a otevírá se vůči některým menšinám, ne všem. Ale ta mladší generace, a hlavně ta v Praze, tak jsou otevření vůči všem menšinám. A myslím si, že Česká republika nebo i ta společnost míří k multikultuře.“*

Pan Bohdan Rajčinec z Ukrajinské iniciativy, narozený v Čechách, ale jak sám říká, ukrajinské kořeny jsou dané, i když se narodíte v jiné zemi, se vyjádřil tímto způsobem: *„V podstatě je to jako se vším, tady hraje hlavní roli podle mého názoru ta informovanost lidí a jejich zájem být informován a v případně nějaký všeobecný přehled, který teda si člověk nabude v průběhu života, a z toho vycházejme. Tak ten obraz nebo ta situace se zlepšuje, ta česká společnost vnímá určitě to, že tady je obrovský množství cizinců i jiných národů a národností mnohem více řekněme řádově před dvaceti lety po revoluci, no a jako každou image nebo přehled tvoří média, nějaký opačný kanály, tak je to i tady, to znamená, že a to už je česká společnost se o to zajímá spíše ne aktivně, ale pasivně, což chápu, to není zas mnoho na rovinu.“*

Zástupkyně z řad zaměstnanců České televize, dramaturgyně a moderátorka paní Marta Růžicková, uvedla, že vnímání cizinců je jiné v menších městech a větších aglomeracích a také osobní zkušeností sehrává svou roli v postoji k cizincům, což ovlivňuje zejména menší komunitu. K vývoji přijímání cizinců v ČR uvedla: *„Řadu let byla Československá společnost značně izolovaná od ostatního světa a to se výrazně podepsalo na jejím všeobecném přijímání cizinců do společnosti. Když pomínu okrajové, ale o to bolestnější extremistické výpady proti cizincům – zejména jsou v zorném úhlu Romové, příslušníci bývalého Sovětského svazu a Asiaté, je vnímání cizinců odlišné ve větších aglomeracích a v menších obcích.“*

Tereza Blahoutová z Multikulturního centra Praha hodnotí jiné postoje k jinakosti a cizincům na vesnicích a ve větších městech podobně jako paní Růžicková. Hodnotí i jiný postoj k národnostním menšinám, které v ČR žijí již několik staletí. Uvádí, že na Těšínsku jde většinou o běžné sousedské vztahy, i když k určitému konfliktu také došlo např. při zavádění dvojjazyčných nápisů. O české společnosti řekla: *„obecně,*

česká společnost je spíš xenofobní, to znamená, že lidé nejsou tolik zvyklí nějak přistupovat k té jinakosti a určitě je to jiné ve velkých městech, jiné na vesnicích, ale díky historickému vývoji a díky uzavřenosti Československa do roku 89, neměli Češi takové ty možnosti setkávat se s mnoha odlišnými kulturami, takže až teď v té novodobé historii řešíme ten fenomén imigrace.“

Dokumenty o menšinách

Tran Van Sang sleduje rád v České televizi dokumentární filmy především o Vietnamcích. Co jim vytýká je, že se Vietnamci většinou prezentují jen v pozitivním světle a nechovají se tak jako v normálním životě. Dodává, že oslovený Vietnamec, u něhož se má alespoň část dokumentu natáčet, je rád, je ho televize oslovila, a tak vypráví o Vietnamcích jen kladné věci. *„No skutečnost je, že oni ty herci, ne herci ale aktéři, v těch dokumentárních filmech chtějí ukazovat spíš ten pozitivní pohled a ten hezčí pohled na jejich život, práce atd. Ne vždy to tak skutečně je. Prostě, když chcete poznat, jak to skutečně je, tak to ho musíte zavřít Vietnamce do vily jako jsou Big Brothers nebo Vyvolení, abyste věděli, jak se opravdu chovají a jak řeší problémy. To v těch dokumentárních není.“* Negativum a špatný přístup vidí u člověka, co ten dokument natáčí, že má málo zkušeností s vietnamskou kulturou a nechápe rozdíly mezi Čechy a Vietnamci, a tak cizinec může vylíčit některé skutečnosti lživě a nikdo nic nepozná.

Bohdan Rajčinec se také vyjádřil k dokumentárnímu žánru a ten polemizuje nad tím, že ty dokumenty jsou vždy točen někým druhým. Byl by rád, kdyby se natočil dokument očima Ukrajince, podotýká jen, že všichni nemají tu možnost, aby to mělo profesionální strukturu. *„To je jako dokument, to je něco udělat, dobře, tak nám půjčte kameru nebo my si ji půjčíme sami a my vám ten dokument připravíme tak, jak my to vidíme, i jeho původem ho technicky zpracujeme a já myslím, tohle bude ten problém, že prostě jsou tvůrčí skupiny, jsou projekty tam a to podle mě by narazilo, čili zase to bude točeno očima někoho.“* Pořad točený očima někoho druhého je např. Babylon. *„No a jako ty menšiny asi nebudou mít všechny možnost mít profesionální strukturu a o sobě točit jo, ale třeba by ten producent nebo nějaký režisér mohl přijít a pozvat, i když jsou další už dva pořady, jeden z nich je Babylon.“*

Pořady pro menšiny a jejich hodnocení

Všichni čtyři respondenti vědí o současném multikulturním pořadu Babylon a každý z nich má alespoň povědomí o předtím vysílaném pořadu Kosmpolis.

Tran Van Sang zmiňoval pořad Kosmopolis. Uvedl názor, že by tyto druhy pořadů měly mít multikulturního redaktora „*To se opravdu vyskytují Češi, kteří opravdu umějí hodnotit, protože tu společnost znají, byli v těch státech, žijou s těma lidma už dlouho. Tak je chápe a může i hodnotit a může i klást takové otázky, které opravdu vytěží tu hodnotu toho filmu.*“ Dále dodával, že ten pořad nemůže mít moderátora, co jen bude pokyvvovat hlavou, vše nahraje na kameru a pustí. Ten moderátor o tom sám něco musí vědět a nesmí docházet k překrucování faktů.

Bohdan Rajčinec z Ukrajinské iniciativy zmínil oba dva pořady, jak současný Babylon, tak dříve vysílaný Kosmopolis „*oni se jako posunuly trošku během let někam, ale v tom případě to jsou asi jediný dva pořady, který systematicky pracují a tam je řada dobrých věcí udělaných a nějaký ohlasy jsou z té sledovanosti té populace, ale myslím si, že to bylo udělaný zajímavě.*“ Jednou ročně se pořádají různé akce jako jsou Dny ukrajinské kultury v Praze a jiných městech a ukrajinský ples. Na Dni ukrajinské kultury se podílejí i jiní kolegové z jiných spolků, jak uvedl. Pokud se nějaká taková akce koná „*no tak nám prostě nezbyvá, než když nám zbyde čas a síla napsat mail do Babylonu, vážení přijďte se podívat s kamerou, děláme to a myslím si, že dvakrát už se to stalo za těch deset let.*“

Dramaturgyně a moderátorka pořadu Babylon, Marta Růžicková, uvedla, že Babylon je prvé řadě pozitivním pořadem, kdy se negativní reakce dají spočítat na prstech. Avšak velká optimistka taky není, protože jak sama říká, hluboko v povaze člověka je zakomponovaný strach z něčeho jiného, odlišného a cizího. O pořadu Babylon, se vyjádřila: „*Babylon je určen pro majoritní společnost. Ale z vlastní zkušenosti a spolupráce s nimi vím, že jsou nám velmi vděční za to, že alespoň částečně vyvažujeme v tom mediálním světě obraz o migrantech. Do médií se totiž dostanou informace o menšinách či cizincích většinou jen v kriminálním či negativním kontextu.*“

Tereza Blahoutová z neziskové organizace se vyjadřuje k oběma pořadům, jak Kosmopolis, tak Babylon, jako o pořadech s multikulturní tematikou, avšak v českém jazyce a ne v jazyce menšin. „*spíš to byly pořady s multikulturní tematikou v češtině, nebyly prostě vysílané v jazyce těch menšin nebo v jazyce těch komunit migrantů, takže si myslím, že ty menšiny to řeší tím, že si zakládají vlastní třeba digitální televize, které sledují ty komunity, jako typickým příkladem jsou Vietnamci.*“ Jak uvedla paní Růžicková, Babylon je pro majoritní společnost, z toho vyplývá, že nebude vysílaný v jazyce daných menšin.

Je v ČT poskytován dostatek prostoru pro menšiny?

Pan Bohdan Rajčinec řekl, že menšin v České republice není málo, a tak by měly dostávat svůj prostor. *„Už jsem řekl, tady není malý procento lidí, je to menšina, ale je to veřejnoprávní televize a platí za ní každý, kdo je uživatelem, takže tam myslím, že ty občané ČR, kteří se považují původem za nečeche řekněme a jenom tu žijí, tak ty mají právo taky říct svoje slovo.“*

Paní Růžicková z České televize se k otázce, zdali menšiny dostávají dostatek prostoru v ČT, uvedla: *„Přestože je situace podstatně lepší, než před desetiletím, přesto je tento prostor nedostatečný. Zejména s ohledem na slovenskou či polskou menšinu.“*

Paní Blahoutová se vyjádřila k prostoru pro menšiny takto: *„Já si myslím, že obecně těm tématům kulturní diverzity nebo nějaké jinakosti není věnován tolik prostor. Je to dané tím, že Česká televize se ještě nenaučila pracovat s tím, že ta populace je velmi různorodá a snaží se víc hájit ten veřejnoprávní zájem než komerční stanice, takže vyloženě nesleduje jen divácké preference a nejde jí jen o ten zisk jako při sestavování toho programu, ale určitě tam nějaké rezervy jsou.“* Dále uvedla, že v roli aktivnějších tvůrců s odlišným etnickým původem, je málo. Myslela tím zejména na obrazovce jako např. moderátoři. Je to naprosto odlišný obrázek od jiných západoevropských států. *„Takže bych řekla, že Česká televize se snaží, ale určitě je tam cítit, že má co dohánět.“*

Moderátor z nějaké menšiny ve veřejnoprávním vysílání

Pan Tran Van Sang se vyjádřil kladně k otázce moderátora, původem z jiné země, jelikož *„ten moderátor nejen, že ví, do jakých témat zasahovat, jaká témata natočit, aby společnost nejenom dobře chápala, ale i tolerovala. Tak určitě ten moderátor bude vědět a bude vědět kam chodit, kam jít za tou problematikou, kde to natočit, jaké otázky klást atd.“*

Pan Bohdan Rajčinec uvedl: *„Dal bych ho do toho pořadu, kterej by byl pravidelnej a ten moderátor by plnil dvě role a ani třeba ne on, ale tím, že by mluvil ve svém jazyce by, to by bylo takové pohlazení pro ty lidi, který tady žijou, pro všechny ty národnosti, že to slyší v televizi, že to je živý, že to není záznam, že to je tady, v týhle zemi.“* Dále dodal, že by to lidé ocenili a byl by to pro ně jakýsi vstřícný krok, který by nestál ani tolik energie a peněz. V rámci toho by zavedl např. mini zprávy nebo servis česky, jak uvedl. Jde o to, aby to bylo jak pro menšiny, tak o menšinách. Tento servis by sloužil jako informační a dále by se tam daly řešit otázky spjaté s migrací aj.

Paní Růžicková zodpověděla otázku týkající se moderátora jiného původu následovně: *„Česká televize je průkopníkem obsazování moderátorských postů příslušníky jiných národností a z toho, že si to ani neuvědomujeme je vidět, že to nevyvolává negativní reakce. Osobně se domnívám, že to bylo základem k tomu, aby dnes vystupovali nejen v ostatních televizních společnostech, ale i jako tiskový mluvčí ministerstev či politiků.“*

Paní Blahoutová zmínila Raye Korantenga z komerční stanice Nova. Hovořila o tom, že on jako Čech nevpadá a i přesto ho lidé berou zcela přirozeně a ne jako nějakého exota. Ovládá češtinu jako rodilý mluvčí a diváci ho přijali kladně. *„Není potřeba se té jinakosti, těch lidí bránit nebo bát, protože po čase začneme být trochu barvoslepí nebo nevnímáme tu jinakost, prostě tam bude sedět moderátor se šikmýma očima, ale prostě je to člověk jako každý jiný a pokud je to profesionál a bude podávat standardní výkony, tak nevidím důvod, proč by tu práci neměl dělat.“* Jak sama podotkla, je to návod pro ostatní televize.

Spokojenost menšin s veřejnoprávní televizí

Pan Tran Van Sang z klubu Hanoi porovnává Českou televizi s českými komerčními stanicemi jako je Nova a Prima a s anglickou BBC. *„Já opravdu se dívám na dokumentární filmy BBC o životě Číňanů na vesnicích nebo pracovníků v továrnách atd. A opravdu točili jinou skutečnost, než kterou prostě vidíme cizince v těch českých dokumentárních filmech.“* V porovnání ČT a komerčních stanic je Tran Van Sang spokojen, avšak má-li porovnat ČT s BBC, tak je to jiná kvalita. České televizi vytýká její neodbornost z hlediska dokumentárních filmů o menšinách a cizincích. *„Odborněji znamená, že nejenom dostat granty na to natočit, ale i natočit pořádně a s dobrým obsahem a opravdu tak, aby ten člověk, ten cizinec, to pochopil dobře a ocenil to, ale i majoritní společnost.“*

Pan Bohdan Rajčinec z Ukrajinské iniciativy porovnává ČT s českými komerčními televizemi a jak jsou menšiny do televize zapojeny. Oproti Tran Van Sangovi nemá žádné výtky k dokumentárním filmům. *„To je buď někdo schopnější si urvat peníze na svůj projekt, na svoje programy nebo není, to já zas takhle hluboko do toho samozřejmě nevidím, ale je to tak nějak všude stejně, no. Takže k tomu programu, vynikající jsou vždycky dokumenty, informační servis, přehledy, to co by nikdo jinej nezajišťoval. Menšiny v tom holt nemají ještě místo. Třeba už k tomu ta společnost postupně zraje, jo. To je opravdu otázka desetiletí tohleto, v té České republice to zraje těch dvacet let.“*

„Česká republika, sama ten stát, by si měl vytyčit priority, co s menšinama chce nebo nechce, co chce s migrací nebo nechce, jsou tu mladý lidi, když je tu přirozený přírůstek nula a odkud a proč a jak to říct veřejnosti nebo se toho bojí, což tak je, ututlává to, není žádná veřejná diskuze ani na poli politických stran, to už vůbec ne, o tom kdo by tady měl migrovat, proč by měl migrovat, co to má za přínos, dobře, co to má za rizika, a tomu tak není.“ A na základě těchto stanovených směrů by veřejnoprávní televize měla reagovat a uzpůsobit program a začlenit menšiny. V ČR je plno neziskových organizací a center, kteří mohou pomoci a doplňovat informace. Je to otázka spolupráce.

Jaký obraz ve zprávách vytváří ČT o menšinách

Pan Tran Van Sang uvádí, že negativní zprávy přitahují diváka, a tak 90 procent zpráv je negativních. Uvedl, že *„pokud začnou diskutovat, jo, doslova diskutovat, o nějakých dějích, to znamená buď, že někde chytli Vietnamce s pašovaným zbožím v hodnotě takhle a takhle, tak nevěřím a odmítám ty komentáře, protože jsou tam určité nedostatky ale i špatné informace. To znamená, že předávají lidem špatné informace a tím i vytvářejí negativní pohled diváků na tu menšinu.“* Na otázku zdali je to pravda, se vyjádřil, že v některých případech to pravda je, ale většinou jsou ty informace zahnané do extrémů a podané tak, aby přitáhly diváka. Dále dodává, jedná-li se o zprávy typu, Vietnamec pěstuje a pašuje marihuanu to, že ten kdo je najímá a řídí, jsou většinou Češi, Angličané, kdokoliv. *„Takže mně je spíš líto těch Vietnamců, co byli chyceni, protože jsou velmi zadlužení ve Vietnamu a potřebují splatit dluh musej tam odsedět v těch pěstíren. Takže opravdu tahle informace není podávána s tou zprávou, takže divák na to má o pravdu 90° úhel pohledu úplně jinak.“*

Pan Bohdan Rajčinec hodnotí zpravodajství takto: *„Pro mě to zpravodajství není dobrý, vysílaný naší televizí, takže není důvod poslouchat v 8 večer to, co je v 8 ráno na webu a ještě samozřejmě jmenuje obecný velký sdělovací média a ty hlavní portály, to je jedna věc a pak samozřejmě plno přehledů a zajímavých věcí je jindy, takže já si tu skládanku rád poskládám sám.“* Dodal, že ho neuspokojuje, když každé televizní zpravodajství informuje z devadesáti procent o tom samém. Zájem má o konkrétní věci, to znamená do televize pozvaný vědec nebo specialista, který hovoří půl hodiny na určité téma. Dále hovořil o projektu, o kterém se půl roku debatovalo, že se na programu ČT2 vytvoří systematický pořad o menšinách pro menšiny a *„že by Česká televize aktivněji vstoupila do prezentací menšin a nejenom národnostních, menšinových uskupení je tu od zájmových klubů, kroužků, sportovních, národnostních,*

s jinými rozdíly vyhraněními, životními, desítky stovky, proč ne. Opak určitě, to zajímavější, než jít ten mainstream, to je nuda, že jo.“

Paní Růžičková z České televize se k této otázce vyjádřila velice stručně. Uvedla, že pokud se do médií dostane zpráva o menšinách nebo cizincích bývá to většinou pouze v kriminálním či negativním kontextu.

Paní Blahoutová se vyjádřila, že to nemůže hodnotit jako nezaujatý divák, jelikož viděla a přečetla řadu mediálních analýz, které zkoumaly především tedy tisk než televizní vysílání. Dodala: *„ale jako obecně se ví, že ten obraz cizinců nebo menšin v médiích je spíše negativní, že často to prezentování je v roli nějakého obětního beránka nebo nějakých kriminálních živlů, takže to je velký problém a ty menšiny se proti tomu snaží bojovat.“* Příkladem je vietnamská menšina, která v posledních letech bojuje společně s vietnamskou ambasadou proti často vysílaným zprávám typu o vietnamských pěstitelích marihuany a dalších kriminálních činnostech. Tento problém, jak již bylo zmíněno, vnímá i pan Tran Van Sang. Dle názoru paní Blahoutové tyto zprávy nepřispívají k dobré pověsti Vietnamců obecně a podle etického Kodexu by neměla být zdůrazňována etnicita lidí, ale i v tomto dochází k jistým pozitivním změnám. Řada nevládních organizací se proti tomu snaží bojovat a vyvíjet tlak např. na inspektorát policie, odkud pocházejí zprávy o kriminální činnosti a média od nich zprávy pouze převezmou a otisknou. Jak uvedla, sama doufá, že se to bude zlepšit.

Diskusní pořady pro menšiny

Pan Tran Van Sang byl pozitivního naladění ohledně diskusních pořadů. Vyjádřil se: *„Já bych zavedl, ale dával bych pozor na to, koho tam pozvu. Jakoby zástupce menšiny. Protože člověk, kterej se tam dostane, tak určitě čeká slávu. A nemusí vždycky říkat pravdu nebo tak jak to je.“* Dále uvádí, že každý v tom diskusním fóru řekne svůj názor a vyjádří ho tak, jak chce, aby ho ostatní viděli. Takže je velice důležité dávat pozor, kdo by tam byl pozván. Další bod, který zmínil je, že mezi Vietnamci a Čechy je velký rozdíl v kultuře, jazyce a obě národnosti mají jiné zvyky. Např. v jazyce je to složité, protože jakmile Čech pronese jednu větu, Vietnamec to překládá více větami, aby to dávalo smysl, a tak dochází občas k nedorozumění. Nakonec dodal: *„Ale opravdu to diskusní fórum bych zavedl, ale opravdu dávat na to pozor, na výběr lidí.“*

Na diskusní pořady se pravým opakem než pan Tran Van Sang vyjádřila paní Marta Růžičková: *„Veškeré vymezování – my jsme majorita a vy jste menšina - mi zavání ghetttem. Jsem pro diskusní pořady, kde mluví lidé s lidmi.“*

Paní Blahoutová měla podobný názor jako paní Marta Růžičková, že není dobré menšiny vytrhovat ze společnosti, ale pokud diskusní pořady, tak kde mluví lidé s lidmi jako rovnými a kde se řeší témata, která se jich týkají. Paní Blahoutová uvedla: *„Já si myslím, že zas není úplně cílem je jakoby vytrhovat ze společnosti, takže jako postavit diskusní pořad, kde by byly jenom Poláci, Bělorusové a Vietnamci a diskutovat spolu o něčem nemá smysl, ale oni by měly být pozvání do diskusních pořadů těch stávajících, kde se jich to téma nějakým způsobem týká.“* Kde by byla diskutována témata jako např. dostupnost zdravotnických služeb nebo dopravní obslužnost ve městech. Bylo by dobré slyšet názory z řad menšin na témata běžného života.

9 DISKUZE

V úvodu praktické části byly stanoveny tři hypotézy, které jsou uvedeny níže. Hypotézy budou potvrzeny nebo vyvráceny na základě teoretické části a uskutečněných hloubkových rozhovorů.

Hypotéza 1: „Česká společnost a její vztah k národnostním menšinám se vyvíjí, ale i přesto je stále xenofobní.“

Hypotéza 2: „Česká televize jako veřejnoprávní médium nenaplňuje své poslání týkající se menšin a přizpůsobení programové tvorby je minimální.“

Hypotéza 3: „Obraz cizinců a národnostních menšin v českých médiích je spojen především s negativní konotací a vyskytuje se titulková xenofobie.“

Hypotéza 1: „Česká společnost a její vztah k národnostním menšinám se vyvíjí, ale i přesto je stále xenofobní.“ Tato hypotéza byla v našich rozhovorech v podstatě potvrzena. V 90. letech se počet legálně usazených cizinců na našem území zdvojnásobil, ze 100 tisíc na počty zhruba okolo 200 tisíc. Do té doby v bývalém ČSSR hrála roli značná izolovanost od okolního světa, a tak lidé neměli možnost setkat se s jinými kulturami, a to se projevilo na přijímání cizinců. Výjimkou byla autochtonní polská menšina na Těšínsku, kde v roce 1920 došlo ke konečné podobě česko-polských hranic a tím i k vývoji polské menšiny na našem území. Značné rozdíly v přístupu k menšinám panují mezi populací malých měst a větších aglomeracích a mezi mladou a starší generací. V české společnosti stále vidíme xenofobní rysy a neurčitý postoj k té jinakosti, ale je patrné značné zlepšení a určitý vývoj.

Hypotéza 2: „Česká televize jako veřejnoprávní médium nenaplňuje své poslání týkající se menšin a přizpůsobení programové tvorby je minimální.“ I tato hypotéza byla potvrzena. V Etickém kodexu stojí, že ČT má být dostupná pro všechny obyvatele ČR, avšak podíváme-li se např. na polskou menšinu, která je na našem území řadu let, jsou pro ni vysílány v polském jazyce s českými titulky pětiminutové zprávy každý pátek v Událostech v ostravském regionu, což je poměrně málo.

Ve Zprávě o plnění priorit Rady pro rozhlasové a televizní vysílání za rok 2012 a návrh priorit Rady pro rok 2013 bylo uvedeno, že Rada dlouhodobě vnímá necitlivý přístup některých médií ke specifickým menšin. Jedná se o etnické menšiny, zdravotně postižené a nábožensky zaměřené.

Z hloubkových rozhovorů vyplynulo, že situace je lepší než před desetiletím, ale i přesto je prostor v ČT pro národnostní menšiny nedostatečný. Veřejnoprávní televize

by měla reagovat a uzpůsobit program pro začlenění menšin a měla by brát v potaz, že populace v ČR je různorodá. Jde i o možnosti snažit se zapojit národnostní menšiny do ČT jako aktivní tvůrce, např. do moderování zpráv, do rolí v seriálech aj. Z reakce tiskové mluvčí, která přislíbila odpovědět pouze na tři otázky z deseti, a ani tyto odpovědi v přislíbeném termínu neposlala, je možné si vytvořit dojem, že na dané téma ČT nechce vyjádřit své postoje.

Hypotéza 3: „Obraz cizinců a národnostních menšin v českých médiích je spojen především s negativní konotací a vyskytuje se titulková xenofobie.“ Lze říci, že i tato hypotéza se jeví jako pravdivá. Česká média obecně vypouští zprávy o cizincích a národnostních menšinách většinou v kriminálním nebo negativním kontextu, což způsobuje potvrzení předsudků a stereotypů o menšinách, které jsou spojovány s negativní konotací (cizinec = kriminální živel). V médiích by nemělo docházet ke zdůrazňování etnicity lidí a v tisku k titulkové xenofobii, která je nejčastěji požitá v bulvárním tisku.

ZÁVĚR

Zmapování historie národnostních menšin po 2. světové válce, jak zněl jeden z cílů práce, bylo popsáno v teoretické části. Tyto čtyři vybrané národnostní menšiny (ruská, ukrajinská, vietnamská a polská) mají odlišné časové rozmezí migrace do ČR a jiný vývoj. Rusové přicházeli na naše území ve třech migračních vlnách. První vlna roku 1918 při vzniku Československa, druhá vlna v 30. letech a třetí nejpočetnější migrace byla po roce 1989. Důvody Rusů migrovat do Čech byly ekonomické, politické a pracovní. Avšak migrovali i Rusové ekonomicky silní. Menšina Ukrajinců se u nás v současné době dělí na dvě generace, „tradiční“ Ukrajinci, kteří žijí v ČR již několik let a jsou plně asimilováni a migranti tzv. nové vlny, kteří přišli po roce 1989 za prací. Vietnamská komunita u nás je výjimkou a není národnostní menšinou, avšak usiluje o to. Rok 1950 lze považovat za počátky migrace z Vietnamu na základě sepsání mnoha dohod. Polská menšina je původní a ke konečné podobě česko-polské hranice na Těšínsku došlo v roce 1920.

Dalším cílem bylo zjistit spokojenost menšin s pořady v České televizi. Tento cíl byl zkoumán v teoretické, ale především v praktické části, kde bylo využito metody hloubkových rozhovorů. V současné době je pro menšiny určen pořad Babylon, avšak tento pořad je o menšinách, pro majoritní společnost. Vysílání pro menšiny v jejich jazyce je pouze jedno a to pětiminutové zprávy v polském jazyce jednou týdně v ostravském regionu. Jak bylo zjištěno z odpovědí respondentů, situace se zlepšila, ale i přesto nemají menšiny dostatek prostoru v ČT.

Hloubkové rozhovory byly vedeny za účelem zjištění pravdivosti hypotéz, které byly stanoveny. Byly provedené dva rozhovory s respondenty z řad menšin, byly zaslané vyplněné otázky od zaměstnankyně ČT z Ostravy a jeden rozhovor byl proveden s členkou Multikulturního centra. Otázky byly cílené, aby vyvrátily nebo potvrdily dané hypotézy, které jsou zaměřeny na vztahy české společnosti k menšinám, naplňování cílů veřejnoprávní televize ke vztahu k národnostním menšinám, kde je zahrnuta i programová tvorba pro ně a jaký je obraz cizinců a menšin v českých médiích. Všechny tři hypotézy byly potvrzeny na základě osobně provedených rozhovorů.

Česká společnost se ve vztahu k cizincům a menšinám vyvíjí a stále zraje, i přesto je ale stále určitým způsobem xenofobní. Rozdíly ve vnímání nacházíme především mezi mladou a starší generací a mezi malými městy a velkými aglomeracemi.

Jak se Česká televize přizpůsobuje programové skladbě pro menšiny? V současné době na obrazovkách televize běží multikulturní pořad jménem Babylon, který je o menšinách pro majoritní společnost. Pouze pro polskou národnostní menšinu jsou vysílány pětiminutové zprávy každý pátek v polském jazyce s českými titulky. Při zkoumání programových cílů ČT na rok 2013 byla uvedena věta, zkvalitnit vysílání pro menšiny. V jakém slova smyslu je to myšleno a jak je to zamýšleno, nebylo zjištěno, jelikož dostat odpověď z České televize bylo složité. Bylo kontaktováno šest lidí a vždy s odpovědí zaslání e-mailové adresy na jiného zaměstnance ČT, který by měl být kompetentní se k otázkám vyjádřit. Avšak nikdo odpovědi nezaslal a ani z tiskové mluvčí, která alespoň tři odpovědi přislíbila, se odpovědi na dané otázky dostat nepodařilo. Z tohoto jednání člověk nabývá dojmu, že ČT k této problematice nechce vyjadřovat své postoje.

Obraz cizinců a menšin v českých médiích je převážně negativní. V teoretické části této práce byl uveden výzkum za rok 2008, kde bylo uvedeno, jak tisk, televize a internet informuje o vybraných menšinách. Uvedeme-li příklad, tak se o Ukrajincích a Vietnamcích v roce 2008 objevilo v médiích 361 negativních příspěvků o nich a pouze dalších 42 příspěvků bylo kladných. Dalším vyskytujícím jevem je tzv. titulková xenofobie, kdy je v titulku novin uveden etnický původ pachatele, aniž by to bylo nutné. Lidé si pak často spojují cizince v kriminálním nebo negativním kontextu.

Počet cizinců a menšin v ČR vzrůstá, a tak se česká společnost musí umět přizpůsobovat. Česká televize, jako veřejnoprávní médium, se musí s tou jinakostí naučit pracovat a uzpůsobit programovou skladbu pro menšiny.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BITTNEROVÁ, D., M. MORAVCOVÁ A KOL. *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. 1. vyd. Praha: SOFIS, 2005. ISBN 80-902785-8-2.
- KODEX ČESKÉ TELEVIZE: *zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. Praha: Česká televize, Edice útvaru komunikace, 2003. ISBN 80-85005-46-8.
- KRCHOVÁ, A., H. VÍZNEROVÁ. *Deník migranta migrantky*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010. ISBN 978-80-904452-1-5.
- LEONTIYEVA, Y. (ed.), P. E. LUKŠÍKOVÁ, T. HIRT, M. JAKOUBEK, J. KOCOUREK A L. PAŽEJOVÁ. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-098-2.
- SLÁDEK, K. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.
- ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8.
- ZAHRADNIK, S. T. SIWEK A J. SZYMECZEK. *Polská národní menšina v Československu 1945-1954*. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001. ISBN 80-7285-009-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

- AGENTURA NEWTON MEDIA. *Mediální obraz cizinců v ČR v roce 2008*. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/medialni-obraz-cizincu-v-cr-v-roce-2008>
- Antikomplex připravuje seriál reportáží z pohraničí pro pořad ČT Kosmopolis*. [online]. © 2006-2008 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.antikomplex.cz/clanek/31-antikomplex-pripravuje-serial-reportazi-z-pohranici-pro-porad-Ct-kosmopolis/>
- Babylon*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/>

BBC ČESKÁ REDAKCE. *Krize v České televizi*. [online]. [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/czech/lupa/ct_chrono.shtml

ČANĚK, M., P. ČIŽINSKÝ, M. JELÍNKOVÁ, A. SZCZEPANIKOVÁ a P. UHL. *Migrační manifest*. [online]. ©2003 [cit. 2013-01-4]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/migracnimanifest/#dole>

ČEPELÁK, V. *Rusové v Karlových Varech očima místních obyvatel*. [online]. © 2010 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/assets/files/Cepelak.pdf>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Historie sčítání lidu na území České republiky II*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i_i_

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci: Počet cizinců – Popis aktuálního vývoje*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje

ČRo 6, *Rádio Česko a Leonardo končí, startuje ČRo Plus*. [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.parabola.cz/clanky/4938/cro-6-radio-cesko-a-leonardo-konci-startuje-cro-plus/>

ČSFD. *Velký vůz (TV pořad)*. [online]. © 2001-2013 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/116757-velky-vuz/>

HENIG, D. *Migrace*. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-2]. Dostupné z: <http://www.antropologie.org/publikace/prehledove-studie/44-prehledove-studie/149-migrace>

Hranice dokořán Rozmowki polsko-czeskie tuto neděli naposledy. [online] [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/10307236525/hranice.pdf>

KURZOK, A. *Polská menšina na Těšínsku*. [online]. © 2000 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://polskamensina.3nec.cz/3.htm#2>

KLÍPA, O. *Polská národnostní menšina v Praze a problém mladé generace*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/index.php?id=353>

Kosmopolis. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095908415-kosmopolis/209562210300034/624-co-je-velky-vuz/>

1992-1999. *Česká televize od roku 1993*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/ct-v-datech/1992-1999/>

KADERKA P. a K. KARHANOVÁ. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2002*. s. 3. [online]. ©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: http://www.cizinci.cz/files/clanky/122/Obraz_cizincu_v_mediich_Zprava_o_projektu_za_rok_2002.pdf

KADERKA P. a K. KARHANOVÁ. *Obraz cizinců v médiích: Zpráva o projektu za rok 2001*. s. 4. [online]. ©2002 [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: http://www.cizinci.cz/files/clanky/121/Obraz_cizincu_v_mediich.pdf

LIDOVKY.CZ. *V Praze - Libuši hrozí vznik české domobrany proti Vietnamcům*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/v-praze-libusi-hrozi-vznik-ceske-domobrany-proti-vietnamcum-prv/zpravy-domov.aspx?c=A100405_112852_ln_domov_tai

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA. *O nás*. [online]. © 2005 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.mkc.cz/cz/o-nas.html>

Ministerstvo kultury. *Rozhlasové a televizní vysílání v ČR*. [online]. © 2007 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=357>

NEKORJAK, M. *Klientský systém a ukrajinská pracovní migrace do České republiky*. [online]. © 2003 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2197596>

PECHOVÁ, E. *Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování*. [online]. © 2007 [cit. 2013-01-10]. Dostupné z: http://www.ekscr.cz/content/files/Zprava_migrace_Vietnam.pdf

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ. *Předběžné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011

Semináře obraz cizinců v médiích. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2268885>

Televizní krize (2000). [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/krize/>

TRŠ A. a Novák F. *Centrum tvorby pro menšiny a náboženství*. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/program/porady/1095908415/video/Multikulturalni_vysilani_CT.pdf

UKRAJINCI.CZ. „Čeští“ Ukrajinci mají zájem o věci veřejné. [online]. © 2013 [cit. 2013-01-25]. Dostupné na: <http://www.ukrajinci.cz/cs/diaspora-cr/detail/acestia-ukrajinci-maji-zajem-oaveci-verejne/>

Videozáznam z konference „Média a odraz multikulturní společnosti“. [online]. © 2003 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2283071>

Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití. [online]. [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: http://www.cerme.cz/ukazka_stud_mat/04/04_04t.html

Vznik a první kroky. Česká televize od roku 1993. [online]. ©1996-2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/vznik-a-prvni-kroky/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Polská národnostní menšina*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-3]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/polska-narodnostni-mensina-16124/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Národnostní menšiny*. [online]. ©2009-2013 [cit. 2013-01-2]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Rada vlády pro národnostní menšiny*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-01-2]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/historie-asoucasnost-rady-15074/>

Wiadomości w języku polskim. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000043-wiadomosci-w-jezyku-polskim/>

Ostatní zdroje:

Zákon České národní rady č. 483/1991 Sb. ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi.

[online]. © 2013 Dostupné z

<http://img8.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-03-11-14:08:43>

Zpráva o plnění priorit Rady za rok 2012 a návrh priorit Rady pro rok 2013. [online].

[cit. 2013-02-15]. Dostupné z:

http://www.rrtv.cz/files/priority/Zpr%C3%A1va_o_pln%C4%9Bn%C3%AD_priorit_rady_za_rok_2012_a_n%C3%A1vrh_priorit_rady_pro_rok_2013.pdf

MEDIA TENOR, spol. s.r.o. *Výroční zpráva o činnosti České televise v roce 2011.*

[online]. © 2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z:

http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocni_zpravy/zprava2011.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Velký vůz.....	56
Obrázek 2: Kosmopolis.....	57
Obrázek 3: Hranice dokořán.....	60

Seznam grafů

Graf 1: Informování médií o vybraných národnostech v ČR.....	50
Graf 2: Česká média a jejich informování o cizincích v ČR v roce 2008.....	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Složení cizinců z hlediska státního občanství v letech 2006-2011.....	24
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - otázky pro příslušníky menšin.....	I
Příloha B - otázky pro zaměstnance televize nebo zaměstnance neziskových organizací.....	II
Příloha C - přepis rozhovoru – Tran Van Sang.....	III
Příloha D – přepis rozhovoru – Bohdan Rajčinec.....	VI
Příloha E – vyplněné otázky – Marta Růžičková.....	X
Příloha F – přepis rozhovoru – Marta Růžičková.....	XI

PŘÍLOHY

Příloha A – otázky pro příslušníky menšin

1. Jak dlouho žijete v ČR?
 - Jaký byl důvod Vašeho rozhodnutí zůstat ČR?
2. Jak byste charakterizoval českou společnost z hlediska vztahu k menšinám?
3. Pociťujete v Čechách nějaké nevýhody kvůli svému původu?
 - Máte nějaké špatné zkušenosti?
4. Jaký máte pohled, neboli jak hodnotíte veřejnoprávní Českou televizi?
 - Přejde Vám objektivní, vyvážená, pro všechny občany ČR?
5. Jaké pořady v České televizi sledujete?
6. Jsou nějaké pořady určené přímo pro menšiny?
 - Pokud ano, jaké? Sledujete je?
7. Sledujete zprávy? Jak na Vás působí?
8. Jak byste zhodnotil zprávy v České televizi a obraz menšin v nich?
9. Zavedl byste v ČT diskusní pořady pro menšiny?
10. Znáte pořady Kosmopolis a Babylon?
 - Jak je hodnotíte?
11. Jaká je Vaše spokojenost s pořady České televize?
 - Co byste změnil, zlepšil nebo co byste naopak pochválil, vyzdvihl?

Příloha B – otázky pro zaměstnance televize nebo zaměstnance neziskových organizací

1. Jak byste charakterizoval/a českou společnost z hlediska vztahu k menšinám?
 - Z hlediska integrace, přijetí menšin jako občanů ČR.
2. Jsou nějaké pořady určené přímo pro menšiny?
 - Pokud ano, jaké?
3. V programových cílech pro rok 2013 je uvedeno zkvalitnit vysílání pro menšiny. V jakém slova smyslu je to myšleno? Jak je to zamýšleno?
4. Jak reaguje česká společnost na pořady o menšinách a dá se to zjistit?
5. A naopak, jak reagují menšiny na pořady určené pro ně?
6. Jak myslíte, že by byl vnímán českou veřejností moderátor z nějaké menšiny ve veřejnoprávním vysílání a neuvažuje se o něm?
7. Jak byste zhodnotil/a zprávy v České televizi a obraz menšin v nich?
8. Zavedl/a byste v ČT diskusní pořady pro menšiny?
9. Myslíte si, že menšiny dostávají dostatek prostoru v České televizi?
10. Jaký je Váš pohled na česká média obecně?

Příloha C – přepis rozhovoru – Tran Van Sang

ROZHOVOR Č. 1	
<i>Jméno</i>	Pan Tran Van Sang
<i>Datum rozhovoru</i>	15. 1. 2013
<i>Délka rozhovoru</i>	27 minut

T: Tak jestli mi můžeš říct něco o sobě? Jak se jmenuješ? Co děláš? Nějak se představit.

R: Jmenuji se Tran Van Sang a jsem absolventem již jeden rok Vysoké školy finančně-právní a žiju v České republice 18 let, od svých 10 ti let. V současné době dělám na různých integračních projektech. Dělám ve dvou neziskových organizacích Klub Hanoi a v mezinárodní organizaci pro migraci. Kromě toho, vedle toho, ještě dělám tlumočení a podnikání.

T: Dobře a jakej byl důvod, že ses přestěhoval do Čech? Nebo co tě přimělo? Zrovna do České republiky.

R: Tak rodiče se stěhovali za prací, za podnikáním. A přijel jsem s nima, protože jsem byl ještě malý, a museli o mě se ještě starat. No.

T: A teď se ti tady líbí, že tady zůstaneš nebo jaké máš plány do budoucna? Jestli se vrátíš zpět nebo jestli tu zůstaneš?

R: Já už radši nic neplánuju. Ale mně je jak tady dobře, tak i ve Vietnamu dobře. Já se dokážu přizpůsobit rychle.

T: Pak, jak bys charakterizoval českou společnost ve vztahu k menšinám?

R: Tak na to třeba jsou studie a výzkumy atd. Ale tak můžu říct jenom něco podle svých osobních zkušeností.

T: Jo, je to vyložene tvůj subjektivní pohled.

R: Dobře.

T: Tvoje zkušenost.

R: Já si myslím, že Česká republika neboli majoritní společnost můžu rozdělit do generací. A to do generací starší a mladší. Mně se zdá, že starší generace jsou méně tolerantnější, ale dokáže se přizpůsobit a otevírá se vůči některým menšinám, ne všem. Ale ta mladší generace, a hlavně ta v Praze, tak jsou otevření vůči všem menšinám. A myslím si, že Česká republika nebo i ta společnost míří k multikultuře. Čím dál je to intenzivnější. Čím víc cizinců, jsou tu čím dál více, a oni se i chtějí integrovat do společnosti, takže české společnosti nezbyvá nic jiného než přijímat. A jak, jak obecně majoritní společnost přijímá. Já si myslím, že můžou přijímat cizince za kamaráda, ale těžko si zvyknou na jeho kulturu a zvyky a pak nějaký ty návyky něčeho atd.

T: A myslím třeba v obchodech nebo...Protože vyložene myslím si, že Česká republika je taková známá pro cizince, co mam zkušenost, co se ptam, tak jsou nespokojený. Protože se většinou snaží cizince okrádat nebo jsou na ně vyložene nepřijemný.

R: Tak já to můžu říct jenom z pohledu jakoby Vietnamce nebo k Vietnamským menšinám. Tak Vietnamci tady působí většinově jako podnikatelská sféra. Jejich děti studují na školách atd. A postupně už vycházejí z těch škol a už mají tituly a už taky pracují, začínají pracovat jako každý jiný Čech u českých a zahraničních firem. Já si osobně myslím, že Vietnamci se dokážou bránit a jsou zvyklí se shromažďovat a pomáhat si navzájem. Nevím, jak to u ostatních cizinců vypadá, ale Vietnam jsou velmi družní. To znamená, když mají nějaký problém, tak nesnažejí se ho řešit sami, ani se obrátit na českou společnost, ale spíš se sdružují zpátky do své komunity a tam vyžádají pomoc. A samozřejmě pomoc dostanou.

T: Jo. Pak, jakej máš pohled nebo jak hodnotíš veřejnoprávní Českou televizi. Jestli ti přijde objektivní, vyvážená...

R: Já si myslím, že Česká televize neboli veřejnoprávní televize se snaží dostávat problematiku cizinců co nejvíce do televize. A o Vietnamcích se hodně mluví. Ne jen to ve zprávách, krimi atd. Ale také všeobecně dokumenty o jejich životě. Mladá, starší generace, ty nuance, rozdíly, motivace. Prostě chce hledat ty jasnější důvody, případy a podobně. Já myslím, že se velmi snaží a tu českou společnost pomalu seznamuje s tou menšinou konkrétní. Protože opravdu se točí o mnozích cizinců, nejenom Vietnamců. Ale já sleduju spíš, jen když se objevují Vietnamci, protože já chci porovnávat, jestli v televizi mluvěj pravdu nebo to tak opravdu je nebo si něco navíc vymyšlejš.

T: A jak to je teda?

R: A nebo, jestli postupují podle scénáře. No skutečnost je, že oni ty herci, ne herci ale aktéři, v těch dokumentárních filmech chtějí ukazovat spíš ten pozitivní pohled a ten hezčí pohled na jejich život, práce atd. Ne vždy to tak skutečně je. Prostě, když chcete poznat, jak to skutečně je, tak to ho musíte zavřít Vietnamce do vily jako jsou Big Brothers nebo Vyvolení, abyste věděli, jak se opravdu chovají a jak řeší problémy. To v těch dokumentárních není. V dokumentárních filmech tam většinou vystavují určitou tematiku a ty Vietnamci mluví o tématice. A tak každý aktér prostě v televizi, když se dostanou do těch dokumentárních filmů, tak většinou řeknou historii, jak se dostali do ČR, co studují nebo jak je to s rodinou, jak je to teď, dneska, na rozdíl a takhle a takhle a takhle. Ale opravdu to berou ze subjektivního hlediska. Negativ jenom připomínají, ale nikoliv že by je rozebírali do těch detailů.

T: A jaký dokumentární filmy jsi měl na mysli? Máš vyložené příklady?

R: Abych se přiznal, já se spíš, já spíš dávám pozor na obsah, než na ten název nebo čas vysílání, protože když ty dokumentární filmy třeba já koukám na YouTube jakoby zpětně atd. Nemůžu konkrétně říct, jak se dokumenty jmenovaly atd. Ale moji kamarádi a kamarádky byli vlastně někdy i aktéři v těch dokumentárních filmech a musím říct, že tam v těch filmech vyprávějí něco, co mi nikdy nevyprávěli, i když jsme dobří přátelé. Ale naopak skrývají to, co se projevují každodenně jakoby v přátelství.

T: Takže spíš pozitivní stránky říkají.

R: Ano, pozitivní stránky. Kdybych já se dostal do televize, tak taky bych se sám sebe velebil, než abych kritizoval, že jsem takový nebo takový. To takhle je.

T: Jaké pořady v České televizi sleduješ?

R: V České televizi přímo. Jakékoliv pořady?

T: Jakékoliv pořady. Myslim ČT 1, ČT 2 i ČT 24...

R: Tak nejvíc asi ČT 4 Sport, když jsou, když hraje česká reprezentace za něco, tenis, fotbal atd. A dokumenty. Abych se přiznal, já už nějak 7 let intenzivně nesleduju televizi, protože mám internet.

T: Takže vyložené ze záznamů je to?

R: Ze záznamů. Ale když se něco k něčemu dostanu, tak určitě. Mě hlavně vždycky zajímají, když vidím někde recenzi, že Česká televize vysílala dokumentární film o Vietnamu, že tam cestovali, tak určitě se podívám. Ale abych očekával nebo kupoval si televizní noviny nebo vlastně, jak se tomu říká?

T: Program? Co kde dávají.

R: Program. Tak na to až tak nejsem.

T: Jo, jojo. Ale Českou televizi sleduješ.

R: Sleduju víc než ty komerční. Určitě.

T: Pak, jestli víš, jestli jsou tam vyložené nějaký pořady pro menšiny.

R: Tak určitě Pokus, teď nevím, nejsem si jistý. Pokus?

T: Pokus. No, já právě, já jsem našla, že byly dřív pořady Kosmopolis a Babylon.

R: Kosmopolis, ten jsem slyšel. A Pokus spíš.

T: Babylon, to možná bylo, ten skončil minulý rok.

R: Asi. Ten jsem nezachytil.

T: A Pokus, co jsi mluvil. To je teda?

R: Pokus, protože jednou se tam dostal můj český kamarád, který se oženil s Vietnamkou. Tak proto si to pamatuju. A velice jsem ho podporoval a pomáhal jsem mu, takže si to pamatuju.

T: Pak, jestli sleduješ Zprávy na České televizi?

R: Občas. Zprávy spíš čtu.

T: Zprávy spíš čteš.

R: A protože se ty videozáznamy dostávají i na internetové stránky, tak není problém je vidět.

T: A jak na tebe ty Zprávy působí? Jestli spíš negativně, pozitivně, jestli ti přijde, že je to objektivní. Protože třeba, když si to srovnáme s komerčníma televizema, tak mi přijde, že je to jakoby člověk sledoval Černou kroniku.

R: Tak určitě negativa spíš přitahuje diváka, že jo. Ale jak to mám říct? Tak pokud je to zpráva ve formě předávání informací o politice, o dopravních metodách, o počasí atd., tak to beru normálně. Ale pokud začnou diskutovat, jo, doslova diskutovat, o nějakých dějích, to znamená buď, že někde chytili Vietnamce s pašovaným zbožím v hodnotě takhle a takhle, tak nevěřím a odmítám ty komentáře, protože jsou tam určité nedostatky ale i špatné informace. To znamená, že předávají lidem špatné informace a tím i vytvářejí negativní pohled diváků na tu menšinu. Takhle to je.

T: Takže vyložené oni vysílají jenom negativa, ty Zprávy.

R: Já si myslím, že ne všechno je negativní, ale 90% ano.

T: 90%. Já si myslím právě, že většinou slyší člověk o Vietnamcích jenom, že pašují zboží, marihuanu.

R: No, jinak by se Vietnamci nedostali do televize. (smích)

T: Takže oni to dělají naschvál. (smích)

R: No, doufám, že ne.

T: A ty tomu nevěříš, že je to pravda?

R: Samozřejmě to pravda je, ale není až to tak krutá pravda, jak to vždycky říkají nebo jak to podávají. Způsob jakým, jakým způsobem to podávají, tak třeba já nevím. Pašování nebo pěstování marihuany, tak z mnohých případů opravdu chytanou Vietnamce u pěstíren. Ale ten, kdo je pronajmá a řídí, může být Čech nebo Angličan nebo já nevím, kdokoliv. A nepotkal jsem ještě žádného Vietnamce, který by investoval do obrovské pěstírny, že by i tam sám seděl a trpěl vlastně zářivkou, aby prostě čekal, až to vyrostne. Tak jako já jsem to ještě neviděl. Takže mně je spíš líto těch Vietnamců, co byli chyceni, protože jsou velmi zadlužení ve Vietnamu a potřebují splatit dluh musej tam odsedět v těch pěstíren. Takže opravdu takhle informace není podávána s tou zprávou, takže divák na to má o pravdu 90° úhel pohledu úplně jinak. To takhle je.

T: Takže jsi vyloženě chtěl říct, že oni jsou, nebo není to vyloženě jenom Vietnamci, ale je to spolupráce Čech-Vietnamec nebo jiný.

R: Když si tak rozdělíme, tak oni jsou jenom pěšci.

T: Pak bych se tě zeptala, to jsme v podstatě řekli, jak bys zhodnotil Zprávy v České televizi a obraz menšin v nich. Takže spíš 90% negativa. Jestli bys zavedl v Český televizi diskusní pořady pro menšiny?

R: Jestli bych?

T: Jo, jaké na to máš názor pro zavedení nějakých diskusních pořadů pro menšiny. Vyloženě, že by...Protože diskusní pořady s menšinami moc nejsou. Nejsou vůbec.

R: No, já bych zavedl, ale dával bych pozor na to, koho tam pozvu. Jakoby zástupce menšiny. Protože člověk, kterej se tam dostane, tak určitě čeká slávu. A nemusí vždycky říkat pravdu nebo tak jak to je. Spíš on řekne to, jak to vidí on a jak chce, aby ostatní to viděli. To znamená manipulaci, nepřímou manipulaci. Anebo spíš bude něco prosazovat, za sebe a za svojí společnost. Opravdu bych na to dával pozor koho tam pozvat, aby diskutoval. Tady není vlastně, není to podobný jako politický diskuze. To znamená, že tam nejsou představitelé těch politických stran, že hájí za svojí stranu. Oni hájí, dobře, ale za menšinu nemůžou hájit jeden nebo dva lidé. Protože opravdu nemůžou říct, že všechno. A i když prostě ví pravdy, ví skutečnosti, jak to je, tak neumějí vysvětlovat. Prostě je to kompetence nebo schopnost toho člověka, že dává informace tak, aby majoritní společnost taky pochopil. Mezi vietnamským i českým, i českou společností je velký rozdíl. A to v kultuře, v jazyce a ve zvycích. A to je stejný jako s tlumočením, pokud něco Čech řekne, něco, a má člověk překládat do vietnamštiny, tak to nejde doslovně, protože Vietnamec to nemůže pochopit celý. Proto je vyhrazený jakoby komunitní tlumočení, to znamená, že Čech řekne jednu větu a tlumočník to vytlumočí tomu Vietnamcovi a až čtyři pět vět, než to pochopí. Prostě vysvětlíme ten smysl. A to je ten problém. Pokud člověk neví, v čem spočívá ten smysl, tak nemůže ani tlumočit a ani vysvětlovat společnosti, co opravdu tím myslí z pohledu své kultury, zvyčích a hodnotách. Tak je to velký problém. Ale opravdu to diskusní fórum bych zavedl, ale opravdu dávat na to pozor, na výběr lidí.

T: Pak, jak jsem se tě ptala, jestli znáš Kosmopolis a Babylon, tyto pořady?

R: Znáám Kosmopolis.

T: A jak to hodnotíš?

R: Velmi kladně, ale zase. Takhle. Když někdo se rozhodne natočit dokumentární film, tak prostě je rád, že se toho někdo zúčastní a že povolí přístup do domu, do bytu a vypráví jeho příběh života. Nemají konkrétní scénář a ani nemají prostě pohled na skutečnost, aby mohli porovnávat, hodnotit, zda opravdu ten záznam stojí za to nebo ne. Pokud ten člověk z České televize není multikulturní, to znamená, že neví nic o multikultuře, nechápe ty rozdíly a prostě kývá hlavou nade vším, co cizinec řekne, tak už to ztrácí smysl, protože ten cizinec může říct všechno.

T: Že může lhát?

R: Nemusí lhát, nemusí přímo lhát, ale zvelebit svojí osobnost atd. A tohle si všímám velmi důkladně a i hodně se to vyskytuje v těch dokumentárních filmech.

T: Takže si myslíš, že Kosmopolis...Jak bys to teda zhodnotil?

R: Já si myslím, že nejen Kosmopolis, ale i ostatní vlastně všeobecně. Já nevím, jestli přímo maj redaktora, kterej je zaměřen na ty multikulturní vztahy atd., ale já bych si spíš zvolil moderátora, který je

multikulturní. To jakoby ve společnosti jsou, v těch neziskových organizacích atd. To se opravdu vyskytují Češi, kteří opravdu umějí hodnotit, protože tu společnost znají, byli v těch státech, žijou s těmi lidmi už dlouho. Tak je chápe a může i hodnotit a může i klást takové otázky, které opravdu vytěží tu hodnotu toho filmu. A jenom prosím tě se ptát a pak nechat, aby ten aktér mluvil a kývat nad tím jenom hlavou a nechat běžet kameru, to si myslím, že to je jako kdybysme sledovali medvěda, jak leze na strom skrytou kamerou.

T: A když jsi mluvil o těch moderátorech, zavedl bys do Český televize nějaký moderátory z menšin?

R: Určitě, protože ten moderátor nejen, že ví, do jakých témat zasahovat, jaká témata natočit, aby společnost nejenom dobře chápala, ale i tolerovala. Tak určitě ten moderátor bude vědět a bude vědět kam chodit, kam jít za tou problematikou, kde to natočit, jaké otázky klást atd. Je to stejný jako třeba, když jsi baletkou a teď budeš točit dokumentární film o problematice baletky, jak to prožívají atd. Tak víš, kde to dobře natočit, jaké pohyby natočit a víš, kdy to natočit, že jo. A má to víc, lepší hodnotu, než jenom nějaké kameraman, nějaký dokumentarista, který dává rozkaz, ať prostě natočí, kde se baletky usmívají a tam nevyzařuje nic jejich osobního ze života atd. Opravdu to má jiný rozměr, jinou hodnotu.

T: Takže by to bylo. Já si to myslím totiž taky, že by to bylo určitě jako pozitivní, protože kdo jinej ví líp než ten, o kom jsou ty zprávy nebo kdo dělá ten dokumentární film, o kom se to dělá, tak to musí vědět sám ten moderátor, že jo. Tak a moje poslední otázka. Protože můj cíl je zjistit, jak jsi spokojenej s pořady České televize a s Českou televizí.

R: Jak jsem spokojenej jako s vnímáním obsahu nebo s personalistikou nebo...?

T: Ano, jestli bys tam něco změnil, zlepšil. Můžeš to vzít postupně.

R: Já bych to bral spíš obecně, jo? Tak jsem ve srovnání s komerčními televizemi, jako Nova, Prima atd., tak jsem spokojenej. Ale ve srovnání třeba s jinými, s jinými televizemi jakoby BBC atd., tak opravdu ještě to není tak, jak všichni očekávají. Já opravdu se dívám na dokumentární filmy BBC o životě Číňanů na vesnicích nebo pracovníků v továrnách atd. A opravdu točili jinou skutečnost, než kterou prostě vidíme cizince v těch českých dokumentárních filmech. To znamená že, umějí dávat ticho těm scénám, kterým je prostě potřeba to ticho. Umějí opravdu dávat ruch tam, kde ruch je. A toho si opravdu cením, protože opravdu je to jiná kvalita BBC a Česká televize. Ale jak říkám, pokud Česká televize chce být opravdu dobrá, tak musí dělat všechno odborně a to nejenom možná v těch Zprávách atd., ale hlavně v těch dokumentárních filmech o cizincích nebo menšinách, tak odborněji. Odborněji znamená, že nejenom dostat granty na to natočit, ale i natočit pořádně a s dobrým obsahem a opravdu tak, aby ten člověk, ten cizinec, to pochopil dobře a ocenil to, ale i majoritní společnost. Aby to taky pochopila a brala to a začala o tom uvažovat. To si myslím já.

T: A dál, jak jsme řekli teda pohled, kdybys měl z pohledu moderátorů, tak jsi říkal, že jo, aby tam pracovali ale i menšiny jako moderátoři, ne?

R: Schopní.

T: Schopní moderátoři, ano ano ano. A bylo by něco, co bys pochválil na Český televizi?

R: Jo, že jsem se tam objevil dvakrát.

T: Jo, tak to je všechno, děkuju moc za rozhovor!

Příloha D – přepis rozhovoru – Bohdan Rajčinec

ROZHOVOR Č. 2	
<i>Jméno</i>	Pan Bohdan Rajčinec
<i>Datum rozhovoru</i>	18. 1. 2013
<i>Délka rozhovoru</i>	25 minut

R: Já jsem se narodil v České republice jako potomek teda maminky, tatínka, jako Ukrajinců. Tatínek přijel ze západní části Ukrajiny Zakarpatský, takže já opravdu patřím k té vlně cizinců diaspory, to znamená lidí, který opravdu se narodili a žijou už jinde, ale nějaký kulturní vazby, jak vyloženě (číšnice donesla kávu) Takže to je tak, že ty kořeny jsou daný. V tom prostředí, ukrajinským, v České republice se pohybují od dětství přes všechny změny, jak politický, tak časový a ukrajinská iniciativa je jedna teda z organizací nebo

spolků tý ukrajinský menšiny a samozřejmě máme mezi sebou všichni kontakty a spolupracujeme, jak to jde, a jak je známe a ty kdo mají nějaký spolek, sbory, tanečníky, kroužky, děti se učejí v sobotní škole. Jsou to lidi, který nějakou dobu fungují a to jsme rádi.

T: Já jsem teda měla otázku, jak dlouho žijete v ČR? Jste říkal od mala. A pak jak byste charakterizoval českou společnost z hlediska vztahu k menšinám?

R: To je jaksi široká otázka, v podstatě je to jako se vším, tady hraje hlavní roli podle mého názoru ta informovanost lidí a jejich zájem být informován a v případě nějaký všeobecný přehled, který teda si člověk nabude v průběhu života, a z toho vycházejme. Tak ten obraz nebo ta situace se zlepšuje, ta česká společnost vnímá určitě to, že tady je obrovský množství cizinců i jiných národů a národností mnohem více řekneme řádově před dvaceti lety po revoluci, no a jako každou image nebo přehled tvoří média, nějaký opačný kanály, tak je to i tady, to znamená, že a to už je česká společnost se o to zajímá spíše ne aktivně, ale pasivně, což chápu, to není zas mnoho na rovinu.

Je třeba podotknout, že je tady řekneme přes 400 tisíc lidí v týhle zemi a i voličů, který jsou občani České republiky, ale nejsou už Češi, co je docela nějaký procento našeho obyvatelstva.

A potom další stovky lidí, který jsou obyvatelé nebo občané České republiky, ale jsou to cizinci nebo alespoň se cítí být původem něčím jiným. Toto je i docela zajímavá terminologická nebo i pocitová věc, co je v průběhu let termíny jako národ, nebo národnost vlastně. Nebo příslušnost k někomu v těch menšinách je dost pocitová. Rozhodně se nedá tvrdit, že někdo někým je nebo musí být jenom kvůli tomu, že se někde narodil nebo že ho někdo nějak i vychovával, ale on akorát si něco vybral, a tak žije.

Jestli mřííte tou otázkou k neinformovanosti a z toho vyplývající jako řekneme neutrální až negativní náhled na menšiny, tak samozřejmě to spatřujeme, ale vždycky, myslím, že jsme oprávněni říct, že to je mnohem lepší, než to bylo. To je základ. A k tomu přispívá řada věcí. Informovanost lepší, všech sdělovacích prostředků, přece jenom se o tom trošičku i píše. Možnost prezentovat své aktivity, každá menšina je jedno jestli ukrajinská, slovenská, má jiný představení, ale třeba polská a německá jsou ty tradiční. Tady mříí tradiční, vietnamská, a přesto velice známá, už etablovaná, nebo zcela úplně nový, teď jsem byl na tom setkání přistěhovalců migrantů v integračním centru Praha, tam byli lidi z Jižní Ameriky, byli z různých států, tak to je pro nás myslím novinka pro tu Českou republiku. Asi pak by bylo dobrý podívat se na konkrétní příklady, jak se průměrný člověk po ideální, nebo jak to chcete si rozdělit, dívá na ty cizince, jak na tu menšinu, podle zkušeností vlastních, zcela určitě. Čili z mé strany už je naštěstí trochu fuč taková ta negativní propaganda, že v uvozovkách „Ukrajinec okradl stařenku na autobusovém nádraží nebo zavraždil svého kamaráda v ubytovně“, což samozřejmě nelze vyloučit, že se to nikdy nestalo, nicméně jestliže to je jeden případ z tisíce z jiných pozitivních, tak samozřejmě není kvalifikované od sdělovacích prostředků vytahovat bulvární informaci zajímavou ,neštěstí, to je pokoušet se víc pracně vytáhnout to kvalitnější a to co má smysl pro spolužití mezi těma národama. Možná jsem se moc zbytečně zatáhnul do...

T: Ne ne, pak bysme se teda dostali k otázce: Jaký máte pohled nebo jak hodnotíte veřejnoprávní Českou televizi. Jestli Vám přijde objektivní, vyvážená, pro všechny občany České republiky, myslím obecně.

R: Já si myslím, že tam je jako nějaký život trošku v tomhle jo. To je můj osobní lajckej názor, nemám žádný srovnávací titulky, ale dokonce to není moc dlouho, půl roku se o tom debatuje, že reorganizaci Český televize posílí různí, byl zájem opravdu vytvořit na ČT 2 snad nějaký program, systematickej o menšinách pro menšiny. To je stádium zárodku, to se řešilo někde, že někdo přišel z Český televize a předložil to téma na Úřadu vlády, kam možná pujdete, nevím jo úřad vlády, Rada vlády pro národnostní menšiny a ty naši představitelé z těch jednotlivých národnostních menšin tam byli a zatím se to asi nikam neposunulo, já nevím, kde to skončilo u diskuze, protože nic co nevím k tomu. To je jako dokument, to je něco udělat, dobře, tak nám půjčte kameru nebo my si ji půjčíme sami a my vám ten dokument připravíme tak, jak my to vidíme, i jeho původem ho technicky zpracujeme a já myslím, tohle bude ten problém, že prostě jsou tvůrčí skupiny, jsou projekty tam a to podle mě by narazilo, čili zase to bude točeno očima někoho. No a jako ty menšiny asi nebudou mít všechny možnost mít profesionální strukturu a o sobě točit jo, ale třeba by ten producent nebo nějaký režisér mohl přijít a pozvat, i když jsou další už dva pořady, jeden z nich je Babylon.

T: Kosmopolis

R: Kosmopolis, tak to jsou ty dva, co jsem chtěl jmenovat. To je pravidelný, oni se jako posunuly trošku během let někam, ale v tom případě to jsou asi jediný dva pořady, který systematicky pracují a tam je řada dobrých věcí udělaných a nějaký ohlasy jsou z tý sledovanosti tý populace, ale myslím si, že to bylo udělaný zajímavě. Vy řešíte přímo tu otázku Český televize a tak jako ona samozřejmě by se měla zajímat

o dění. Už jsem řekl, tady není malý procento lidí, je to menšina, ale je to veřejnoprávní televize a platí za ní každý, kdo je uživatelem, takže tam myslím, že ty občani ČR, kteří se považují původem za nečecha řekněme a jenom tu žijí, tak ty mají právo taky říct svoje slovo. No a všechno ostatní je o pozitivní prezentaci věcí a hlavně o nějaký pointě, kam by to mělo vést ta informace, ta pozitivní informační kampaň, ta spolupráce s organizacemi. Nic takového není na vysoký úrovni zpracování, ale není nula zase. Jestliže já jsem dělal Dni kultury s kolegama, Dni ukrajinské kultury v Praze a v jiných městech, což dělám jednou ročně nebo ukrajinský ples a určitě řada jiných kolegů z jiných menšin. No tak nám prostě nezbývá než když nám zbyde čas a síla napsat mail do Babylonu, vážení přijďte se podívat s kamerou, děláme to a myslím si, že dvakrát už se to stalo za těch deset let.

T: Pak se zeptám, jaké pořady hlavně sledujete v Český televizi? Když mluvíme o ČT 1, ČT 24, ČT 2.

R: Posledních několik let, třeba dva roky se dívám na televizi hodně málo.

T: Nebo na internetu, jestli si třeba pouštíte záznamy, čtete zprávy.

R: Ano rozumím. Ano, tak na internetu určitě to, co je, mě vyloženě specificky zajímá, to může být nějaký menšinový pořad, protože určitě to vidí málo lidí, jenže já to taky nevidím, pak mě někdo upozorní, dáme to třeba na web ten odkaz, aby se lidi podívali, k té naší tématice. Na Český televizi se dívám na nějaký prostě dokumenty, občas na nějaký diskuze to je všechno. Já se na televizi dívám teďka hodně málo, to neznamena, že jako jí ignoruju, to vůbec ne, ale spíš je to tím internetem, že jo, protože spíš si čtu zprávy a dívám se na to, co potřebuju s vyhledávacím cílem, takhle bych to řekl. Žiju našťastí takové život, že nemám potřebu si sednout a dívat se, co mě tam osloví, takže nejsem úplně ten jako bod, který by mohl dát nějaký obecný přehled.

T: Pak jestli sledujete zprávy? Vyloženě v Český televizi?

R: No, nepravidelně. Večerníček.

T: Večerníček?

R: No, to je daný mým současným životem s dětma, ale jinak jako, když jsem v tu dobu doma, tak Večerníček.

T: A zprávy čtete na internetu? Nebo?

R: Pro mě to zpravodajství není dobrý, vysílaný naší televizí, takže není důvod poslouchat v 8 večer to, co je v 8 ráno na webu a ještě samozřejmě jmenuje obecný velký sdělovací média a ty hlavní portály, to je jedna věc a pak samozřejmě plno přehledů a zajímavých věcí je jindy, takže já si tu skládanku rád poskládám sám.

T: A jak na vás obecně zprávy působí?

R: Myslíte ta forma?

T: Ta forma.

R: Tak já vím, že se ta forma změnila, to je nedávno, to je rok, ne? Rok a půl. Je mi to jedno.

T: Je vám to jedno?

R: Je mi to celkem jedno. Zbejvá ten obsah. Tak já myslím, že ty, jsou to profesionálové, který to dělají dlouho, vědí, jak to mají dělat. Mojí osobní sledovanost určitě neovlivní forma.

T: A obsah?

R: Obsah jo. Ale jak, abych jim radil, to prostě, jestliže se čtyři pět hlavních informačních televizí v Česku z devadesáti procent informují o tom samým, tak je mi to jedno. Zajímavý je, konkrétní věci, konkrétní. To obecný, co se tam říká, že se něco stalo a to jsou všechno šoty, všechno je to udělaný podle nějaký košilk, že jo. To mě nezajímá. Mě zajímá pozvaný vědec nebo pozvaný specialista, nebo kdokoliv, zajímavý člověk do diskuze, kde má půl hodiny času se k něčemu vyjadřovat, buď to je zajímavý, nebo není zajímavý. Ty útržkovité věci, tak těch je dneska milion. Jako rozhodně bych neměl doporučení pro Českou televizi, kudyma se odebírat, aby to bylo lepší nebo co, je mi jedno. No, samozřejmě, kdyby bylo víc, kdyby vyšel ten projekt, o kterým jsem mluvil, že by Česká televize aktivněji vstoupila do prezentací menšin a nejenom národnostních, menšinových uskupení je tu od zájmových klubů, kroužků, sportovních, národnostních, s jinými rozdíly vyhraněními, životními, desítky stovky, proč ne. Opak určitě, to zajímavější, než jít ten mainstream, to je nuda, že jo.

T: Takže vám přijde, že ty menšiny v tý televizi nejsou moc probíraný?

R: Jo, ale abych to nezjednodušoval jo jako, jasně, že ne. Víme, že ne. Ale abych to jako nějak slepě kritizoval, to já zas (odmlka). Já říkám, já si myslím, že je dobrý to, co udělali, ale bohužel to někde narazilo jo. Možná to bylo jenom gesto, který se nemělo splnit, možná to někde žije teď momentálně, já nevím. A prostě Rada vlády je vlády, což je taková komunikační jednotka pro ty menšiny, tam se všichni můžou obrátit s televizí a z jiných politických stran, kohokoliv, což nedělají. Tak ano, ty menšiny a uděláte mnohem zajímavější sociálně-kulturní život podle mě.

T: Zavedl byste diskusní pořady pro menšiny nebo?

R: Tak by to mohlo být v rámci tady toho bloku nebo co to má být co se vytváří jednou týdně, dyť to nemusí být v hlavní sledovací čas. To nikdy nebylo třeba vůbec, svojí dobu rádio Regina Praha, poskytovalo ji ukrajinský menšině několik let, jednou týdně, nějaký čas, deset minut pak pět. To nemělo žádnou sledovanost, když se to během několika let posunulo do 19,25, nejmíň sledované čas v rádiu, kdy se všichni dívají na zprávy, to skončilo. Ale zároveň začal být větší boom internetu, takže ty lidi, ty Ukrajinci, ty čtou všechno, co tam bylo řečeno už na tom internetu, kdo internet nemá, tak se to dozví, nebo děláme noviny a letáky, kdo se zajímá, kdo je, kdo chce, kdo připustí k sobě tu informaci, má možnost. Kdo ji nechce, tak ji nebude mít nikdy.

T: Pak, jak už jsem se ptala, jestli znáte pořady Kosmopolis a Babylon?

R: Já je nesleduju pravidelně, takže nevím, kdy jsou, ale vim, sleduju je třeba potom s opožděním na tom webu. Určitě je dobře, že jsou.

T: Co byste jim vytknul nebo co byste viděl jako pozitivní?

R: Já vím, že i z hlediska jakoby té tematiky se třeba Babylon posunul v té informaci o krajanech, že jo určitých, rozhodně to ale může být zajímavý. Protože se může nabídnout tomu, kdo alespoň trochu přemýšlí o srovnání s tím, jak to mají vlastně ty lidi, co žijou, ti jsou přece taky krajani někoho jinde. Takhle bych to jako pochopil, ale jako vytýkat něco zásadního bych nevytýkal, já nevím jakou mají grantovou politiku ten pořad, myslím, že žádal o dotace a nedostal jí, jo. Je to o penězích ta tvůrčí skupina lidí. Pardon (kašel). Tak to dneska funguje.

T: Dal byste třeba do zpráv moderátory z menšin?

R: Já nevím, jestli máme ten potenciál vůbec, všichni, ty menšiny, aby to bylo spravedlivý. Menšin je tu kolik dvanáct, třináct a teď se hlásí Vietnamci, aby byli jako menšina podle zákona. Bude-li umět každá ta menšina, mít někoho kvalitního, jo, první, myslíte jako v tom pořadu?

T: No no no, ve veřejnoprávní televizi.

R: A mělo by to být v tom jazyce nebo by to mělo být oboje?

T: No, to se ptám, jestli právě byste tam, jestli byste vyloženě dal toho moderátora do zpráv?

R: Dal bych ho do toho pořadu, který by byl pravidelný a ten moderátor by plnil dvě role a ani třeba ne on, ale tím, že by mluvil ve svém jazyce by, to by bylo takové pohlazení pro ty lidi, který tady žijou, pro všechny ty národnosti, že to slyší v televizi, že to je živý, že to není záznam, že to je tady, v týhle zemi. Vstřícný krok, který v podstatě nemusí stát tolik energie a peněz a to tento krok by všichni ocenili a zároveň v rámci toho by mohli být nějaký mini zprávy nebo servis česky, aby i ty další, aby to bylo i pro menšiny i o menšinách, jo takže říkám, nevím v jakém stádiu je to a možná, že to usne zase. Já si myslím, že se dají řešit otázky kulturní, společné, obecné, vyšší hodnoty, konkrétní otázky, plán akcí, pozvánky. Samozřejmě, dá se tam řešit otázka migrace, servis ministra vnitra, když to řeknu, policie, klidně, proč ne, informační, servis. Tohle, tohle.

T: Tak moje poslední otázka, jaká je vaše spokojenost s pořady České televize? Jestli byste zase změnil, zlepšil, co byste pochválil.

R: Takhle poznám, že nemají malej rozpočet, který je daný těma poplatkami, tak zase, že bych je chválil do nebe, ne, furt je to funkční asi nějaká uzavřená společnost dvou tisíce zaměstnanců nebo kolik mají tři tisíce, která nějak vizionárně funguje a má na to jistě budget a musí se o něj nějak poprat, sdělovat ho a lobbovat to jakože každá druhá dotovaná společnost nebo i soukromá, to bych řekl, že jsou obecné problémy v současném světě, v Evropě, dotace, kdo koho kde, ale tak celkově na tomhle není co chválit. To je buď někdo schopnější si urvat peníze na svůj projekt, na svoje programy nebo není, to já zas takhle hluboko do toho samozřejmě nevidím, ale je to tak nějak všude stejně, no. Takže k tomu programu, vynikající jsou vždycky dokumenty, informační servis, přehledy, to co by nikdo jinej nezajišťoval. Menšiny v tom holt nemají ještě místo. Třeba už k tomu ta společnost postupně zraje, jo. To je opravdu otázka desetiletí tohleto, v té České republice to zraje těch dvacet let. Česká republika, sama ten stát, by si měl vytyčit priority, co s menšinami chce nebo nechce, co chce s migrací nebo nechce, jsou tu mladý lidi, když je tu přirozený přírůstek nula a odkud a proč a jak to říct veřejnosti nebo se toho bojí, což tak je, ututlává to, není žádná veřejná diskuze ani na poli politických stran, to už vůbec ne, o tom kdo by tady měl migrovat, proč by měl migrovat, co to má za přínos, dobře, co to má za rizika, a tomu tak není. No a na základě tady těch právě hlavních směrů by ta televize měla zareagovat nebo doplňovat, když je to práva ruka systému, je to veřejnoprávní televize, kde sedějí lidi. Čili, že máme parlamentní systém, máme demokracii a jestliže máme to, my se samozřejmě obracíme na ty strany, čas od času nabízíme tu diskuzi, je tu x integračních center, jinejch neziskovek, tam jsou zaměstnaný lidi a mají se tomu věnovat, takže to najdět. My jsme ten background, my známe ty lidi od kostelů, a z kulturních akcí a staveb a ja nevím,

samozřejmě ne všechny, kdo jsou v Republice, to není možný, ale můžeme dávat názory a pomáhat obou stranám. Nám není, protože ty politici prostě nevidí ten voličské potenciál a pořád se boje toho, co na to ten volič řekne, kdyby upřednostňoval nedej bože někoho, kdo je špatně zpracovaný a nejsou v tom žádný peníze, takže to nikoho nezajímá. Na ministerstvu kultury se rozděluje dvacet miliónů korun, na všechny aktivity, všech národnostních menšin, na všechny časopisy a všechny aktivity a tam do toho spadají i jiné programy nejen o národnostních menšinách, ale i o národnostních menšinách, to znamená, že to dělají i jiné, což je o deset miliónů míň než předloni, předpředloni, a půjde to dolů, takže to je realita jako taková. Takže jako dobrovolně nedělat hodně věcí, dobře, zdarma, není problém, má to svoje limity, když přijdete s nějakými úvahami, návrhy, tak politicky je to třeba schůdný, když to řeknu v uvozovkách a na to ti řeknou, že nejsou peníze, protože to je oblast bez peněz. To je celý.

T: Jo, děkuju.

R: Já děkuju taky, moc jsem Vám toho neřekl, ale.

T: Ne ne, děkuju.

Příloha E – vyplněné otázky – Marta Růžicková

1. Jak byste charakterizoval/a českou společnost z hlediska vztahu k menšinám?

- **Z hlediska integrace, přijetí menšin jako občanů ČR.**

Řadu let byla Československá společnost značně izolovaná od ostatního světa a to se výrazně podepsalo na jejím všeobecném přijímání cizinců do společnosti. Když pominu okrajové, ale o to bolestnější extremistické výpady proti cizincům – zejména jsou v zorném úhlu Romové, příslušníci bývalého Sovětského svazu a Asiaty, je vnímání cizinců odlišné ve větších aglomeracích a v menších obcích. Sehrává zde svou úlohu i osobní zkušenost s cizinci, která výrazně ovlivňuje menší komunitu.

2. Jsou nějaké pořady určené přímo pro menšiny?

- **Pokud ano, jaké?**

Pokud jde o televizní vysílání, pak Česká televize je jedinou stanicí, která se věnuje menšinám a cizincům soustavně. V minulosti Romské vysílání, Velký vůz, Kosmopolit. V současnosti Babylon, ale i vysílání v polském jazyce co by součást ostravského Reportu.

3. Jako dramaturgyně pořadu Babylon, kde získáváte nápady pro jeho program?

Po mnohaletém úsilí uvést tento pořad na obrazovky České televize jsem kolem sebe vytvořila skupinu lidí, kteří mi přinášejí různé tipy a náměty. ale především čerpám z permanentního styku s touto skupinou lidí ať jako redaktorka, či režisérka velké části snímků v tomto pořadu. Přestože před téměř 10 lety – začali jsme vysílat v lednu 2004 – mi jeden z kolegů předpovídal, že za půl roku nebudu mít o čem vysílat, dosud se jeho předpověď nevyplnila a mám stále velkou zásobu námětů a tipů. Snad právě proto, že jsem chtěla, aby Babylon byl pořadem dobrých zpráv o zajímavých lidech, kteří jen žijí jinde, než se narodili.

4. Jak reaguje česká společnost na pořady o menšinách a dá se to zjistit?

Protože Babylon je v první řadě pozitivním pořadem, za těch devět let vysílání by se negativní reakce daly spočítat na prstech. Ale nejsem v tomto až tak velká optimistka. Strach z něčeho jiného, odlišného, cizího je člověku hluboko zakomponován v jeho povaze.

5. A naopak, jak reagují menšiny na pořady určené pro ně?

To nejsem schopna zodpovědět. Babylon je určen pro majoritní společnost. Ale z vlastní zkušenosti a spolupráce s nimi vím, že jsou nám velmi vděční za to, že alespoň částečně vyvažujeme v tom mediálním světě obraz o migrantech. Do médií se totiž dostanou informace o menšinách či cizincích většinou jen v kriminálním či negativním kontextu.

6. Jak myslíte, že by byl vnímán českou veřejností moderátor z nějaké menšiny ve veřejnoprávním vysílání a neuvažuje se o něm?

Česká televize je průkopníkem obsazování moderátorských postů příslušníky jiných národností a z toho, že si to ani neuvědomujeme je vidět, že to nevyvolává negativní reakce. Osobně se domnívám, že to bylo základem k tomu, aby dnes vystupovali nejen v ostatních televizních společnostech, ale i jako tiskový mluvčí ministerstev či politiků.

7. Jak byste zhodnotil/a zprávy v České televizi a obraz menšin v nich?

V tomto bodě je Česká televize stejná, jako ostatní televizní společnosti v naší zemi. viz bod 5.

8. Zavedl/a byste v ČT diskusní pořady pro menšiny?

Veškeré vymezování – my jsme majorita a vy jste menšina - mi zavání ghettem. Jsem pro diskusní pořady, kde mluví lidé s lidmi

9. Myslíte si, že menšiny dostávají dostatek prostoru v České televizi?

Přestože je situace podstatně lepší, než před desetiletím, přesto je tento prostor nedostatečný. Zejména s ohledem na slovenskou či polskou menšinu.

10. Jaký je Váš pohled na česká média obecně?

Média odráží situaci ve společnosti. Česká společnost se teprve začíná vyvíjet. Před sto lety jsme žili v Rakousko-Uherské monarchii a sotva jsme se začali utvářet, přišel nacismus a hned za ním komunismus. Kde by se měli novináři učit svobodě znamenající především zodpovědnost. Těch příkladů je žalostně málo.

Příloha F – přepis rozhovoru – Tereza Blahoutová

ROZHOVOR Č. 4	
Jméno	Paní Tereza Blahoutová
Datum rozhovoru	11. 3. 2013
Délka rozhovoru	20 minut

T: Tak jestli byste se mi mohla představit a co děláte?

R: Jmenuju se Tereza Blahoutová a vlastně působila jsem až do loňského roka v organizaci Multikulturního centra Praha jako projektová koordinátorka a konkrétně jsem měla na starosti projekt, který se jmenuje Media for us a v něm nám vlastně šlo o to, zapojit migranty do mediálního světa, do mediální sféry v ČR. Dát jim příležitost přinášet vlastní témata a vůbec jako poprvé tuhleto skupinu jakoby zapojit a nabídnout jim i možnost nějaký kvalifikace jakoby rozvinutí těch mediálních kontaktů, takže ten projekt trval rok a půl, teď ke konci února končí a byl ve spolupráci s partnery z dalších evropských zemí, takže jsme měli i možnost sledovat vývoj u těch dalších evropských zemí a ačkoli ta šablona těch akcí by byla podobná, tak vždycky byla přizpůsobena tomu národnímu kontextu tomu prostředí a je pochopitelné, že by téma migrace a média má jiné konotace a úplně jiné souvislosti v Holandsku, Německu, Maďarsku nebo České republice. A v Česku já jsem teda vedla zhruba skupinu těch dvaceti migrantů, kteří prošli mediálním školením v rámci nějakých povinných workshopů, se prostě věnovali tématům jako psaní textů, fotografování, natáčení videa, natáčení audiodokumentů a potom měli sami pracovat na svých výstupech. Většina z nich se věnovala psaní a ty jejich články byly publikovány na webu mediaforum.cz, na tom projektovém webu a potom se podařilo, že nás oslovil pan Moravec z Českého rozhlasu, že by měl zájem s některými z nich spolupracovat na tvorbě rozhlasového dokumentu, takže to v tuhle chvíli vzniká, to budou jejich autorské dokumenty a potom v rámci toho projektu proběhly další aktivity, že jsme se snažili vůbec na tom tématu vyvolat nějakou veřejnou diskuzi, takže jsme pořádali dvoudenní konferenci na toto téma v Goethe institutu během loňského roku a pak jsme prezentovali tu práci migrantů při různých příležitostech. Většinou to bylo buď to jako akademická půda nebo jiné příležitosti třeba evropská letní škola, to bylo v evropském domě a vlastně takovou nejvýraznější akci to bylo vydání speciálních příloh deníku Metro, kterou napsali migranti. Ta příloha byla osmistránková, my jsme usilovali o to, dostat se k těm obyčejným čtenářům, k lidem, kteří čtou při dojíždění do práce deník Metro a vnímali to tam jako přidanou hodnotu, i charakter toho deníku, že si ho lidé i propůjčují, a tak se to dostane k hodně lidem a i podle toho byly vybírány ty témata, takže to nebylo nějak závažné, ale spíš aby to zaujalo čtenáře. Takže témata jako cestování nebo sport, ale dotkli jsme se i politických témat a měli jsme na tu přílohu velmi pozitivní odezvu. Takže to je jako k tomu projektu a díky němu jsme se dostali k nějakému evropskému srovnání, jak na tom který z těch našich partnerů je v tom svém státě.

T: Tak, když se zeptám, jak byste hodnotila českou společnost v postoji k těm národnostním menšinám nebo vůbec k cizincům?

R: No, obecně, česká společnost je spíš xenofobní, to znamená, že lidé nejsou tolik zvyklí nějak přistupovat k té jinakosti a určitě je to jiné ve velkých městech, jiné na vesnicích, ale díky historickému vývoji a díky uzavřenosti Československa do roku 89, neměli Češi takové ty možnosti setkávat se s mnoha

odlišnými kulturami, takže až teď v té novodobé historii řešíme ten fenomén imigrace. Samozřejmě co se týče národnostních menšin, které tady žijí už několik staletí, tak je to něco jiného. Tam bych řekla, že to soužití probíhá tak jako v rámci normálních sousedských vztahů, třeba na tom těšínsku, že.... Taky tam existuje určité napětí, třeba jsem zaznamenala, když docházelo k zavádění těch dvojjazyčných nápisů obcí, tak vůči tomu byla určitá nevole ze strany těch českých starousedlíků, ale je tam prostě ta zkušenost mnohem delší, než u těch, co přicházejí v posledních dvou desetiletích.

T: Jaký máte pohled nebo jak hodnotíte veřejnoprávní Českou televizi? Jestli Vám přijde, že je objektivní, vyvážená, pro všechny občany?

R: Já si myslím, že obecně těm tématům kulturní diverzity nebo nějaké jinakosti není věnován tolik prostor. Je to dané tím, že Česká televize se ještě nenaučila pracovat s tím, že ta populace je velmi různorodá a snaží se víc hájit ten veřejnoprávní zájem než komerční stanice, takže vyložene nesleduje jen divácké preference a nejde jí jen o ten zisk jako při sestavování toho programu, ale určitě tam nějaké rezervy jsou. Je to čistě zejména, třeba právě v aktivnější roli lidí s odlišným etnickým původem, kteří prakticky v roli moderátorů nebo těch aktivních tvůrců, jako těch zejména na obrazovce, tak vůbec nejsou. To si myslím, že je jako naprosto odlišný obrázek než když si zapneme televizi v jakémkoliv západoevropském státě.

T: Třeba BBC v Anglii, že jo. To je k neporovnání.

R: Takže bych řekla, že Česká televize se snaží, ale určitě je tam cítit, že má co dohánět.

T: Jsou nějaké pořady určené přímo pro menšiny?

R: Já nevím ten aktuální stav, ale myslím si, že býval ten Kosmopolis a Babylon, ale nevím v jaké je to teď fázi, ale spíš to byly pořady s multikulturní tematikou v češtině, nebyly prostě vysílány v jazyce těch menšin nebo v jazyce těch komunit migrantů, takže si myslím, že ty menšiny to řeší tím, že si zakládají vlastní třeba digitální televize, které sledují ty komunity, jako typickým příkladem jsou Vietnamci.

T: Jak reaguje česká společnost na pořady o menšinách a jak se to dá zjistit?

R: Tak já jsem se nikdy nesetkala s tím, že by na toto téma dělal výzkum a podle mě třeba Česká televize to nějak neřeší, neměří, nezajímá se o to, takže to je velmi obtížná otázka, protože nejsem si vědoma, ale třeba je to jen mou neznalostí, že to nějaký mediální experti sledují a měří, ale nikdy jsem se k tomu nedostala.

T: Jak myslíte, že by byl českou veřejností vnímán moderátor z nějaké menšiny ve veřejnoprávním vysílání?

R: Tak máme moderátora v hlavní zpravodajské relaci na Nově je Rey Koranteng, který očividně nevypadá jako Čech, ale myslím si, že ti diváci ho nevnímají nějak jako exota, že ho vnímají naprosto přirozeně, protože mluví bezvadnou češtinou jako rodilý mluvčí a to je jako takový ten návod nebo taková cesta pro ty ostatní televizní stanice, že není potřeba se té jinakosti, těch lidí bránit nebo bát, protože po čase začneme být trochu barvoslepí nebo nevnímáme tu jinakost, prostě tam bude sedět moderátor se šikmýma očima, ale prostě je to člověk jako každý jiný a pokud je to profesionál a bude podávat standardní výkony, tak nevidím důvod, proč by tu práci neměl dělat.

T: Tohle je na Nově, ale v Český televizi je jen jeden, pan Samko.

R: Pan Richard Samko, má romský původ, hlásí se k tomu, ale na druhou stranu, myslím si, že třeba sám úplně nechce zdůrazňovat ten svůj romský původ, tu etnicitu, takže se věnuje spíš jako jiným tématům. Jo, že tu jsou lidi, kteří na tom postaví tu svou profesionální dráhu, na té své odlišnosti, ale jako jiní lidi se snaží jako zařadit a tu odlišnost nějak nezvýrazňovat, takže ani spousta diváků neví, že je Rom a nevnímá to.

T: Jak byste zhodnotila zprávy v České televizi a jaký je obraz menšin? Jestli si myslíte, že ty zprávy jsou negativní, pozitivní?

R: No, já to nemůžu hodnotit úplně jako nezaujatý divák, protože jsem viděla nebo četla řadu mediálních analýz, které analyzovaly tisk, je pravda, že je to spíše tisk než televizní vysílání, ale jako obecně se ví, že ten obraz cizinců nebo menšin v médiích je spíše negativní, že často to prezentování je v roli nějakého obětího beránka nebo nějakých kriminálních živlů, takže to je velký problém a ty menšiny se proti tomu snaží bojovat. Příkladem je třeba vietnamská menšina, která hodně bojuje v posledních letech i třeba ve spolupráci s vietnamskou ambasadou proti tomu, aby byly často vysílány zprávy o vietnamských pěstitelích marihuany nebo nějakých takhle dalších kriminálních činnostech, protože to nepřispívá k dobré pověsti Vietnamců obecně a podle nějakého etického Kodexu by ani ta etnicita lidí neměla být zdůrazňována, pokud se dočteme, že někdo ukradl pět rohlíků, tak by tam nemělo být uvedeno, jestli to byl Rom, Čech nebo Ukrajinec, protože to není podstatná informace z mého pohledu. Já ale myslím, že i v téhle oblasti se také dějí změny, že řada nevládních organizací se proti tomu snaží bojovat a třeba vyvíjet nějaký tlak na inspektoráty policie, na ty pobočky v jednotlivých regionech, protože většinou ty

zprávy o té kriminální činnosti pochází od policie a ty média je jenom přebírají a otisknou. No, snad se to bude zlepšit. Pak jsou zprávy jiného typu než ty negativní, ale je třeba ukazovat i příklady těch úspěšných třeba cizinců podnikatelů, ale není to tak běžné nebo rozšířené. A vždycky v tom hlavním zpravodajství, tak tam je prostě víc negativních zpráv než těch pozitivních, takže se dozvídáme o katastrofách a o té kriminalitě a toho špatného více než pozitivní věci, takže prostě musel by se najít jiný formát toho pořadu, kde by se mluvilo o těch pozitivních věcech. Ve zpravodajství..

T: Je to taková černá kronika mi přijde. Pak jestli byste zavedla v České televizi diskusní pořady pro menšiny?

R: Myslíte diskusní pořady, kde by byly hlavními aktéry jenom menšiny nebo zástupci menšin.

T: Ano, zástupci menšin.

R: Já si myslím, že zas není úplně cílem je jakoby vytrhovat ze společnosti, takže jako postavit diskusní pořad, kde by byly jenom Poláci, Bělorusové a Vietnamci a diskutovat spolu o něčem nemá smysl, ale oni by měly být pozváni do diskusních pořadů těch stávajících, kde se jich to téma nějakým způsobem týká. Jo, protože je potřeba si uvědomit, že těch tradičních národnostních menšin jsou 99 procent z nich občané České republiky, u těch migrantů sice občané nejsou, ale jsou to prostě obyvatelé téhle země, který se zrovna tak jako Češi zrovna tak budou potýkat s problémem, já nevím, s dostupností zdravotnických služeb nebo dopravní obslužností ve městech, zrovna tak, jako jejich Čeští sousedi, takže spíš asi v tomhle směru by bylo dobré, aby se víc ten jejich hlas objevoval v těch běžných tématech, která se jich týkají.

T: Myslíte si, že menšiny dostávají dostatek prostoru v České televizi jako ve veřejnoprávním vysílání?

R: Hm, tak nejlepší by bylo zeptat se přímo jich, jestli je to pro ně dostatečné. Já jako Češka, jako logicky to nebudu tolik vyhledávat, protože informace o své kultuře nebo o své zemi původu, protože já to mám zajištěné tou českou televizí, ale já to беру tak, že ty média zrovna tak jako jiný soukromoprávní subjekty fungují na trhu, to znamená, že se řídí tou poptávkou. Pokud poptávka většiny diváků je po jiném typu pořadu, tak jenom těžko bude nějakému dramaturgovi fungovat pořad pro menšiny, ale na druhou stranu pokud by ta poptávka ze strany menšin byla a velká a citelná, tak aby opravdu ta média nebo minimálně veřejnoprávní média, která ještě ke všemu to mají dané zákonem, cítila tlak ze strany menšin, tak se ty ledy musejí nějak pohnout, že jo. Jo, je otázka jak se to bude všechno vyvíjet, jestli tady bude čím dál tím početnější vietnamská národnostní menšina, která bude stát o to, mít vysílání ve vietnamštině, tak podle mě by se Česká televize měla zachovat jako ten tržní subjekt a na tohle reagovat a ten pořad jim udělat, ale zatím s tím nikdo neumí pracovat a na rozdíl od firem, tak ty subjekty, kde je prostě ten stát, tak mám pocit, že jsou míň flexibilní a je to takové rigidnější jako ve svých strukturách, že firmy typu telekomunikační operátoři se naučili, že daleko rychle reagují právě na tu poptávku nebo situaci na trhu, takže v momentě, kdy zjistí, že mají mnoho zákazníků z řad Vietnamců, tak jednak začnou nabízet prostě produkty šité na míru a je to vyřešené. A vůbec nikdo nezvažuje, jestli je to dobře nebo je to špatně, tam vůbec do toho nevstupuje tohleto normativní hodnocení, ale prostě čistě ekonomicky, jak se nám to ze strany přinese a pojďme prostě zaměstnat Vietnamce a pojďme si u něj udělat produkty šité na míru.

T: A moje poslední otázka jaký je Váš pohled na česká média obecně?

R: To je hodně obecná otázka, já nejsem jako žurnalista profesí, takže a ani se v té mediální branži nějak dlouho nepohybuju, takže na tohle Vám odpovědět nedokážu. Jako odpovědně odpovědět, no nevím. Mám jakoby nějaké srovnání se zahraničím, ale opravdu nedokážu říct nebo nedokážu to nějak kritizovat, protože bych jim nedokázala tu svoji kritiku jako postavit na argumentech no. Můžu z toho mít jenom nějaký pocit jakožto divák, ale bohužel.

T: Dobře, tak děkuju.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Klára Koubová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Národnostní menšiny v ČR a jejich obraz ve vysílání ČT

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 75

Celkový počet stran příloh: 13

Počet titulů českých použitých zdrojů: 7

Počet internetových zdrojů: 35

Počet ostatních zdrojů: 3

Vedoucí práce: RNDr. Jaroslav Huk, CSc.